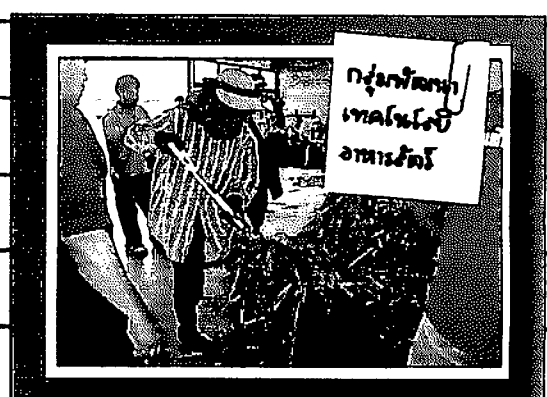

รายงานประจำปี 2551

ANNUAL REPORT 2008

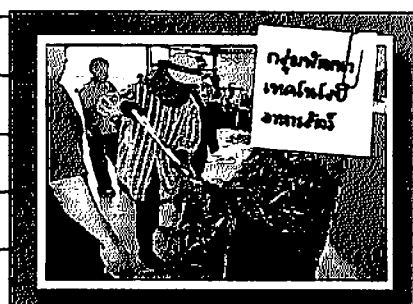
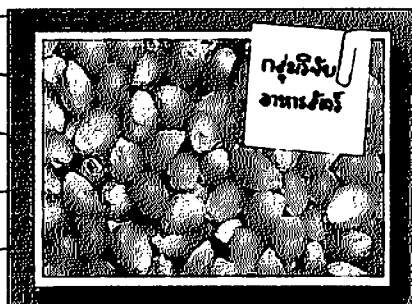
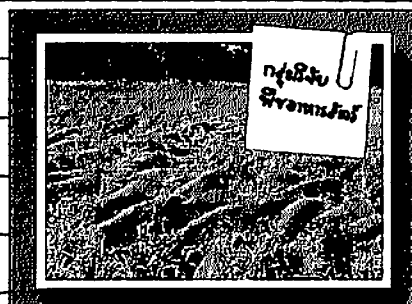
กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

007-01-2552

รายงานประจำปี 2551

ANNUAL REPORT 2008

กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

007-01-2552

สารบัญ

	หน้า
หน้าที่และความรับผิดชอบ	1
อัตรากำลัง	8
แผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ 2551	10
แผนงาน ปรับโครงสร้างภาคเกษตรฯ	
ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์	
กิจกรรม : พัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์	
เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	
- การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	20
- การปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	23
- การใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	24
- การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551	26
การผลิตและการใช้เสบียงสัตว์	
- การผลิตเสบียงสัตว์	31
- การใช้เสบียงสัตว์	31
- การทำลายเสบียงสัตว์	35
- เเสบียงสัตว์คงเหลือของศูนย์ฯ/สถานีฯ	35
- งานบริการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ให้เกษตรกร	36
- โครงการสนับสนุนให้เกษตรกรเครือข่ายผลิตท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์จำหน่าย	39
งานพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์	43
กิจกรรม : วิจัยปศุสัตว์	
- ภาพรวมแผนงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2551	49
- สรุปผลดำเนินงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2551	50
- ผลงานวิจัยของกองอาหารสัตว์ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ.2551	55
ผลผลิตที่ 4 การผลิตสินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา	
กิจกรรม : การปรับเปลี่ยนประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรที่ได้รับ	
ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าและการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไข	
ข้อตกลงระหว่างประเทศ (FTA)	
กิจกรรมนำหญ้าและพัฒนาอาชีพการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อจำหน่าย	83

	หน้า
แผนงาน ขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท	
ผลผลิตที่ 1 เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ	
กิจกรรม : สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	93
เงินนอกงบประมาณ	
โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์นํ้าล้นตลาด ปี พ.ศ.2550	133
งานบริหารทั่วไป กองอาหารสัตว์	138
วิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์	
ผลการปฏิบัติงานกลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ ปี 2551	139
สรุปผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ปี 2551	142
การใช้จ่ายงบประมาณ ปี 2551	115

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สถานที่ตั้งและเขตพื้นที่ปฏิบัติงานกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์.....	5
ตารางที่ 2 ตารางแสดงอัตรากำลังข้าราชการของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551.....	8
ตารางที่ 3 ตารางแสดงอัตราลูกจ้างประจำกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551	9
ตารางที่ 4 ตารางแสดงอัตราพนักงานราชการของกองอาหารสัตว์	9
ตารางที่ 5 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 ในภาพรวมกองอาหารสัตว์ กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์	11
ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายหน่วยงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์	12
ตารางที่ 7 แสดงผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์หลัก, พันธุ์ขยาย ผลิตโดยศูนย์/สถานีฯ ปีงบประมาณ 2551	20
ตารางที่ 8 แสดงผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์จำหน่าย งบประมาณตลาด ปีงบประมาณ 2551.....	21
ตารางที่ 9 ภาพรวมผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2551 แยกตามชนิดพันธุ์	22
ตารางที่ 10 แสดงผลการปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2551	23
ตารางที่ 11 ตารางแสดงเมล็ดพันธุ์บกกองอาหารสัตว์คงเหลือ ปีงบประมาณ 2551 แยกตามชนิดพันธุ์	24
ตารางที่ 12 ตารางแสดงเมล็ดพันธุ์บกพัฒนาตลาดคงเหลือ ปีงบประมาณ 2551 แยกตามชนิดพันธุ์	25
ตารางที่ 13 ผลการปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551	26
ตารางที่ 14 ผลการตรวจสอบความงอกเมล็ดพันธุ์หญ้า โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้า ล้นตลาด ปี พ.ศ.2550 ปีงบประมาณ 2551	27
ตารางที่ 15 ผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ถั่ว โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้า ล้นตลาด ปี พ.ศ.2550 ปีงบประมาณ 2551	28
ตารางที่ 16 สรุปรายละเอียดผลการตรวจสอบเมล็ดพันธุ์หญ้าและถั่วแต่ละชนิด	29
ตารางที่ 17 ตารางแสดงผลการผลิตเสบียงสัตว์ ปี 2551	31
ตารางที่ 18 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ ปี 2551	31
ตารางที่ 19 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2551	32
ตารางที่ 20 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยแล้ง ปี 2551	34

	หน้า
ตารางที่ 21 ตารางแสดงการสำรวจเสปียงสัตว์สำหรับใช้ ปี 2551	36
ตารางที่ 22 ตารางผลการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้เกษตรกร ปีงบประมาณ 2551	36
ตารางที่ 23 ตารางแสดงชนิดพันธุ์และปริมาณหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ที่เกษตรกรได้รับแจก .ปี 2551 ...	37
ตารางที่ 24 ตารางแสดงชนิดพันธุ์และปริมาณกล้าพันธุ์ที่แจกให้เกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ	38
ตารางที่ 25 ผลการปฏิบัติงานโครงการผลิตกล้าพันธุ์และท่อนพันธุ์หญ้าทดแทนการขาดแคลน เมล็ดพันธุ์ ปีงบประมาณ 2551 (เกษตรกร)	39
ตารางที่ 26 แสดงแผนดำเนินงานโครงการวิจัยแต่ละหน่วยงานของกองอาหารสัตว์ ปี 2551	49
ตารางที่ 27 แสดงแผนการดำเนินโครงการวิจัย ปีงบประมาณ 2551	50
ตารางที่ 28 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานการผลิตเสปียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย ในปีงบประมาณ 2551	83
ตารางที่ 29 ตารางแสดงชนิดเสปียงสัตว์ ปริมาณเสปียงสัตว์ และมูลค่าจำหน่าย ปี 2551	84
ตารางที่ 30 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสปียงสัตว์กิจกรรมนาหญ้าฯ รายจังหวัด ปีงบประมาณ 2551	86
ตารางที่ 31 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสปียงสัตว์กิจกรรมนาหญ้า รายเดือน ปีงบประมาณ 2551	89
ตารางที่ 32 ตารางแสดงชื่อหน่วยงานรับผิดชอบโครงการพระราชดำริ ปีงบประมาณ 2551	93
ตารางที่ 33 แสดงรายละเอียดการใช้งบประมาณปี 2550 โครงการทับทิมสยาม 03 และ 05 จังหวัดสระแก้ว	98
ตารางที่ 34 ตารางแสดงการปลูกสร้างและปรับปรุงแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์ โครงการฟาร์มโคนม สาธิตสวนจิตรลดา	100
ตารางที่ 35 ตารางแสดงพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	100
ตารางที่ 36 แสดงผลการจัดส่งเสปียงสัตว์แห้งไปยังโครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	101
ตารางที่ 37 การใช้จ่ายเงินงบประมาณโครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	101
ตารางที่ 38 แสดงกิจกรรมดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ จ.นครศรีธรรมราช	118
ตารางที่ 39 แสดงจำนวนผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ จ.นครศรีธรรมราช	118
ตารางที่ 40 ตารางสรุปกิจกรรมศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.นราธิวาส ปีงบประมาณ 2551.....	121
ตารางที่ 41 แสดงผลผลิตน้ำหนักรวมของหญ้าอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ งานสาธิตพืชอาหารสัตว์ พันธุ์ดีในงานพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ในศูนย์การพัฒนาพิภพทองฯ	124

	หน้า
ตารางที่ 42 สรุปกิจกรรมงานถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร ศูนย์การศึกษา พิบูลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีงบประมาณ 2551.....	125
ตารางที่ 43 แสดงผลการเบิกจ่ายเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โครงการแก้ไขปัญหามลพิษ หน้าแล้งตลาด ปี พ.ศ.2550 ในปีงบประมาณ 2551.....	133
ตารางที่ 44 แสดงผลการใช้จ่ายเงินจ่ายขาด โครงการแก้ไขปัญหามลพิษหน้าแล้งตลาด ปี พ.ศ.2550 ในปีงบประมาณ 2551	134
ตารางที่ 45 แสดงผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปของส่วนกลาง กองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551	138
ตารางที่ 46 แสดงผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ปีงบประมาณ 2551	142
ตารางที่ 47 แสดงผลการปฏิบัติงานทางวิชาการ ของกลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ ในปีงบประมาณ 2551	142
ตารางที่ 48 แสดงงบประมาณที่ได้รับ และรายจ่ายจริงของกองอาหารสัตว์ ปี 2551 จำแนกตาม แผนงาน/กิจกรรม	143
ตารางที่ 49 แสดงการใช้จ่ายงบประมาณปี 2551 ในภาพรวมกองอาหารสัตว์	145
ตารางที่ 50 แสดงการใช้จ่ายงบประมาณปี 2551 ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์	146
ตารางที่ 51 แสดงการใช้จ่ายงบประมาณปี 2551 ผลผลิตที่ 4 สินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและ พัฒนา กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรฯ	147

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 โครงสร้างของกรมปศุสัตว์ เฉพาะในส่วนของการอาหารสัตว์	4
ภาพที่ 2 แสดงอัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์และ สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ปี 2551 จำแนกตามประเภทของอัตรากำลัง.....	8
ภาพที่ 3 กราฟแสดงปริมาณการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ให้เกษตรกร ปีงบประมาณ 2551	38
ภาพที่ 4 กราฟแสดงปริมาณการแจกกล้าพันธุ์ให้เกษตรกร ปีงบประมาณ 2551	39
ภาพที่ 5 ภาพรวมการผลิตและใช้เสบียงสัตว์ ปี 2551	42
ภาพที่ 6 แผนผังเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงานพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ ..	44
ภาพที่ 7 แสดงสัดส่วนการผลิตเสบียงสัตว์ชนิดต่างๆ โครงการนาหญ้า ปีงบประมาณ 2551	85
ภาพที่ 8 แสดงปริมาณผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์ของเกษตรกรกิจกรรมนาหญ้า เป็นรายเดือน	89
ภาพที่ 9 แสดงปริมาณผลผลิตหญ้าสดและหญ้าแห้งของเกษตรกรกิจกรรมนาหญ้า เป็นรายเดือน	90
ภาพที่ 10 กราฟเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มผู้ผลิตนาหญ้า ปีงบประมาณ 2545-2551	90
ภาพที่ 11 กราฟเปรียบเทียบจำนวนเกษตรกรนาหญ้า ปีงบประมาณ 2545-2551	91
ภาพที่ 12 กราฟเปรียบเทียบจำนวนพื้นที่ผลิตเสบียงสัตว์ของเกษตรกรนาหญ้า ปีงบประมาณ 2545-2551	91
ภาพที่ 13 กราฟเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตเสบียงสัตว์ ปีงบประมาณ 2545-2551	92
ภาพที่ 14 กราฟเปรียบเทียบมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์ ปีงบประมาณ 2545-2551	92
ภาพที่ 15 กราฟแสดงผลการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์นาโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์นา ล้นตลาด ปี พ.ศ.2550 ในปีงบประมาณ 2551	135
ภาพที่ 16 กราฟแสดงผลการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์นาโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์นา ล้นตลาด ปี พ.ศ.2550 แบ่งรายเขตพื้นที่ปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2551	136
ภาพที่ 17 การวิเคราะห์อาหารสัตว์ในห้องปฏิบัติการกลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ จ.ปทุมธานี	139
ภาพที่ 18 การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพหญ้าแพงโกล่าแห้งและการ ประเมินคุณภาพทางกายภาพ	140
ภาพที่ 19 ภาพหนังสือความต้องการโภชนะของโคเนื้อในประเทศไทย ฉบับแรก	140
ภาพที่ 20 การประชุมร่วมนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการจัดทำหนังสือความต้องการโภชนะของ โคเนื้อในประเทศไทย (Nutrient Requirement of Beef Cattle in Thailand) ฉบับแรก	141
ภาพที่ 21 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพพืชหมักและคุณค่าทางโภชนะในอาหารสัตว์	141

คำนำ

รายงานประจำปี 2551 เล่มนี้ ได้รวบรวมผลงานของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551 ประกอบด้วย งานพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ งานวิจัยด้านอาหารสัตว์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ งานบริหารทั่วไป งานวิเคราะห์อาหารสัตว์ ซึ่งได้มาจากผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของกองอาหารสัตว์ประจำอยู่ที่ส่วนกลาง ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 21 แห่ง จุดประสงค์เพื่อรวบรวมผลการปฏิบัติงาน ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลในการปฏิบัติงาน และใช้เป็นแหล่งข้อมูลด้านอาหารสัตว์ให้กับผู้สนใจ โดยนำออกเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์กองอาหารสัตว์ สามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลได้ที่ www.dld.go.th/nutrition

(นายสมจิตร อินทรหมณี)

ผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์

กุมภาพันธ์ 2552

หน้าที่และความรับผิดชอบ

กองอาหารสัตว์ เป็นหน่วยงานในสังกัดของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์
  2. พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์
  3. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย
- มีหน่วยงานย่อยภายใต้การบริหารของผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์ ประกอบด้วย 1 งาน, 5 กลุ่ม, 8 ศูนย์ฯ และ 21 สถานีฯ ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

งานบริหารทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการทั่วไป
2. ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการเงิน การบัญชี วัสดุ ครุภัณฑ์ การบริหารงานบุคคล การติดต่อประสานงาน และงานสถิติข้อมูล
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน งบประมาณ และเร่งรัดติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติของกองอาหารสัตว์

กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับ คุณค่าทางโภชนาการอาหารสัตว์ เทคโนโลยีชีวภาพด้านอาหารสัตว์ และความอุดมสมบูรณ์ของดินและคุณภาพของน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์
2. วิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบและประเมินคุณค่าทางโภชนาการของอาหารสัตว์ คุณภาพของดิน น้ำ เพื่อสนับสนุนงานวิจัยและงานทดสอบเทคโนโลยี
3. กำหนดมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์ (Post harvest)
4. กำหนดและประสานงานแผนงานวิจัย วิเคราะห์และตรวจสอบคุณค่าทางโภชนาการของอาหารสัตว์ คุณภาพดิน น้ำ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับคุณภาพอาหารสัตว์ และการวิเคราะห์อาหารสัตว์

กลุ่มวิจัยอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยความต้องการสารอาหารของสัตว์แต่ละชนิด พัฒนารูปแบบและวิธีการให้อาหารสัตว์ ประเมินการใช้ประโยชน์ของวัตถุดิบอาหารสัตว์และวัตถุดิบอื่นที่นำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์
2. กำหนดและประสานแผนงานวิจัยด้านอาหารสัตว์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

กลุ่มวิจัยพืชอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์ การขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และอนุรักษ์พันธุ์พืชอาหารสัตว์พื้นเมือง
2. กำหนดมาตรฐานแปลงผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์
3. กำหนดและประสานแผนงานวิจัยพืชอาหารสัตว์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านพืชอาหารสัตว์ ให้กับนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรผู้สนใจ

กลุ่มพัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์และแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกรในภาพรวมของประเทศ
2. กำหนดและประสานแผนงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานผลิตเสบียงสัตว์ และงานวิจัยระบบจัดการอาหารสัตว์
3. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานผลิต เเสบียงสัตว์ และระบบจัดการอาหารสัตว์

กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิจัย ประยุกต์ และพัฒนาต้นแบบเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์
2. ประสานและจัดทำแผนงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์สู่บุคคลเป้าหมาย
4. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

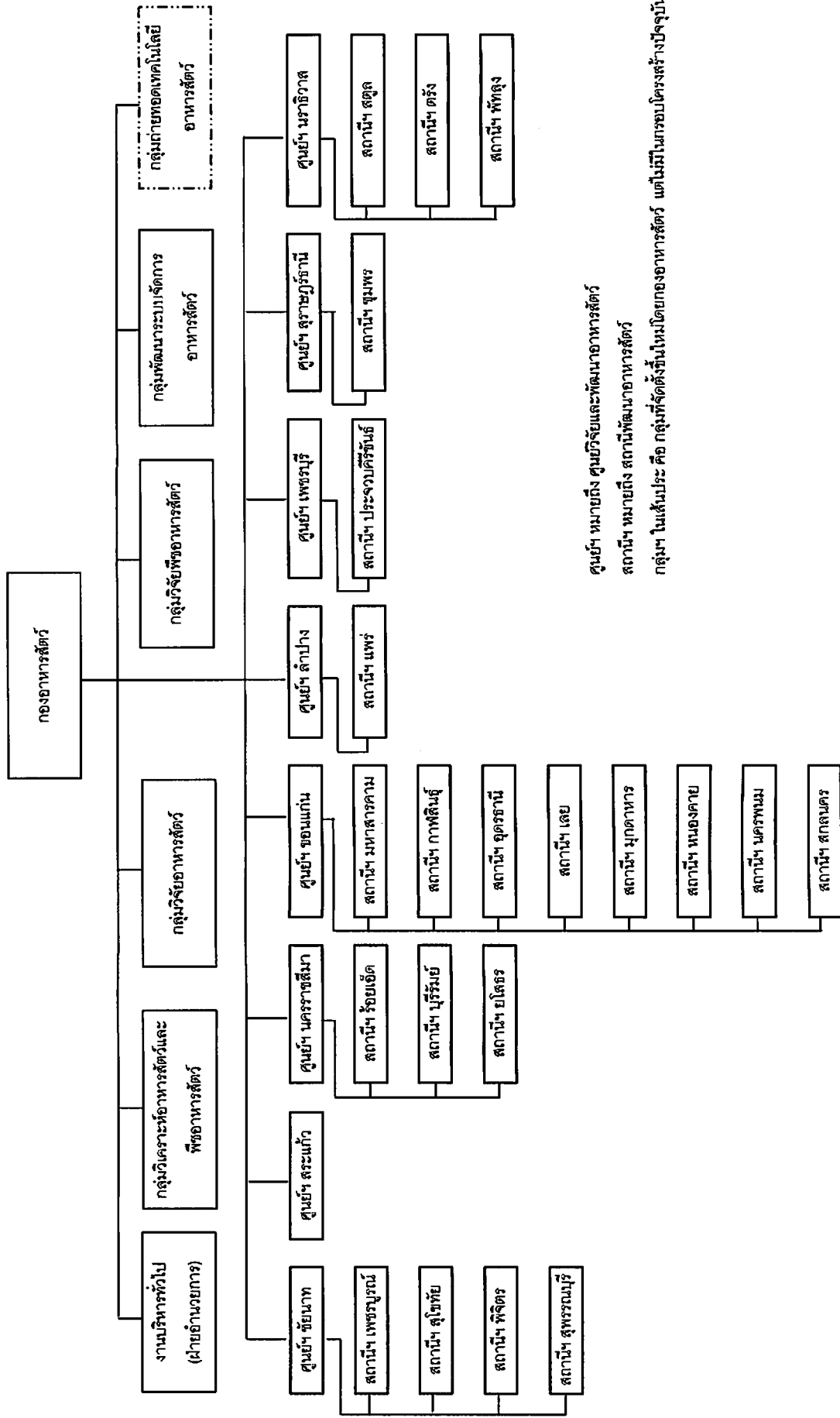
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. วิจัยและทดสอบเทคโนโลยีอาหารสัตว์ เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับให้เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ
2. วางแผนพัฒนาและปฏิบัติงานผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก เมล็ดพันธุ์ขยาย เมล็ดพันธุ์จำหน่าย และเสบียงสัตว์ให้เพียงพอสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล และพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์ และตลาดเสบียงสัตว์
3. ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
4. วิเคราะห์คุณค่าทางอาหารสัตว์ (เฉพาะศูนย์ฯ นครราชสีมา, ขอนแก่นและนครราชสีมา) ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (เฉพาะศูนย์ฯ ขอนแก่นและนครราชสีมา)

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย เมล็ดพันธุ์จำหน่าย และเลี้ยงสัตว์ให้เพียงพอสำหรับเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล และพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์ และตลาดเลี้ยงสัตว์
2. พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
3. ตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์ที่ขออาหารสัตว์ (เฉพาะสถานี ฯ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด)

ภาพที่ 1 แผนภูมิโครงสร้างของกองอาหารสัตว์ และหน่วยงานในสังกัด

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์

ที่	ชื่อหน่วยงาน	สถานที่ตั้ง	โทรศัพท์	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
1	กองอาหารสัตว์	กรมปศุสัตว์ พญาไท กรุงเทพฯ 10400		ทั่วราชอาณาจักรไทย และประสานงานกับต่างประเทศ
		e-mail : nutrition1@dld.go.th		
	ผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์	email : somchiti@dld.go.th	โทร. 0-2653-4487	
	นายคมจิตร อินทรมณี		FAX 0-2653-4933	
	งานบริหารทั่วไป	email : nutrition1@dld.go.th	โทร. 0-2653-4488,	
	นางเอี่ยมศิริ อัครวิทย์		0-2653-4444 ต่อ 3412-5	
			FAX 0-2653-4933	
	กลุ่มพัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์	email : nutrition5@dld.go.th	โทร. 0-2653-4489,	
	นายโสภณ ชินเวโรจน์	chinvaroj@gmail.com	0-2653-4444 ต่อ 3421-2	
	กลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์	email : nutrition2@dld.go.th	โทร. 0-2653-4444 ต่อ 3416	
	นายธำรงค์ศักดิ์ พลบำรุง			
	กลุ่มงานวิจัยพืชอาหารสัตว์	email : nutrition4@dld.go.th	โทร. 0-2653-4491,	
	นางฉายแสง ไผ่แก้ว		0-2653-4444 ต่อ 3441-2	
	กลุ่มงานวิจัยอาหารสัตว์	email : nutrition3@dld.go.th	โทร. 0-2653-4490,	
	นายวิโรจน์ วนาสิทธิ์ชัยวัฒน์		0-2653-4444 ต่อ 3431-2	
	กลุ่มงานวิเคราะห์อาหารสัตว์และ	ถ. ติวานนท์ ต. บางกระดี่ อ. เมือง	โทร. 0-2963-9203,	
	พืชอาหารสัตว์	จ. ปทุมธานี 12000	0-2967-9758 ,	
	นางสาววราวุธ พานิชผล	email : nutrition6@dld.go.th	0-2967-9748	
			FAX 0-2963-9206	
	เขต 1 และ เขต 6			
2	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท	เรือนเจ้าพระยา อ. สรรพยา จ. ชัยนาท	โทร. 056-405-056	พระนครศรีอยุธยา, กรุงเทพฯ, สระบุรี, สุพรรณบุรี, ชัยนาท,
		10700	FAX 056-426-521	สิงห์บุรี, ลพบุรี, อ่างทอง, ปทุมธานี, นนทบุรี, พิษณุโลก,
		email : nccn_cnt@dld.go.th		สุโขทัย, ตาก, กำแพงเพชร, พิจิตร, เพชรบูรณ์, อุทัยธานี,
				นครสวรรค์ และอุดรดิตถ์
3	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี	อ.ด่านช้าง จ. สุพรรณบุรี 72180	โทร./ FAX. 035-529-244,	สุพรรณบุรี, อ่างทอง, ชัยนาท
		email : nssp_spr@dld.go.th	035-481-147	
			086-169-8161	
4	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบูรณ์	อ. เมือง จ. เพชรบูรณ์ 67000	โทร./ FAX. 056-721-558	เพชรบูรณ์, ชัยนาท, พิษณุโลก
		email : nspn_pbn@dld.go.th	056-713-130	
			081-707-6375	
5	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย	อ. ศรีมมาศ จ. สุโขทัย 64160	โทร./ FAX 055-613-592	สุโขทัย, กำแพงเพชร, ชัยนาท, ตาก, อุดรดิตถ์
		email : nssk_skt@dld.go.th	084-624-1240	
6	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พิจิตร	อ. ตะพานหิน จ. พิจิตร 66110	โทร. 056-618-403	พิจิตร, ชัยนาท, นครสวรรค์
		email : nspl_pic@dld.go.th	FAX 056-618-404	

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์ (ต่อ)

ที่	ชื่อหน่วยงาน	สถานที่ตั้ง	โทรศัพท์	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
	เขต 2			
7	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว	อ. คลองหาด จ. สระแก้ว 27260 email : ncsr_srk@dld.go.th	โทร./ FAX. 037-251-755	ปราจีนบุรี, จันทบุรี, ระยอง, ตราด, ชลบุรี, ฉะเชิงเทรา, สระแก้ว, นครนายก, สมุทรปราการ
	เขต 3			
8	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30130 email : ncna_nak@dld.go.th	โทร. 044-311-612 FAX 044-314-776	นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี, ยโสธร, ร้อยเอ็ด, อำนาจเจริญ
9	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด	อ. สุวรรณภูมิ จ. ร้อยเอ็ด 45130 email : nslh_roi@dld.go.th	โทร./ FAX. 043-581-454	ร้อยเอ็ด, นครราชสีมา, ศรีสะเกษ
10	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์	อ. ปะคำ จ. บุรีรัมย์ 31220 email : nsbr_brr@dld.go.th	โทร./ FAX. 044-646-077	บุรีรัมย์, นครราชสีมา, สุรินทร์
11	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร	อ. คำเขื่อนแก้ว จ. ยโสธร 35110 email : nsys_yst@dld.go.th	โทร. 045-791-578 FAX 045-791-072 084-430-2233	ยโสธร, อุบลราชธานี, นครราชสีมา, อำนาจเจริญ
	เขต 4			
12	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ. ขอนแก่น 40260 email : nckk_kkn@dld.go.th	โทร. 043-261-123 FAX 043-261-087	ขอนแก่น, เลย, อุดรธานี, หนองคาย, สกลนคร, นครพนม, หนองบัวลำภู, มุกดาหาร, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์
13	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม	อ. เรียงยืน จ. มหาสารคาม 44160 email : nscy_kkn@dld.go.th	โทร. 043-781-323 081-184-5588 FAX. 043-781-350	มหาสารคาม, ขอนแก่น
14	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์	ตู้ ปณ. 13 อ.เมือง จ. กาฬสินธุ์ 46000 email : nskl_kls@dld.go.th	โทร./ FAX. 043-871-249	กาฬสินธุ์, ขอนแก่น
15	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์อุดรธานี	อ. กุดจับ จ. อุดรธานี 41250 email : nsut_uth@dld.go.th	โทร. 042-291-206 FAX 042-291-210	อุดรธานี, ขอนแก่น, หนองบัวลำภู
16	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เลย	อ. วังสะพุง จ. เลย 42130 email : nslo_loe@dld.go.th	โทร./ FAX. 042-801-294	เลย, ขอนแก่น
17	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มุกดาหาร	อ. เมือง จ. มุกดาหาร 49000 email : nsma_man@dld.go.th	โทร./ FAX. 042-640-099	มุกดาหาร, ขอนแก่น
18	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์หนองคาย	อ. เมือง จ. หนองคาย 43000 email : nsno_nok@dld.go.th	โทร./ FAX. 042-421-373	หนองคาย, ขอนแก่น
19	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม	อ. ท่าอุเทน จ. นครพนม 48120 email : nsko_kop@dld.go.th	โทร./ FAX. 042-581-285	นครพนม, ขอนแก่น
20	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร	อ. เมือง จ. สกลนคร 47000 email : nssn_sno@dld.go.th	โทร./ FAX. 042-725-124	สกลนคร, ขอนแก่น

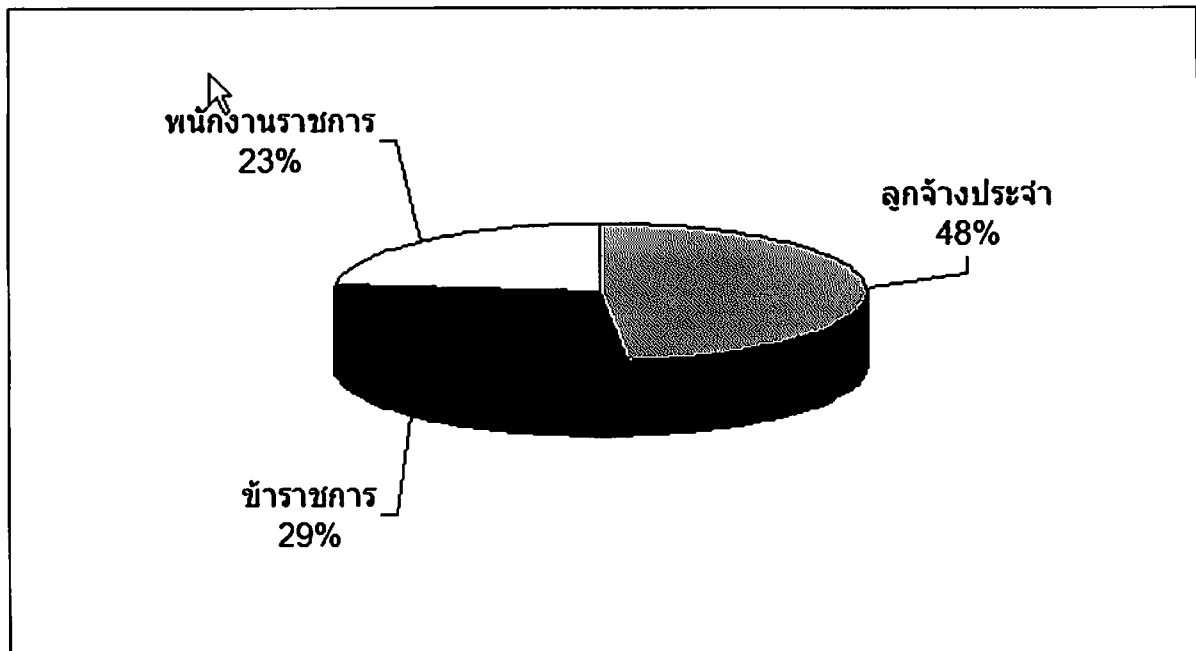
ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์ (ต่อ)

ที่	ชื่อหน่วยงาน	สถานที่ตั้ง	โทรศัพท์	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
	เขต 5			
21	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง	อ. ห้างฉัตร จ. ลำปาง 52190 email : nclo_lpg@dld.go.th	โทร./ FAX. 054-222-695	ลำปาง, ลำพูน, เชียงใหม่, แม่ฮ่องสอน, เชียงราย, พะเยา, น่าน, แพร่
22	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่	อ. ร้องกวาง จ. แพร่ 54140 email : nspr_pre@dld.go.th	โทร./ FAX. 054-654-546 054-654-660 081-952-8480	แพร่, น่าน, อุตรดิตถ์, ลำปาง
	เขต 7			
23	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี	อ. ชะอำ จ. เพชรบุรี 76120 email : ncpb_pbr@dld.go.th	โทร. 032-594-051 FAX 032-594-052	เพชรบุรี, ราชบุรี, กาญจนบุรี, นครปฐม, สมุทรสาคร, ประจวบคีรีขันธ์, สมุทรสงคราม
24	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์	อ. กุยบุรี จ. ประจวบคีรีขันธ์ 77150 email : nspk_pkk@dld.go.th	โทร. 032-681-990 FAX. 032-681-991	ประจวบคีรีขันธ์, เพชรบุรี
25	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี	อ. ท่าฉาง จ. สุราษฎร์ธานี 84150 email : nsur_unt@dld.go.th	โทร./ FAX. 077-292-C94 087-885-3399	สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช, ชุมพร, ระนอง, กระบี่, พังงา,ภูเก็ต
26	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร	อ. ท่าแซะ จ. ชุมพร 86140 email : nscm_cmp@dld.go.th	โทร./ FAX. 077-611-063	ชุมพร, สุราษฎร์ธานี, ระนอง
	เขต 9			
27	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	อ. ตากใบ จ. นราธิวาส 96110 email : ncna_naw@dld.go.th	โทร. 073-538-204-5 FAX. 073-538-204	นราธิวาส, ปัตตานี, ยะลา, สตูล, สงขลา, ตรัง, พัทลุง
28	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล	อ. ควนกาหลง จ. สตูล 91130 email : nssa_sat@dld.go.th	โทร./ FAX. 074-797-070	สตูล, สงขลา, นราธิวาส
29	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ตรัง	อ. เมือง จ. ตรัง 92000 email : nstr_lrg@dld.go.th	โทร./ FAX. 075-284-150	ตรัง, นราธิวาส
30	สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง	อ. ศรีบรรพต จ. พัทลุง 93190 email : nspa_pal@dld.go.th	โทร./ FAX. 074-689-143	พัทลุง, นราธิวาส

อัตรากำลัง

อัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ และหน่วยงานในสังกัด ในปีงบประมาณ 2551 ประกอบด้วย ข้าราชการ 215 อัตรา ลูกจ้างประจำ 360 อัตรา และพนักงานราชการ 171 อัตรา มีสัดส่วนของลูกจ้างประจำมากที่สุดคิดเป็น 48% รองลงมาคือข้าราชการ 28% และพนักงานราชการ 23% ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงอัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ และหน่วยงานในสังกัด ปีงบประมาณ 2551
จำแนกตามประเภทของอัตรากำลัง

ข้าราชการ

ในปีงบประมาณ 2551 กองอาหารสัตว์มีข้าราชการในสังกัดทั้งหมดจำนวน 215 อัตรา อยู่ในส่วนกลาง 36 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 16.74 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 78 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 26.28 และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มี 101 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 46.98 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงอัตรากำลังข้าราชการของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551

หน่วยงาน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
กองอาหารสัตว์ ส่วนกลาง	36	16.74
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์	78	36.28
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์	101	46.98
รวม	215	100.00

ลูกจ้างประจำ

ในปีงบประมาณ 2551 กองอาหารสัตว์มีลูกจ้างประจำในสังกัดทั้งหมดจำนวน 360 อัตรา อยู่ในส่วนกลางจำนวน 7 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 1.94 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 148 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 41.11 และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 205 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 56.95 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงอัตราลูกจ้างประจำกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551

หน่วยงาน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
กองอาหารสัตว์ ส่วนกลาง	7	1.94
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์	148	41.11
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์	205	56.95
รวม	360	100.00

พนักงานราชการ

ในปี 2551 กองอาหารสัตว์มีพนักงานราชการทั้งสิ้น 171 อัตรา กระจายอยู่ในส่วนกลาง, ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ แยกเป็นตำแหน่งต่างๆ คือ

- เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี 7 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 4.09
- เจ้าพนักงานธุรการ , เจ้าหน้าที่ธุรการ รวม 9 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 5.26
- เจ้าพนักงานสัตวบาล 62 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 36.26
- นักวิชาการสัตวบาล 10 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 5.85
- พนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดเบา 43 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 25.15
- พนักงานผู้ช่วยสัตวบาล 40 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 23.39

รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางแสดงอัตราพนักงานราชการของกองอาหารสัตว์

ตำแหน่ง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี	7	4.09
เจ้าพนักงานธุรการ , เจ้าหน้าที่ธุรการ	9	5.26
เจ้าพนักงานสัตวบาล	62	36.26
นักวิชาการสัตวบาล	10	5.85
พนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดเบา	43	25.15
พนักงานผู้ช่วยสัตวบาล	40	23.39
รวม	171	100.00

แผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ 2551

ในปีงบประมาณ 2551 กองอาหารสัตว์มีแผนงาน/โครงการ ที่ต้องรับผิดชอบตามแผนการปฏิบัติงานภายใต้ยุทธศาสตร์ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

* เงินงบประมาณแผ่นดิน ประกอบด้วย 2 แผนงาน ดังนี้

แผนงาน : ปรับโครงสร้างภาคเกษตรฯ ประกอบด้วย 2 ผลผลิต คือ

ผลผลิตที่ 1 : การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ มี 2 กิจกรรมหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่

กิจกรรม : พัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรม : วิจัยปศุสัตว์

ผลผลิตที่ 4 : การผลิตสินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา มี 1 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรม : การปรับเปลี่ยนประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าและการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขข้อตกลงระหว่างประเทศ (FTA)

แผนงาน : ขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท มี 1 ผลผลิต ได้แก่

ผลผลิตที่ 1 : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ กิจกรรมที่รับผิดชอบได้แก่

กิจกรรม : สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

* เงินนอกงบประมาณ กองอาหารสัตว์ได้ปฏิบัติงาน 1 โครงการ ได้แก่

>> โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หว่านตลาด ปี พ.ศ.2550 เงินยืมกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ผลการปฏิบัติงาน

แผนงาน : ปรับโครงสร้างภาคเกษตรฯ
ผลผลิตที่ 1 : การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

กิจกรรม : พัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

ผลการปฏิบัติงานประกอบด้วย

1. งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

(1) เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

(2) เสบียงสัตว์ ~~แยกเป็น~~

(3) ~~←~~ ~~ห่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์~~ ~~←~~ ~~←~~
    ~~กล้าพันธุ์~~

2. งานพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์

1. งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

ผลการปฏิบัติงานประกอบด้วย

1. เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์
2. เสี่ยงสัตว์
3. หน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ และ ก้านพันธุ์

ตารางที่ 5 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 ในภาพรวมกองอาหารสัตว์ กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	เป้าหมาย	ผลงานสะสม	คิดเป็น %
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์				
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัต (BS)	พันธุ์	7	7	100.0
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.	770	562	73.0
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	37,150	32,150	86.5
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอส.)	ก.ก.	180,000	22,336	12.4
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	217,920	55,048	25.26
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง	4,600	5,283	114.85
	รายการ	18,400	10,350	56.25
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	1,000,000	1,291,533	129.15
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	217,500	272,182	125.14
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำหน่าย	ก.ก.	3,300,000	2,392,662	72.50
	ราย	1,150	964	83.83
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	9,670,080	12,824,780	132.62
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.	92,700	44,530	48.04
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	4,510,600	4,888,240	108.37
2.3 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.	500,000	515,551	103.11
2.4 ผลิตหญ้าสด	ก.ก.	4,566,780	7,376,459	161.52
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.	1,815,000	6,947,893	382.80
	ราย	3,630	4,087	112.59
3. ปรับปรุงดิน				
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วดำ/พริก/ถั่วเขียว/ถั่วเหลือง	ไร่	1,343	1,586	118.09
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์/สถานี	เรื่อง	129	128	99.22
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	29	28	96.55
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	29	29	100.00
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง	2	2	100.00
4.4 พัฒนาหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	29	29	100.00
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง	7	7	100.00
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง	4	4	100.00
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง	29	29	100.00
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์				
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง	2,600	3,199	123.04
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย	190	386	203.16
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	33,500	89,984	268.61
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	580	1,855	319.83
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย	1,895	1,940	102.37
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง	85	200	235.29
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	เรื่อง	95	127	133.68
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ	50,000	76,833	153.67
5.9 เผยแพร่ข้อมูล, ข่าวสารความรู้ฯ	เรื่อง	56	251	448.21

ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายงานงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	กองอาหารสัตว์	ชัยนาท	สุพรรณบุรี	สระแก้ว
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์				1
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.				75
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.		475	478	1,550
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอส.)	ก.ก.		940		60
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	0	1,415	478	1,685
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง				
	รายการ				
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.		57,200	33,340	42,300
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง		32,100	5,000	20,000
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำนวน	ก.ก.		188,600	167,598	54,000
	ราย		25	14	57
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	0	504,200	304,560	429,750
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.		8,000	6,000	
2.2 ผลิตถั่วแ้ง	ก.ก.		222,300	185,160	160,000
2.3 ผลิตถั่วหมัก	ก.ก.				50,000
2.4 ผลิตถั่วสด	ก.ก.		273,900	113,400	219,750
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.		687,416	2,974,001	77,000
	ราย		57	407	58
3. ปรับปรุงดิน					
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วพะลิด/โสน/ถั่วดำ	ไร่		100	100	50
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์ฯ/สถานี	เรื่อง	0	4	4	4
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง		1	1	1
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีเพาะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง		1	1	1
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง				
4.4 พัฒนานมูบ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง		1	1	1
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง				
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง				
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง		1	1	1
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์					
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง	283			
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย				
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	1,003	4,082	3,473	3,141
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย		50	20	20
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย		347	100	57
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง		12	5	1
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	เรื่อง		7	5	5
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ		7,265	3,000	2,986
5.9 เผยแพร่ข้อมูล , ข่าวสารความรู้ฯ	เรื่อง		74	5	4

ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายงานหน่วยงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ต่อ)

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	นครราชสีมา	ร้อยเอ็ด	ยโสธร	บุรีรัมย์
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์	1			
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.	40			
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	2,978	1,269	775	1,072
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอศ.)	ก.ก.		9,000	4,000	1,000
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	3,018	10,269	4,775	2,072
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง	1,370	728		
	รายการ	2,588	1,941		
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	46,200	57,500	50,200	104,633
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	20,000	8,000	10,000	6,000
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำหน่าย	ก.ก.	31,800	40,800	96,970	111,829
	ราย	21	30	163	15
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	1,179,900	583,000	351,100	971,717
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.		7,600		
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	404,400	239,000	186,000	173,490
2.3 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.	70,000	5,200		2,050
2.4 ผลิตหญ้าสด	ก.ก.	705,500	331,200	165,100	796,177
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.	460,000	128,250	607,770	55,450
	ราย	164	171	250	110
3. ปรับปรุงดิน					
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วทำพระโต/ฮามาต้า	ไร่	70	100	50	60
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์/สถานี	เรื่อง	5	4	4	4
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีหะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง	1			
4.4 พัฒนามูบ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	1	1	1	1
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง				
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง				
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง	1	1	1	1
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์					
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง	1,542			
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย	196			
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	2,773	3,207	3,862	1,314
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	29	20	100	20
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย	108			
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง	10	5	5	14
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	เรื่อง	8	5	5	1
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ	2,727	2,199	1,039	1,129
5.9 เผยแพร่ข้อมูล , ข่าวสารความรู้ฯ	เรื่อง	5	5	13	1

ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายงานงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ต่อ)

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	ขอนแก่น	มหาสารคาม	อุดรธานี	กาฬสินธุ์
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์	2	1		
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.	302	68		
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	2,587	3,463	1,350	1,261
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอส.)	ก.ก.	5,000	1,000		
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	7,889	4,531	1,350	1,261
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง	2,430	628		
	รายการ	4,148	1,123		
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	34,900	30,700	62,300	26,000
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	7,750	6,500	5,500	7,000
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำหน่าย	ก.ก.	10,300	48,500	24,800	89,000
	ราย	6	48	19	16
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	242,230	979,270	637,897	232,700
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.	5,370			4,000
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	125,160	350,350	305,475	92,200
2.3 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.		20,000	75,000	
2.4 ผลิตหญ้าสด	ก.ก.	111,700	608,920	257,422	136,500
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.	18,000	55,000	55,000	50,000
	ราย	15	110	110	100
3. ปรับปรุงดิน					
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วพรางและปุ๋ยคอก	ไร่	50	90	20	50
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์ฯ/สถานีฯ	เรื่อง	4	6	5	5
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีหะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง		1		
4.4 พัฒนาคู่มือหลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	1	1	1	1
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง		1		1
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง			1	
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง	1	1	1	1
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์					
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง	834			
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย	80			
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	2,526	3,624	203	2,422
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	20	528	20	20
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย	33			
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง	10	1	1	10
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	เรื่อง	8	2	2	1
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ	3,260	4,158	1,500	1,240
5.9 เผยแพร่ข้อมูล , ข่าวสารความรู้	เรื่อง	4			

ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายหน่วยงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ต่อ)

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	นครพนม	สกลนคร	หนองคาย	เลข
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ห่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์				
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.				
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	1,503	2,399	589	1,250
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอส.)	ก.ก.				
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	1,503	2,399	589	1,250
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง				
	รายการ				
1.6 ผลิตห่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	41,700	59,500	38,830	43,670
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	5,460	6,800	5,932	8,240
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตห่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำหน่าย	ก.ก.	20,000	217,850	121,200	22,270
	ราย	7	48	19	7
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	371,800	277,120	294,280	335,225
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.		9,220		240
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	100,000	80,000	119,980	39,285
2.3 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.	10,000	41,400		63,000
2.4 ผลิตหญ้าสด	ก.ก.	261,800	146,500	174,300	232,700
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.	55,000	127,276	40,500	147,755
	ราย	110	55	9	319
3. ปรับปรุงดิน					
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วพราง/พดิด/ฮามาต้า	ไร่	50	20	20	20
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์/สถานี	เรื่อง	5	5	4	5
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1		1
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีแทะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง				
4.4 พัฒนาคู่มือหลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	1	1	1	1
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง	1	1	1	1
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง				
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง	1	1	1	1
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์					
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง				
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย				
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	2,002	8,789	2,089	3,533
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	20	22	30	25
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย		20		
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง	4	15	4	9
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	เรื่อง	4	13		4
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ	2,211	4,794	1,080	2,114
5.9 เผยแพร่ข้อมูล, ข่าวสารความรู้	เรื่อง	3	33		

ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายหน่วยงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ต่อ)

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	มุกดาหาร	ลำปาง	แพร่	สุโขทัย
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์		1		
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.		27		
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	764	1,391	1,804	100
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอส.)	ก.ก.			1,000	
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	764	1,418	2,804	100
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง				
	รายการ				
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	49,500	31,000	35,650	30,300
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	6,500	25,000	3,000	4,000
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำนวน	ก.ก.	40,500	57,400	58,300	200,750
	ราย	10	35	27	14
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	158,585	256,500	252,950	210,120
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.		1,500	2,600	
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	52,485	146,000	187,100	83,220
2.3 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.		9,000		
2.4 ผลิตหญ้าสด	ก.ก.	106,100	100,000	63,250	126,900
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.	34,000	105,000	250,000	115,000
	ราย	68	175	150	225
3. ปรับปรุงดิน					
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วพราง/ไรโซไซม์/ฮามาต้า	ไร่	14	50	100	80
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์/สถานี	เรื่อง	4	4	5	4
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีหะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง				
4.4 พัฒนาคู่มือบ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	1	1	1	1
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง				
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง			1	
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง	1	1	1	1
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์					
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง				
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย		45		
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	4,114	3,741	3,174	6,273
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	25	43	20	25
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย		102		
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง	2	6	5	10
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	2	6	2	6
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ	2,290	1,599	2,380	2,025
5.9 เผยแพร่ข้อมูล, ข่าวสารความรู้	เรื่อง	2	6		1

ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายหน่วยงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ต่อ)

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	เพชรบูรณ์	พิจิตร	เพชรบุรี	ประจวบ
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์				
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.				
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	278		737	1,555
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอศ.)	ก.ก.				
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	278	0	737	1,555
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง				
	รายการ				
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	98,400	55,000	48,000	26,800
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	10,000	6,000	20,000	7,000
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำนวน	ก.ก.	61,900	82,500	153,000	100,500
	ราย	39	10	53	15
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	521,160	242,960	349,800	237,100
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.				
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	99,160	73,960	170,000	152,000
2.3 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.		17,000	23,600	1,000
2.4 ผลิตหญ้าสด	ก.ก.	422,000	152,000	156,200	84,100
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.	92,100	165,000	185,000	106,000
	ราย	134	225	191	114
3. ปรับปรุงดิน					
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วทำพระสโตโร/ฮามาต้า	ไร่	227	40		
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์/สถานีฯ	เรื่อง	4	4	5	5
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีหะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง				
4.4 พัฒนานมูบ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	1	1	1	1
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง			1	
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง				1
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง	1	1	1	1
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์					
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง				
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย	65			
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	4,054	3,968	1,776	2,905
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	26	36	25	20
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย			165	
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง	8	9	3	5
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	เรื่อง	10	3	5	4
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ	6,013	7,132	3,650	1,400
5.9 เผยแพร่ข้อมูล , ข่าวสารความรู้ฯ	เรื่อง	6		3	11

ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายหน่วยงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ต่อ)

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	ชุมพร	สุราษฎร์	นราธิวาส	ครึ่ง
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์					
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์			1	
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.			50	
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	918	422	300	485
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอศ.)	ก.ก.				
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	918	422	350	485
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง			127	
	รายการ			550	
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	32,000	34,000	34,860	41,150
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	5,000	14,000	5,300	3,800
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำนวนาย	ก.ก.	38,950	120,000	19,475	2,500
	ราย	50	60	9	2
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	337,300	360,591	467,555	406,990
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.				
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	175,000	144,660	197,835	152,680
2.3 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.	30,000	53,931	9,000	14,340
2.4 ผลิตหญ้าสด	ก.ก.	132,300	162,000	260,720	239,970
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.	69,750	128,400	35,000	38,300
	ราย	129	165	100	135
3. ปรับปรุงดิน					
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วทำพระสโตโล/ฮามาต้า	ไร่	50	50	15	23
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์/สถานี	เรื่อง	4	4	4	4
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีหะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1	1	1
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง				
4.4 พัฒนาคูภัณฑ์หลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	1	1	1	1
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง				
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง				
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง	1	1	1	1
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์					
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง			540	
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย				
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	917	2,125	2,743	1,823
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	486	20	20	40
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย		208	800	
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง	3	18	4	2
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	เรื่อง	2	5	5	2
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ	2,019	2,240	1,253	992
5.9 เผยแพร่ข้อมูล , ข่าวสารความรู้	เรื่อง	13	31	3	

ตารางที่ 6 แสดงรายงานผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2551 รายหน่วยงาน กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ต่อ)

กิจกรรมหลัก	หน่วยวัด	สตูล	พัทลุง
1. ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์			
1.1 ผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (BS)	พันธุ์		
1.2 ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก (FS)	ก.ก.		
1.3 ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS)	ก.ก.	78	319
1.4 ผลิตเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกร (CS กอส.)	ก.ก.	336	
รวมเมล็ดพันธุ์ทั้งหมด	ก.ก.	414	319
1.5 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์	ตัวอย่าง		
	รายการ		
1.6 ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ก.ก.	38,400	7,500
1.7 ผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ถุง	3,300	5,000
1.8 สนับสนุนเกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์/กล้าพันธุ์ จำนวน	ก.ก.	84,870	126,500
	ราย	68	77
2. ผลิตเสบียงสัตว์	ก.ก.	542,120	786,300
2.1 ผลิตถั่วแห้ง	ก.ก.		
2.2 ผลิตหญ้าแห้ง	ก.ก.	224,140	247,200
2.3 ผลิตหญ้าหมัก	ก.ก.	20,030	1,000
2.4 ผลิตหญ้าสด	ก.ก.	297,950	538,100
2.5 สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง	ก.ก.	35,025	50,900
	ราย	128	103
3. ปรับปรุงดิน			
3.1 ปรับปรุงดินด้วยถั่วทำพระสโตโล/ฮามาต้า	ไร่	87	
4. พัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในศูนย์/สถานีฯ	เรื่อง	5	4
4.1 พัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีหะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์	เรื่อง	1	1
4.3 พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารข้น	เรื่อง		
4.4 พัฒนาคู่มือบ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยี	เรื่อง	1	1
4.5 พัฒนาระบบปศุสัตว์อินทรีย์	เรื่อง		
4.6 ความร่วมมือมาตรฐาน	เรื่อง	1	
4.7 การรวบรวมพันธุ์	เรื่อง	1	1
5. บริการวิชาการด้านอาหารสัตว์			
5.1 บริการวิเคราะห์อาหารสัตว์	ตัวอย่าง		
5.2 อบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่	ราย		
5.3 ส่งเสริมให้คำแนะนำเกษตรกร	ราย	1,586	2,742
5.4 สาธิตเทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์	ราย	105	20
5.5 บริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์	ราย		
5.6 จัดนิทรรศการ	ครั้ง	5	14
5.7 ผลิตสื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	เรื่อง	2	3
5.8 แจกเอกสารสิ่งพิมพ์	ฉบับ	2,034	1,104
5.9 เผยแพร่ข้อมูล , ข่าวสารความรู้ฯ	เรื่อง	8	20

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

1. การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์ได้ดำเนินการปรับปรุงและคัดเลือกพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีให้ผลผลิตสูงเหมาะสมกับประเทศไทยโดยผลิตเมล็ดพันธุ์คัด (Breeder Seed ; BS) ทั้งหมด 7 พันธุ์คือ หญ้าลูซี่, หญ้ากินนีสีม่วง, หญ้าอะตราบัตม, หญ้าพลิแคทูลัม, ถั่วฮามาต้า, ถั่วท่าพระสไตโล และถั่วคาวาลเคด เมล็ดพันธุ์คัดที่ได้ จะนำไปปลูกขยายพันธุ์ให้มีปริมาณมากขึ้น และให้คงลักษณะที่ดีของสายพันธุ์ไว้ เรียกว่าเมล็ดพันธุ์หลัก (Foundation Seed ; FS) และนำไปปลูกเพิ่มปริมาณให้มากขึ้นเป็นเมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered Seed ; RS) โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของนักวิชาการ จากนั้นจะส่งเมล็ดพันธุ์ขยาย ให้เกษตรกรในเครือข่ายใช้ปลูกผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่าย (Certified Seed ; CS) เพื่อจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไป เมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่ายที่เกษตรกรผลิตได้จะถูกส่งเข้าโรงงานปรับปรุงสภาพ เพื่อทำความสะอาดและควบคุมคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ เมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่ายมีสองส่วน คือ ส่วนที่ใช้งบประมาณของกรมปศุสัตว์ซื้อไว้สำหรับใช้ในกิจกรรมของกรมปศุสัตว์ เรียกว่า เมล็ดงบกอส. เมล็ดพันธุ์อีกส่วนหนึ่งเป็นเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรไม่ได้ใช้งบประมาณกรมปศุสัตว์ เรียกว่า เมล็ดงบพัฒนาตลาด ซึ่งสมาคมเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทยรับฝากขายให้สมาชิก โดยกรมปศุสัตว์ช่วยดูแลคุณภาพและจัดหาตลาดจำหน่ายให้ เงินที่จำหน่ายได้ สมาคมฯจะส่งเงินให้เกษตรกรผู้ผลิตฯ เมื่อขายเมล็ดพันธุ์ได้แล้ว

การผลิตเมล็ดงบกอส. (ตารางที่ 7) ผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์หลัก(FS) ได้ 562 กิโลกรัม , ผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย(RS) ได้ 32,486 กิโลกรัม และผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่าย(CS)ได้ 53,865 กิโลกรัม รวมผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ทั้งสิ้น 86,913 กิโลกรัม คิดเป็น 39.88 เปอร์เซ็นต์จากเป้าหมายการผลิต สาเหตุที่ผลผลิตไม่ได้ตามเป้าหมายเนื่องมาจากผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าชั้นพันธุ์จำหน่าย(CS)จำนวน 158,000 กิโลกรัม จากโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้าพันธุ์ด้อย ไม่สามารถนำเงินงบประมาณปี2551จากกรมปศุสัตว์ไปซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้าดังกล่าว ได้ เพราะเป็นหน่วยงานราชการเดียวกัน

ตารางที่ 7 ตารางแสดงผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์หลัก(FS),ชั้นพันธุ์ขยาย(RS) ชั้นพันธุ์จำหน่าย(CS) งบกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551

ชนิด/ชั้นเมล็ดพันธุ์		แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)
ชั้นพันธุ์หลัก (FS)	หญ้า	620	383	62
	ถั่ว	150	179	119
	รวม	770	562	73
ชั้นพันธุ์ขยาย (RS)	หญ้า	34,250	29,026	85
	ถั่ว	2,900	3,460	119
	รวม	37,150	32,486	87

ชนิด/ชั้นเมล็ดพันธุ์		แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)
ชั้นพันธุ์จำหน่าย (CS)	หญ้า	158,000	0	0
	ถั่ว	22,000	53,865	245
	รวม	180,000	53,865	29.92
รวมทุกชั้นพันธุ์		217,920	86,913	39.88

การผลิตโดยใช้บพัฒนาตลาด กรมปศุสัตว์ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์จำหน่ายขึ้นในพื้นที่ 10 จังหวัด ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่าย (Certified Seed) โดยมีสมาคมเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย โดยเชิญตัวแทนเกษตรกรแต่ละจังหวัดมาจัดสรรโควตาการผลิต และทำข้อตกลงผลิตเมล็ดพันธุ์กับเกษตรกรในการรับฝากขาย เมื่อเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ได้จะจัดส่งเมล็ดเข้าโรงงานปรับปรุงสภาพ ตรวจสอบคุณภาพ บรรจุเมล็ดพันธุ์ตามมาตรฐานที่กรมปศุสัตว์กำหนดและจัดส่งไปจำหน่ายที่ศูนย์/สถานีฯ ทั่วประเทศ เงินที่ขายได้ทั้งหมดจัดส่งให้เกษตรกรเจ้าของเมล็ดพันธุ์ ในปีงบประมาณ 2551 มีเป้าหมายการผลิต 48,100 กิโลกรัม เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ทั้งสิ้น 8,805 กิโลกรัม คิดเป็น 18 เปอร์เซ็นต์ของเป้าหมาย (ตารางที่ 8) ประกอบด้วย เมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาได้ 2 จำนวน 6,050 กิโลกรัม และเมล็ดพันธุ์ถั่วท่าพระสไตโล จำนวน 2,755 กิโลกรัม

ตารางที่ 8 ตารางแสดงผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์จำหน่าย(CS) บพัฒนาตลาด
ปีงบประมาณ 2551

แผนงานชนิดพันธุ์	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)
บพัฒนาตลาด			
- พันธุ์หญ้า	43,100	6,050	14
- พันธุ์ถั่ว	5,000	2,755	55
รวม	48,100	8,805	18

การที่ผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาได้ต่ำกว่าเป้าหมายมีสาเหตุมาจากขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาได้ 2 ต้องใช้ความประณีตและความชำนาญในการผลิตมาก อีกทั้งระหว่างการเก็บเกี่ยวมีฝนตกทำให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ได้ตามเป้าหมาย ประกอบกับเกษตรกรบางรายเพิ่งเคยผลิตเป็นครั้งแรก ส่วนเมล็ดพันธุ์ถั่วท่าพระสไตโล ได้ผลผลิตต่ำกว่าเป้าหมายเพราะเกษตรกรจังหวัดมหาสารคามไม่ผลิตตามแผนจึงทำให้ได้รับผลผลิตจากสถานีฯ โสธรเพียงแห่งเดียว

ตารางที่ 9   ตารางแสดงภาพรวมผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2551
แยกตามชนิดพันธุ์ (กก.)

ชนิดพันธุ์	งบกอส.			งบพัฒนาตลาด	รวมทั้งสิ้น
	พันธุ์หลัก (FS)	พันธุ์ขยาย (RS)	พันธุ์จำหน่าย (CS)	พันธุ์จำหน่าย (CS)	
พันธุ์หญ้า					
ลูซี่	40.	14,311			14,351
กินนีสีม่วง	218	6,631			6,849
อะตราดัม	75	3,010			3,085
พลีแคทูลัม	50	2,430			2,480
มูลาโต้					0
มูลาโต้ II				6,050	6,050
ซีตาเรีย		52			52
โรดส์		1,374			1,374
ชอกัมแดง		528			528
ข้าวฟ่าง/ข้าวฟ่าง ลูกผสม		660			660
กรีนแพนิก		30			30
รวม	383	29,026		6,050	35,459
พันธุ์ถั่ว					
ฮามาต้า	68	652	37,760		38,480
ท่าพระสไตโล	27	678	6,402	2,755	13,626
คาวาลเคด	84	1,084	9,703		7,107
บันดี		0			0
ไมยรา		191			191
กระถิน		840			840
ลิสเงา					15
รวม	179	3,460	53,865	2,755	60,259
โครงการแก้ไข ปัญหา	0	0	0	0	0
รวมทั้งสิ้น	562	32,486	53,865	8,805	95,718

ผลการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ปี 2551 (ตาราง 9) ในภาพรวมของกรมปศุสัตว์ รวมทั้งสิ้น 95,717.58 กิโลกรัม เป็นเมล็ดพันธุ์นํ้ารูซี่ 14,351 กิโลกรัม (15 %), หญ้ากินนีสีม่วง 6,849 กิโลกรัม (7 %), หญ้าอะตราตัม 3,085 กิโลกรัม (3 %), หญ้าพลิแคทูลัม 2,480 กิโลกรัม (3 %), หญ้ามูลาโต้ II 1,374 กิโลกรัม (6%), หญ้าซีตาเรีย 52 กิโลกรัม, หญ้าโรดส์ 1,374 กิโลกรัม, ซอกัมแดง 528 กิโลกรัม, ข้าวฟ่าง/ข้าวฟ่างลูกผสม 660 กิโลกรัม, หญ้ากรีนแพนิก 30 กิโลกรัม รวมพันธุ์หญ้าจำนวน 35,459 กิโลกรัม (37%) จากผลผลิตทั้งหมด ในแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ ปี2551 นอกจากนี้กองอาหารสัตว์มีเป้าหมายรับซื้อหญ้าโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์นํ้ารูซี่ตลอด ปี พ.ศ. 2550 อีกจำนวน 158,000 กิโลกรัมแต่ไม่สามารถซื้อเมล็ดพันธุ์ดังกล่าวได้เพราะกรมปศุสัตว์ไม่สามารถเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในหน่วยงานเดียวกันได้ จึงทำให้ผลการผลิตต่ำกว่าเป้าหมายมาก

เมล็ดพันธุ์ถั่วแบ่งเป็น ถั่วฮามาต้า 38,479.58 กิโลกรัม (40%), ถั่วท่าพระสไตโล 13,626 กิโลกรัม (14%), ถั่วคาวาลเคด 7,107 กิโลกรัม(7%), กระถิน 840 กิโลกรัม, ถั่วลิสงเถา 15 กิโลกรัม รวมพันธุ์ถั่วจำนวน 60,258.58 กิโลกรัม (63%)จากผลผลิตทั้งหมด โดยรวมเมล็ดพันธุ์ถั่วของเกษตรกรในบพัฒนาตลาดปี2550ที่รับซื้อเพิ่มเติมแล้วดังนี้ 1.เมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า 32,462.58 กิโลกรัม 2.เมล็ดพันธุ์ถั่วคาวาลเคด 4,402 กิโลกรัม

2. การปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ทั้งหมดที่กรมปศุสัตว์ผลิตได้ จะต้องนำเข้าโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ก่อนเพื่อลดความชื้น และคัดแยกสิ่งเจือปนออกให้เมล็ดพันธุ์มีความบริสุทธิ์เพิ่มขึ้น เมื่อปรับปรุงเสร็จแล้วเมล็ดจะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานที่กรมปศุสัตว์กำหนด จึงบรรจุกระสอบหรือถุงพลาสติกส่งให้หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ตามแผนงานโครงการต่างๆต่อไป หน่วยงานที่ปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์มี 6 แห่งคือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด ผลการปรับปรุงสภาพเมล็ดและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551 (ตารางที่ 10) ทั้งหมด 108,020 กิโลกรัม คิดเป็น 54% ของเป้าหมาย โดยสถานีร้อยเอ็ดปรับปรุงมากที่สุดถึง 22,360 กิโลกรัม รองลงมาคือ ศูนย์นครราชสีมา 14,424 กิโลกรัม และศูนย์ขอนแก่น 11,067 กิโลกรัม

ตารางที่ 10 ตารางแสดงผลการปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2551

หน่วยงาน	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)
ศูนย์ฯ นครราชสีมา	15,950	14,424	90
ศูนย์ฯ ขอนแก่น	14,550	11,067	76
ศูนย์ฯ นราธิวาส	2,350	2,480	106
ศูนย์ฯ ลำปาง	1,800	2,000	111
สถานีฯ มหาสารคาม	43,420	6,522	15
สถานีฯ ร้อยเอ็ด	29,950	22,360	75
รวม	108,020	58,853	54

โดยการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ของโรงงานจะมีจำนวนน้อยกว่าข้อมูลผลผลิต จำนวน 36,864.58 กิโลกรัมเนื่องจากเมล็ดพันธุ์ส่วนนี้ได้ผ่านการทำความสะอาดและปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ในปี 2550 เรียบร้อยแล้ว ก่อนดำเนินการจัดซื้อในปี 2551

3. การใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

3.1 เมล็ดพันธุ์บ กอส.

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่กรมปศุสัตว์ผลิตโดยใช้งบประมาณปกติของอาหารสัตว์ รวมทั้งสิ้น 86,912.6 กิโลกรัม รวมกับเมล็ดพันธุ์คงเหลือยกมาจากปีงบประมาณ 2550 จำนวน 63,140 กิโลกรัม รวมเป็น 150,052.58 กิโลกรัม กรมปศุสัตว์นำไปจำหน่าย จ่ายแจกและใช้ในหน่วยงานดังนี้

3.1.1 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ให้แก่เกษตรกรทั่วไปและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้น 5,032.00 กิโลกรัม ส่งเงินเป็นรายได้แผ่นดินรวม 411,605.00 บาท

3.1.2 กองอาหารสัตว์ใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อปลูกผลิตเมล็ดพันธุ์ฯ และเลี้ยงสัตว์ภายในศูนย์ฯ/สถานีฯ ใช้ในโครงการทดสอบ-สาธิตเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ รวมทั้งสิ้น 36,761.00 กิโลกรัม

3.1.3 จ่ายแจกและใช้เมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกรและหน่วยงานราชการต่างๆ รวมทั้งสิ้น 58,368.00 กิโลกรัม

3.1.4 เมล็ดพันธุ์บกองอาหารสัตว์ คงเหลือยกยอดไปปีงบประมาณ 2551 จำนวน 49,936.58 กิโลกรัม (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ตารางแสดงเมล็ดพันธุ์บกองอาหารสัตว์คงเหลือปีงบประมาณ 2551 แยกตามชนิดพันธุ์

ชนิดพันธุ์หญ้า	จำนวน(กก.)	ชนิดพันธุ์ถั่ว (กก.)	จำนวน (กก.)
รูชี	1,733.00	ฮามาต้า	17,243.00
กินนีสีม่วง	2,650.00	ท่าพระสไคโล	5,280.00
อะตราดัม	10,716.00	คาวาลเคด	4,051.58
พลิแคทูลัม	1,890.00	ไมยรา	396.00
ซีตาเรีย	111.00	บันดี	20.00
โรดส์	1,443.00	กระถิน	37.00
ซิกแนลตั้ง	72.00		
ข้าวฟ่าง	3,020.00		
ซอกัมแดง	1,212.00		
กรีนแพนิก	63.00		
มูลาโต้ 2			
รวมหญ้า	22,909.50	รวมถั่ว	27,027.08
รวมทั้งสิ้น	49,936.58		

3.2 เมล็ดพันธุ์พัฒนาตลาด

เป็นเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย ผลิตในปี 2551 จำนวน 8,805 กิโลกรัม (เมล็ดมูลาได้ 2 จำนวน 6,050 กก., เมล็ดพันธุ์ถั่วท่าพระสไตโล จำนวน 2,755 กิโลกรัม) รวมกับเมล็ดพันธุ์คงเหลือของชมรมพืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย ยกมาจากปีงบประมาณ 2550 จำนวน 112,687.8 กิโลกรัม รวมเป็น 121,492.78 กิโลกรัม

3.2.1 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ให้แก่เกษตรกรทั่วไปและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้น 78,327.88 กิโลกรัม ส่งเงินให้เกษตรกรจำนวน 4,308,033.40 บาท

3.2.2 แจกเมล็ดให้เกษตรกรและหน่วยงานผลิตเมล็ดพันธุ์จำนวน 5.5 กิโลกรัม

3.2.3 คงเหลือเมล็ดพันธุ์พัฒนาตลาดยกยอดไปปีงบประมาณ 2552 จำนวน 43,220.5 กิโลกรัม (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ตารางแสดงเมล็ดพันธุ์ยี่ห้อพัฒนาตลาดคงเหลือปี 2551

ชนิดพันธุ์หญ้า	งพัฒนาตลาด (กก.)
วูซี	0
กินนีสีม่วง	34,184.5
อะตราดัม	3,420
พลีแคทูลัม	0
มูลาได้ 1	31
มูลาได้ 2	16
ฮามาต้า	2,916
ท่าพระสไตโล	637
ควาวลเคด	1,916
รวม	43,220.5

การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551

การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายของเกษตรกร ได้รับการส่งเสริมจากกรมปศุสัตว์ โดย กองอาหารสัตว์ทำหน้าที่ กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ และควบคุมการผลิต ให้เป็นไปตามมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์รับรองหรือพันธุ์จำหน่าย พ.ศ. 2547 ทั้งมีการควบคุมคุณภาพโดยตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ ตามวิธีการสากล (ISTA) ได้แก่ ความชื้น ความบริสุทธิ์ ความงอก และเมล็ดพันธุ์พืชอื่น เพื่อให้คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ฯ ได้ตามมาตรฐานกำหนด (มาตรฐานฯ CS) เกษตรกรรายใดที่เมล็ดพันธุ์ฯ ถูกตรวจสอบว่าไม่ได้มาตรฐาน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขต่อไป

การตรวจสอบและควบคุมคุณภาพ นอกจากจะดำเนินการในเมล็ดพันธุ์ฯ ชั้นพันธุ์รับรองหรือพันธุ์จำหน่าย (CS) ที่ผลิตโดยเกษตรกรแล้ว ยังดำเนินการครอบคลุมถึงเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย (RS) ที่ผลิตในหน่วยงานของกองอาหารสัตว์ โดยจะควบคุมการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์ขยาย ปี พ.ศ. 2548 ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ ตามวิธีสากลเช่นเดียวกัน เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้จะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนด (มาตรฐานฯ RS)

การตรวจสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ฯ ทั้งหมด ดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 5 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ขอนแก่น นราธิวาส สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคามและร้อยเอ็ด ซึ่งผลการปฏิบัติงานแสดงไว้ในตารางที่ 13 และสรุปผลการตรวจสอบฯ แสดงไว้ ดังรายละเอียด

ตารางที่ 13 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551

หน่วยงาน	จำนวนตัวอย่าง		จำนวนรายการ		% ผลงาน
	เป้าหมาย	ผลงาน	เป้าหมาย	ผลงาน	
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	1,250	1,370	5,000	2,588	110
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	1,600	2,430	6,400	4,148	152
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	100	127	400	550	127
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม	700	628	2,800	1,123	90
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด	950	728	3,800	1,940	77
รวม	4,600	5,283	18,400	10,350	115

- สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ในปี 2550 และเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปี 2551

การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตโดย เกษตรกร และ ศูนย์ฯ / สถานีฯ ใน ปีงบประมาณ 2551 นั้น เป็นการตรวจสอบตัวอย่างที่ผลิตในปี 2550 และเก็บรักษาไว้ในห้องสำหรับเก็บเมล็ดพันธุ์ สุ่มตัวอย่างและนำมาตรวจสอบใหม่ในปี 2551 สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

• โครงการแก้ไขเมล็ดพันธุ์ฯ ลันตลาด ผลิตในปี 2550 (ตรวจเฉพาะความงอก)

เมล็ดพันธุ์ฯ ตามโครงการประกอบด้วยเมล็ดพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วง รุชี อะตราดัม และพลิแคทุล์ม มีผลการตรวจสอบ ดังนี้

- หญ้ากินนีสีม่วง มีตัวอย่างที่ตรวจสอบ 2,345 ตัวอย่าง ความงอกเฉลี่ย 55.5 % ความงอกต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานประมาณ 34 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ และมีตัวอย่างที่ความงอกต่ำกว่า 30 % อยู่ 186 ตัวอย่าง (ประมาณ 8 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ หรือคิดเป็น 23 % ของตัวอย่างที่ต่ำกว่ามาตรฐาน)

- หญ้ารุชี มีตัวอย่างที่ตรวจสอบ 285 ตัวอย่าง ความงอกเฉลี่ย 73.5 % ความงอกต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานประมาณ 6 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ และมีตัวอย่างที่ความงอกต่ำกว่า 30 % อยู่ 6 ตัวอย่าง (ประมาณ 2 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ หรือคิดเป็น 35 % ของตัวอย่างที่ต่ำกว่ามาตรฐาน)

- หญ้าอะตราดัม มีตัวอย่างที่ตรวจสอบ 157 ตัวอย่าง ความงอกเฉลี่ย 78.3 % ความงอกต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานประมาณ 6 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ และมีตัวอย่างที่ความงอกต่ำกว่า 30 % อยู่ 2 ตัวอย่าง (ประมาณ 1 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ หรือคิดเป็น 22 % ของตัวอย่างที่ต่ำกว่ามาตรฐาน)

- หญ้าพลิแคทุล์ม มีตัวอย่างที่ตรวจสอบ 13 ตัวอย่าง ความงอกเฉลี่ย 91.5 % อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมด

ตารางที่ 14 ตารางแสดงผลการตรวจสอบความงอกเมล็ดพันธุ์หญ้า โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้าลันตลาด ปี พ.ศ.2550 ในปีงบประมาณ 2551

ความงอก	หญ้ากินนีสีม่วง	หญ้ารุชี	หญ้าอะตราดัม	หญ้าพลิแคทุล์ม
ค่าเฉลี่ย	55.5 ± 17.4	73.5 ± 14.8	78.3 ± 17.4	91.5 ± 5.6
จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	2,345	285	157	13
ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	807	17	9	0
ไม่ได้มาตรฐาน (%)	34	6	6	0

● เกษตรกรตามระบบปกติ

เมล็ดพันธุ์ฯ ที่ผลิตโดยเกษตรกรตามระบบ ประกอบด้วยเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า ถั่วพระสไตโล และควาลเคด มีผลการตรวจสอบ ดังนี้

- ความชื้น ในตัวอย่างถั่วมีความชื้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่ยังคงมีถั่วควาลเคดที่มีความชื้นสูงไม่ได้มาตรฐานอยู่ประมาณ 44 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ

- ความบริสุทธิ์และเมล็ดพันธุ์พืชอื่น พบว่า ในตัวอย่างถั่วทำพระสไตโลจะมีความบริสุทธิ์ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ 4.6 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ และ เมล็ดพันธุ์พืชอื่นปนเล็กน้อย คิดเป็น 1.5 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ แต่ในถั่วฮามาต้าจะมีเมล็ดพันธุ์พืชอื่นปนค่อนข้างสูง ไม่ได้มาตรฐานประมาณ 15 % ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ ส่วนถั่วควาลเคดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

- ความงอก ตัวอย่างถั่วมีเปอร์เซ็นต์ความงอกค่อนข้างสูงและอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมด

ตารางที่ 15 ตารางแสดงผลการตรวจสอบเมล็ดพันธุ์ถั่วที่ผลิตโดยเกษตรกรในปีงบประมาณ 2551

ชนิดเมล็ดพันธุ์		ความชื้น	ความบริสุทธิ์	เมล็ดพันธุ์พืชอื่น	ความงอก
		%			
ถั่วฮามาต้า	ค่าเฉลี่ย	7.0 ± 0.5	93.7 ± 4.2	1.6 ± 1.7	84.7 ± 9.7
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	40	40	40	40
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	0	0	6	0
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	0	0	15	0
ถั่วทำพระสไตโล	ค่าเฉลี่ย	5.2 ± 0.4	91.3 ± 5.7	0.4 ± 0.9	95.1 ± 8.4
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	65	65	65	65
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	0	3	1	0
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	0	4.6	1.5	0
ถั่วควาลเคด	ค่าเฉลี่ย	8.8 ± 1.7	97.0 ± 1.1	0.2 ± 0.2	90.0 ± 6.6
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	9	9	9	9
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	4	0	0	0
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	44	0	0	0

• เมล็ดพันธุ์ ที่เป็นชุด (ในระบบ) ปี 2550

เมล็ดพันธุ์ ที่ผลิตโดยศูนย์ฯ / สถานี และ เกษตรกรในระบบ ปีงบประมาณ 2550 และเก็บรักษาในโรงเก็บเมล็ดพันธุ์ต่างๆ ทำการตรวจสอบซ้ำในปีงบประมาณ 2551 มีผลการตรวจสอบ ดังนี้

- ความชื้น ตัวอย่างหญ้าจะมีความชื้นสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานยอมรับเล็กน้อยและเป็นเพียงส่วนน้อย (รูชี ไม่ได้มาตรฐานคิดเป็น 7 % กินนีสีม่วง 37 % อะตราดัม 11 % และไรด์ส์ 10 % ของจำนวนตัวอย่างแต่ละชนิดที่ตรวจสอบ) ส่วนตัวอย่างถั่วมีความชื้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

- ความบริสุทธิ์และเมล็ดพันธุ์พืชอื่น พบว่า ในตัวอย่างหญ้าและถั่วทั้งหมด มีความบริสุทธิ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนเมล็ดพันธุ์พืชอื่น เกือบจะทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีเพียงหญ้ารูชีและถั่วท่าพระสไคโลที่มีเมล็ดพันธุ์พืชอื่นปนเกินกว่ามาตรฐานยอมรับประมาณ 2 และ 43 % ของจำนวนตัวอย่างที่ทำการตรวจสอบ

- ความงอก เมล็ดหญ้าส่วนมากยังคงมีความงอกอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีเพียงบางส่วนที่ความงอกต่ำ ได้แก่ หญ้าพลีแคทูลัม 13 % กินนีสีม่วง 5 % และไรด์ส์ 40 % เมื่อเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบแต่ละชนิด ส่วนตัวอย่างเมล็ดถั่วทั้งหมดมีความงอกอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ตารางที่ 16 ตารางสรุปรายละเอียดผลการตรวจสอบเมล็ดพันธุ์หญ้าและถั่วแต่ละชนิด

ชนิดเมล็ดพันธุ์		ความชื้น	ความบริสุทธิ์	เมล็ดพันธุ์พืชอื่น	ความงอก
		%			
หญ้ารูชี	ค่าเฉลี่ย	9.3 ± 0.5	98.6 ± 1.0	0.02 ± 0.1	86.0 ± 10.9
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	61	61	61	70
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	5	0	1	0
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	7	0	2	0
หญ่ากินนีสีม่วง	ค่าเฉลี่ย	9.8 ± 0.7	95.5 ± 2.9	0	69.6 ± 12.9
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	135	133	133	135
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	50	0	0	7
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	37	0	0	5
หญ้าอะตราดัม	ค่าเฉลี่ย	9.7 ± 0.5	96.9 ± 1.8	0	91.6 ± 5.0
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	35	35	35	34
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	4	0	0	0
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	11	0	0	0

ตารางที่ 16 ตารางสรุปรายละเอียดผลการตรวจสอบเมล็ดพันธุ์หญ้าและถั่วแต่ละชนิด (ต่อ)

ชนิดเมล็ดพันธุ์		ความชื้น	ความบริสุทธิ์	เมล็ดพันธุ์พืชอื่น	ความงอก
		%			
หญ้าพลิแคทูลัม	ค่าเฉลี่ย	9.4 ± 0.4	86.2 ± 5.6	0	86.5 ± 17.3
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	8	8	8	8
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	0	0	0	1
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	0	0	0	13
หญ้าไรดส์	ค่าเฉลี่ย	8.6 ± 0.9	95.3 ± 2.0	0	29.9 ± 15.4
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	10	10	10	10
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	1	0	0	4
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	10	0	0	40
ถั่วท่าพระสไตโล	ค่าเฉลี่ย	5.5 ± 0.6	88.6 ± 5.8	3.1 ± 3.3	94.7 ± 6.7
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	7	7	7	7
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	0	0	3	0
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	0	0	43	0
ถั่วฮามาต้า	ค่าเฉลี่ย	7.3 ± 0.5	93.6 ± 5.2	0.6 ± 0.6	87.0 ± 7.2
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	9	9	9	9
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	0	0	0	0
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	0	0	0	0
ถั่วควาลเคด	ค่าเฉลี่ย	8.4 ± 1.1	98.2 ± 1.0	0.3 ± 0.3	98.7 ± 1.7
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	15	15	15	15
	ไม่ได้มาตรฐาน (ต.ย.)	0	0	0	0
	ไม่ได้มาตรฐาน (%)	0	0	0	0

สรุปการผลิตและการใช้เสบียงสัตว์ ปีงบประมาณ 2551

1. การผลิตเสบียงสัตว์

ปีงบประมาณ 2551 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์รวม 29 แห่ง ผลิตและสำรองเสบียงสัตว์เลี้ยงสัตว์รวมทั้งสิ้น 12,588,139 กิโลกรัม คิดเป็น 130 % ของเป้าหมาย (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ตารางแสดงผลการผลิตเสบียงสัตว์ปีงบประมาณ 2551

ชนิดเสบียงสัตว์	แผนการผลิต (กิโลกรัม)	ผลการผลิต (กิโลกรัม)	%
1. พืชอาหารสัตว์แห้ง	4,603,300	4,939,625	107
2. พืชอาหารสัตว์หมัก	500,000	597,805	120
3. พืชอาหารสัตว์สด	4,566,780	7,050,709	154
รวม	9,670,080	12,588,139	130

2. การใช้เสบียงสัตว์

ในระหว่างเดือนตุลาคม 2550 – เดือนกันยายน 2551 ศูนย์วิจัยฯ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ได้ใช้เสบียงสัตว์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย ภัยแล้ง ใช้ในกิจกรรมกรมฯ งานส่งเสริมเกษตรกร และจำหน่ายให้เกษตรกรทั่วไป รวมทั้งสิ้น 12,665,592 กิโลกรัม ผู้รับบริการจำนวน 20,862 ราย (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ในปีงบประมาณ 2551

รายการใช้เสบียงสัตว์	พืชอาหารสัตว์แห้ง (กก.)	พืชอาหารสัตว์หมัก (กก.)	พืชอาหารสัตว์สด (กก.)	รวม (กก.)	เกษตรกร (ราย)
1. อุทกภัย	2,165,123	229,211	3,359,660	5,753,994	13,633
2. ภัยแล้ง	692,000	42,550	1,924,097	2,658,647	5,343
3. กิจกรรมกรมฯ	1,747,267	167,800	182,110	2,097,177	228
4. งานส่งเสริมฯ	206,715	88,746	1,584,842	1,880,303	1,382
5. จำหน่าย	230,107	45,364	0	275,471	276
รวม	5,041,212	573,671	7,050,709	12,665,592	20,862

2.1 การใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย

ระหว่างเดือนตุลาคม 2550 ถึง เดือนกันยายน 2551 ศูนย์วิจัยและสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ได้ใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประสบอุทกภัยทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ รวมทั้งสิ้น 5,753,994 กิโลกรัม คิดเป็น 45.43 % ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือ 44 จังหวัด 160 อำเภอ รวม 13,633 ราย จังหวัดที่ได้รับการช่วยเหลือมากที่สุดคือ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดชัยนาท (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปีงบประมาณ 2551
ช่วงระหว่างเดือน 1 ตุลาคม 2550 - 30 กันยายน 2551

เขต	หน่วยงาน ศูนย์/สถานีฯ	ที่	จังหวัด	อำเภอ จำนวน	เสบียงแห้ง (กิโลกรัม)	เสบียงหมัก (กิโลกรัม)	เสบียงสด (กิโลกรัม)	รวม (กิโลกรัม)	เกษตรกร (ราย)
1	ศูนย์ฯชัยนาท	1	ชัยนาท	3	98,100	2,675	264,900	365,675	1,049
	สถานีฯสุพรรณบุรี	2	นครสวรรค์	3	16,000			16,000	108
		3	อุทัยธานี	5	50,000			50,000	455
		4	ลพบุรี	4	41,500			41,500	263
		5	สระบุรี	3	4,500			4,500	29
		6	อยุธยา	3	14,000			14,000	34
		7	อ่างทอง	1	8,600			8,600	20
2	ศูนย์ฯสระแก้ว	8	ฉะเชิงเทรา	1	6,000			6,000	20
3	ศูนย์ฯนครราชสีมา	9	นครราชสีมา	3	297,750	50,000		347,750	464
	สถานีฯยโสธร	10	ชัยภูมิ	2	48,000			48,000	273
	สถานีฯร้อยเอ็ด	11	ยโสธร	3	31,000		37,500	68,500	160
	สถานีฯบุรีรัมย์	12	อุบลราชธานี	2	23,960			23,960	120
		13	อำนาจเจริญ	1	17,960			17,960	89
		14	ร้อยเอ็ด	3	134,400	5,000	191,200	330,600	1,416
		15	บุรีรัมย์	3	24,705		140,290	164,995	208
		16	สุรินทร์	2	14,400			14,400	50
4	ศูนย์ฯขอนแก่น	17	ขอนแก่น	5	68,455		95,050	163,505	602
	สถานีฯมหาสารคาม	18	มหาสารคาม	3	247,785		496,640	744,425	1,247
	สถานีฯนครพนม	19	นครพนม	7	52,000		165,400	217,400	292
	สถานีฯอุดรธานี	20	อุดรธานี	5	188,395			188,395	372
	สถานีฯหนองคาย	21	หนองคาย	6	80,520		148,750	229,270	363
	สถานีฯกาฬสินธุ์	22	กาฬสินธุ์	5	49,070		136,500	185,570	372
	สถานีฯสกลนคร	23	สกลนคร	6	10,200	56,500	94,000	160,700	484
	สถานีฯมุกดาหาร	24	มุกดาหาร	6	36,773	0	40,000	76,773	250
	สถานีฯเลย	25	หนองบัวลำภู	1	15,000			15,000	68
		26	เลย	2	2,300		0	2,300	18

ตารางที่ 19 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปีงบประมาณ 2551
ช่วงระหว่างเดือน 1 ตุลาคม 2550 - 30 กันยายน 2551 (ต่อ)

เขต	หน่วยงาน ศูนย์ฯ/สถานีฯ	ที่	จังหวัด	อำเภอ จำนวน	เสบียงแห้ง (กิโลกรัม)	เสบียงหมัก (กิโลกรัม)	เสบียงสด (กิโลกรัม)	รวม (กิโลกรัม)	เกษตรกร (ราย)
5	สถานีฯแพร่	27	แพร่	2	40,800		25,000	65,800	93
6	สถานีฯสุโขทัย	28	กำแพงเพชร	3	15,000			15,000	50
	สถานีฯพิจิตร	29	ตาก	1	7,000			7,000	30
	สถานีฯเพชรบูรณ์	30	สุโขทัย	1	10,000			10,000	45
		31	พิจิตร	5	66,320	16,500	74,500	157,320	241
		32	พิษณุโลก	4	39,000			39,000	133
		33	เพชรบูรณ์	1	20,000		388,500	408,500	360
7	ศูนย์ฯเพชรบุรี	34	เพชรบุรี	1	0	0	19,000	19,000	22
	สถานีฯประจวบฯ	35	ประจวบฯ	3	11,000	0	72,200	83,200	168
8	ศูนย์ฯสุราษฎร์ธานี	36	ชุมพร	4	40,760	16586	107,500	164,846	301
	สถานีฯชุมพร	37	ระนอง	1	8,000			8,000	9
		38	สุราษฎร์ธานี	7	65,110	21,000	61,000	147,110	338
9	ศูนย์ฯนราธิวาส	39	นราธิวาส	13	83,140	3,800	253,370	340,310	1,144
	สถานีฯตรัง	40	ปัตตานี	8	58,740	-	1,980	60,720	303
	สถานีฯสตูล	41	ยะลา	5	31,900	-	320	32,220	154
	สถานีฯพัทลุง	42	ตรัง	2	2,000	14,500	193,160	209,660	450
		43	สตูล	2	63,980	33,850	218,400	316,230	531
		44	พัทลุง	9	21,000	8,800	134,500	164,300	435
				160	2,165,123	229,211	3,359,660	5,753,994	13,633

2.2 การใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยแล้ง

ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2550 ถึง เดือนเมษายน 2551 ศูนย์วิจัยฯและสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ได้ใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประสบภัยแล้ง เนื่องจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ ทำให้พืชอาหารสัตว์ในธรรมชาติมีไม่เพียงพอ และได้สนับสนุนเสบียงสัตว์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร ลดความสูญเสียและเพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์ของเกษตรกรรวมทั้งสิ้น 2,658,647 กิโลกรัม คิดเป็น 20.99 % ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือ 39 จังหวัด 142 อำเภอ รวม 5,343 ราย จังหวัดที่ได้รับการช่วยเหลือเสบียงสัตว์มากที่สุดคือ จังหวัดบุรีรัมย์, จังหวัดพัทลุง, จังหวัดสุพรรณบุรี, จังหวัดสระแก้ว (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20   **ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้งปีงบประมาณ 2551**
ช่วงระหว่างเดือน 1 ตุลาคม 2550 - 30 กันยายน 2551

เขต	หน่วยงาน ศูนย์/สถานีฯ	ที่	จังหวัด	อำเภอ จำนวน	เสบียงแห้ง กิโลกรัม	เสบียงหมัก กิโลกรัม	เสบียงสด กิโลกรัม	รวม กิโลกรัม	เกษตรกร ราย
1	ศูนย์ฯชัยนาท	1	ชัยนาท	3	0		9,000	9,000	20
	สถานีฯสุพรรณบุรี	2	อยุธยา	1	4,000			4,000	20
		3	ลพบุรี	1	9,500			9,500	63
		4	สุพรรณบุรี	3	145,240		113,800	259,040	527
2	ศูนย์ฯสระแก้ว	5	สระแก้ว	7	39,800	5,000	200,000	244,800	277
		6	จันทบุรี	1	3,800		19,750	23,550	80
		7	ปราจีนบุรี	1	8,000			8,000	40
		8	ตราด	1	12,000			12,000	73
3	ศูนย์ฯนครราชสีมา	9	สุรินทร์	2	2,100			2,100	8
	สถานีฯยโสธร	10	นครราชสีมา	4	1,920			1,920	3
	สถานีฯร้อยเอ็ด	11	ร้อยเอ็ด	1	20,100	0	0	20,100	66
	สถานีฯบุรีรัมย์	12	บุรีรัมย์	16	9,200	2,050	654,937	666,187	1,063
		13	ยโสธร	4	600		45,100	45,700	62
4	ศูนย์ฯขอนแก่น	14	ขอนแก่น	2	0	0	8,700	8,700	19
	สถานีฯมหาสารคาม	15	มหาสารคาม	7	29,300		90,000	119,300	258
	สถานีฯหนองคาย	16	หนองคาย	3	4,200		25,550	29,750	103
	สถานีฯอุดรธานี	17	อุดรธานี	5	50,000	1,500	24,000	75,500	208
	สถานีฯมุกดาหาร	18	มุกดาหาร	7	31,200	0	66,100	97,300	336
	สถานีฯสกลนคร	19	สกลนคร	1	1,000	0	0	1,000	1
	สถานีฯนครพนม	20	นครพนม	4	48,100		51,400	99,500	134
5	ศูนย์ฯลำปาง	21	เชียงใหม่	1	4,000			4,000	20
	สถานีฯแพร่	22	แพร่	2	3,400			3,400	14
		23	จตุรดิตถ์	1	4,000			4,000	10
6	สถานีฯสุโขทัย	24	สุโขทัย	1	6,000			6,000	24
	สถานีฯพิจิตร	25	ตาก	1	10,000			10,000	56
	สถานีฯเพชรบูรณ์	26	พิษณุโลก	1	1,600			1,600	10
		27	พิจิตร	7	32,800	500	77,450	110,750	191
		28	เพชรบูรณ์	1	4,400		33,500	37,900	55
8	ศูนย์ฯสุราษฎร์ฯ	31	สุราษฎร์ธานี	1	0	2,000	0	2,000	4
	สถานีฯชุมพร	32	ชุมพร	6	20,000	5,500	19,300	44,800	67
		33	ระนอง	1	6,000		3,000	9,000	18
9	ศูนย์ฯนราธิวาส	34	นราธิวาส	2	3,000	0	1,000	4,000	10
	สถานีฯตรัง	35	ตรัง	7	27,800	11,500	42,000	81,300	140
	สถานีฯสตูล	36	นครศรีธรรมราช	4	2,000	1,800	4,360	8,160	17
	สถานีฯพัทลุง	37	สตูล	7	41,340	2,200	64,050	107,590	247

ตารางที่ 20 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้งปีงบประมาณ 2551
ช่วงระหว่างเดือน 1 ตุลาคม 2550 - 30 กันยายน 2551 (ต่อ)

เขต	หน่วยงาน ศูนย์/สถานี	ที่	จังหวัด	อำเภอ จำนวน	เสบียงแห้ง กิโลกรัม	เสบียงหมัก กิโลกรัม	เสบียงสด กิโลกรัม	รวม กิโลกรัม	เกษตรกร ราย
		38	สงขลา	6	6,100	0	15,000	21,100	38
		39	พัทลุง	10	52,400	9,500	207,200	269,100	751
			รวม	142	692,000	42,550	1,924,097	2,658,647	5,343

2.3 การใช้เสบียงสัตว์สนับสนุนกิจกรรมกรมฯ และโครงการต่างๆ

ปีงบประมาณ 2551 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ได้สนับสนุนเสบียงสัตว์ สำหรับดำเนินการโครงการศึกษาวิจัย, โครงการทดสอบด้านปศุสัตว์สนับสนุนโครงการสาธิต, จัดนิทรรศการใน กิจกรรมต่างๆรวมทั้งสิ้น 2,097,177 กิโลกรัม คิดเป็น 16.55% ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด ดังนี้

- พืชอาหารสัตว์แห้ง 1,747,267 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์หมัก 167,800 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์สด 182,110 กิโลกรัม

หน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนจำนวน 228 หน่วยงาน

2.4 การใช้เสบียงสัตว์ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

ปีงบประมาณ 2551 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ได้สนับสนุนเสบียงสัตว์ สำหรับดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร รวมทั้งสิ้น 1,880,303 กิโลกรัม คิดเป็น 14.84% ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด ดังนี้

- พืชอาหารสัตว์แห้ง 206,715 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์หมัก 88,746 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์สด 1,584,842 กิโลกรัม

เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจำนวน 1,382 ราย

2.5 การจำหน่ายเสบียงสัตว์

ศูนย์วิจัยฯและสถานีอาหารสัตว์จำหน่ายเสบียงสัตว์รวม 275,471 กก. คิดเป็น 2.17 % ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด แยกเป็นแต่ละชนิด ดังนี้

- พืชอาหารสัตว์แห้ง 230,107 กิโลกรัม เป็นเงิน 437,636 บาท
- พืชอาหารสัตว์หมัก 45,364 กิโลกรัม เป็นเงิน 59,421 บาท
- พืชอาหารสัตว์สด - กิโลกรัม

รวมเป็นเงินจัดส่งรายได้แผ่นดินทั้งสิ้น 497,057 บาท เกษตรกร 276 ราย

3.ทำลายเสบียงสัตว์ ปี 2551 ไม่มีการทำลายเสบียงสัตว์

4.เสบียงสัตว์คงเหลือของศูนย์วิจัยฯและสถานีอาหารสัตว์

ณ วันที่ 30 กันยายน 2551 ศูนย์วิจัยฯและสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 29 แห่ง มีเสบียงสัตว์คงเหลือ สำหรับช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติยกยอดไปใช้ในปีต่อไป จำนวน 6,945,900 กิโลกรัม (ดังตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ตารางแสดงการสำรองเสบียงสัตว์สำหรับใช้ ปี 2550

ชนิด เสบียงสัตว์	คงเหลือยกมา จากปี 50 (กิโลกรัม)	ผลผลิต ปี 51 (กิโลกรัม)	รวมใช้ ปี 51 (กิโลกรัม)	ทำลาย ปี 51 (กิโลกรัม)	เสบียง คงเหลือ (กิโลกรัม)
1.พืชอาหารสัตว์แห้ง	6,103,755	4,939,625	5,041,212	-	6,002,168
2.พืชอาหารสัตว์หมัก	919,598	597,805	573,671	-	943,732
3.พืชอาหารสัตว์สด	-	7,050,709	7,050,709	-	-
รวม	7,023,353	12,588,139	12,665,592	-	-
รวมทั้งสิ้น		19,611,492	12,665,592		6,945,900

5.งานบริการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ให้เกษตรกร

กองอาหารสัตว์ ได้ให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 29 แห่ง ดำเนินการผลิตท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์และกล้าพันธุ์หญ้า เพื่อทดแทนการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์และกิจกรรมอื่นๆ โดยจะแจกให้เกษตรกรฟรี รายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงผลการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้เกษตรกร ปี 2551

ที่	หน่วยงาน	หน่อ/ท่อน / ท่อแก้ว			%	ราย	กล้า/ท่อน		%	ราย
		พื้นที่ (ไร่)	แผน (กก.)	ผล (กก.)			แผน (กก.)	ผล (กก.)		
1	ศูนย์ฯ ชัยนาท	23	50,000	57,200	114	127	30,000	32,100	107	94
2	สถานีฯ เพชรบูรณ์	7	50,000	98,400	197	223	8,000	10,000	125	68
3	สถานีฯ สุโขทัย	10	30,000	30,300	101	32	4,000	4,000	100	8
4	สถานีฯ พิจิตร	10	40,000	7,800	20	68	4,000	6,000	150	15
5	สถานีฯ สุพรรณบุรี	12	30,000	32,340	108	38	5,000	5,000	100	18
6	ศูนย์ฯ สระแก้ว	13	50,000	42,300	85	118	4,000	5,000	125	250
7	ศูนย์ฯ นครราชสีมา	15	45,000	46,000	102	87	20,000	20,000	100	40
8	สถานีฯ ร้อยเอ็ด	13	30,000	57,500	192	70	8,000	13,500	169	52
9	สถานีฯ บุรีรัมย์	12	40,000	104,633	262	276	4,000	6,000	150	27
10	สถานีฯ ยโสธร	10	30,000	0	0	0	10,000	10,000	100	11
11	ศูนย์ฯ ขอนแก่น	13	40,000	34,900	87	140	6,000	7,700	128	15
12	สถานีฯ มหาสารคาม	10	30,000	30,700	102	54	5,500	6,500	118	163
13	สถานีฯ กาฬสินธุ์	8	25,000	53,000	212	102	6,500	13,500	208	79
14	สถานีฯ อุดรธานี	13	40,000	8,030	20	72	5,500	2,500	45	13
15	สถานีฯ เลย	10	30,000	4,000	13	4	6,500	2,850	44	5
16	สถานีฯ มุกดาหาร	10	30,000	49,500	165	159	6,500	6,500	100	38
17	สถานีฯ หนองคาย	10	30,000	37,930	126	96	5,000	5,932	119	17

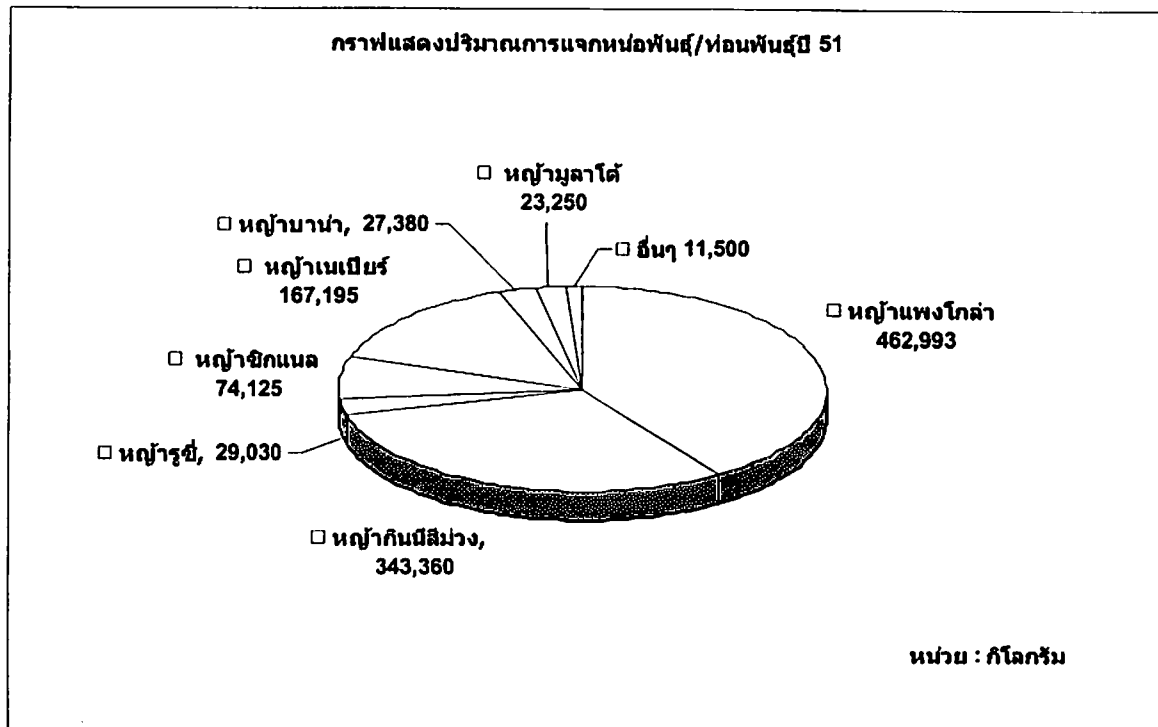
ตารางที่ 22 ตารางแสดงผลการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกร ปี 2551 (ต่อ)

I ที่	หน่วยงาน		แปลงท้าว / ท่อนท้าว			%	ราย	ถั่วท้าว		%	รวม
			พื้นที่ (ไร่)	แผน (กก.)	ผล (กก.)			แผน (กก.)	ผล (กก.)		
18	สถานี	นครพนม	10	30,000	37,600	125	64	4,500	5,460	121	32
19	สถานี	สกลนคร	10	30,000	59,500	198	260	6,000	6,800	113	643
20	ศูนย์ฯ	ลำปาง	10	30,000	0	0	0	10,000	0	0	0
21	สถานี	แพร่	15	50,000	35,650	71	52	3,000	3,000	100	30
22	ศูนย์ฯ	เพชรบุรี	20	40,000	20,000	50	20	20,000	4,000	20	20
23	สถานี	ประจวบฯ	10	25,000	25,000	100	53	5,000	7,000	140	44
24	ศูนย์ฯ	สุราษฎร์ธานี	12	25,000	31,000	124	30	10,000	8,800	88	37
25	สถานี	ชุมพร	7	30,000	34,030	113	63	5,000	5,000	100	11
26	ศูนย์ฯ	นราธิวาส	10	30,000	76,970	257	270	5,000	7,400	148	15
27	สถานี	สตูล	10	30,000	79,650	266	101	2,000	3,300	165	5
28	สถานี	ตรัง	10	30,000	37,400	125	51	3,500	3,650	104	9
29	สถานี	พัทลุง	10	30,000	7,500	25	23	5,000	5,000	100	16
		รวม	333	1,000,000	1,138,833	114	2,653	217,500	216,492	99.5	1,775

ตารางที่ 23 ตารางแสดงชนิดพันธุ์และปริมาณหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ที่เกษตรกรได้รับแจกปี 2551

ที่	ชนิดพันธุ์	กิโลกรัม
1	หญ้าแพงโกล่า	462,993
2	หญ้ากินนีสีม่วง	343,360
3	หญ้าเนเปียร์	167,195
4	หญ้าชิกแนลฯ	74,125
5	หญ้ารูซี่	29,030
6	หญ้าบาน่า	27,380
7	หญ้ามูลาโต้	23,250
8	อื่นๆ(หวายข้อ, ชีตาเรีย, พลิกแคลล์ม, อะตราดัม)	11,500
	รวม	1,138,833

เกษตรกรได้รับบริการ จำนวน 2,653 ราย

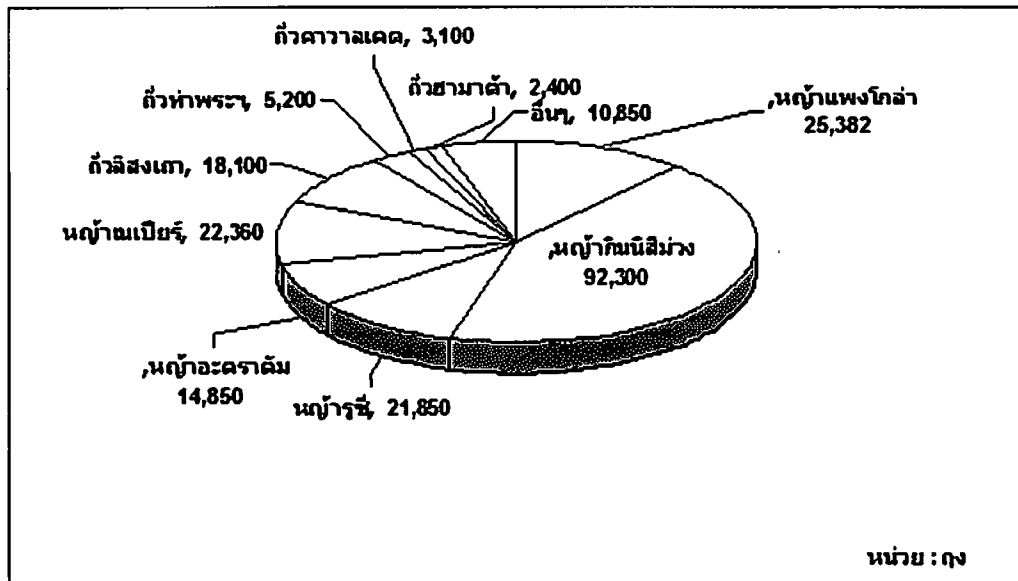

ภาพที่ 3   กราฟแสดงปริมาณการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ให้เกษตรกร ปีงบประมาณ 2551

ตารางที่ 24   ตารางแสดงชนิดพันธุ์และปริมาณกล้าพันธุ์ที่แจกให้เกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ ปี 2551

ที่	ชนิดกล้าพันธุ์	ถุง
1	กินนีสีม่วง	92,300
2	แพงโกล่า	25,382
3	เนเปียร์	22,360
4	รูซี่	21,850
5	อะตราดัม	14,850
6	ถั่วลิสงเถา	18,100
7	ถั่วท่าพระสไตโล	5,200
8	ถั่วคาวาลเคด	3,100
9	ถั่วฮามาต้า	2,400
10	อื่นๆ(พลีแคทุลัม, บาน่า, หวายข้อ)	10,850
-	รวม	216,392

เกษตรกรและหน่วยงานที่ได้รับบริการ จำนวน 1,775 ราย

ภาพที่ 4 กราฟแสดงปริมาณการแจกจ่ายพันธุ์ให้เกษตรกร ปีงบประมาณ 2551

6. โครงการสนับสนุนให้เกษตรกรเครือข่ายผลิตท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์จำหน่าย

กองอาหารสัตว์สนับสนุนให้เกษตรกรเครือข่ายผลิตท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์จำหน่ายในพื้นที่ ไร่ บริการจำหน่ายให้กับเกษตรกรที่ต้องการพันธุ์กล้วยไปปลูกเลี้ยงสัตว์ สามารถหาซื้อได้จากเกษตรกรที่เป็นเครือข่ายของกองอาหารสัตว์ เป็นการอำนวยความสะดวกและลดค่าขนส่งในการเข้าไปขอรับบริการจากศูนย์ฯ/สถานีที่อยู่ห่างไกล ซึ่งในปีงบประมาณ 2551 นี้ กองอาหารสัตว์ มีแผนการสนับสนุนเกษตรกรรวม พื้นที่ผลิต 3,920 ไร่ 1,151 ราย ผลผลิต 3,360 ตัน ผลการดำเนินงานปี 2551 พื้นที่ผลิต 2,848 ไร่ เกษตรกร 637 ราย จำหน่ายได้ 2,137 ตัน เป็นเงินทั้งสิ้น 4.3 ล้านบาท ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานโครงการผลิตกล้วยพันธุ์และท่อนพันธุ์จำหน่ายทดแทนการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ ปีงบประมาณ 2551 (เกษตรกร)

ที่	จังหวัด	แผนผลิตเกษตรกร			ผลการดำเนินงาน		ผลผลิตจำหน่าย	%	มูลค่า
		ไร่	ราย	(กก.)	ไร่	ราย	(กก.)		(บาท)
1	ชัยนาท	370	40	230,000	370	40	174,000	76	214,000
2	อยุธยา	70	20	120,000	70	20	3,000	3	6,000
3	สิงห์บุรี	20	10	60,000	20	10	0	0	0
4	อุทัยธานี	15	5	40,000	15	5	8,600	22	12,200
	นครสวรรค์	20	1	60,000	20	1	3,000	5	3,000
5	เพชรบูรณ์	20	10	30,000	20	10	60,700	202	116,950
6	สุโขทัย	44	4	120,000	44	4	35,700	30	35,700
7	พิษณุโลก	17	4	20,000	17	4	81,500	408	82,750
8	กำแพงเพชร	20	2	20,000	20	2	24,500	123	24,500

ตารางที่ 25 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานโครงการผลิตกล้าพันธุ์และท่อนพันธุ์หญ้าทดแทน
การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ ปีงบประมาณ 2551 (เกษตรกร) (ต่อ)

ที่	จังหวัด	แผนผลิตเกษตรกร			ผลการดำเนินงาน		ผลผลิต จำหน่าย	%	มูลค่า
		ไร่	ราย	(กก.)	ไร่	ราย	(กก.)		(บาท)
9	ตาก	70	2	30,000	70	2	59,500	198	59,500
10	พิจิตร	20	4	60,000	20	4	82,500	138	119,500
11	สุพรรณบุรี	70	6	90,000	70	6	115,586	128	196,407
12	อ่างทอง	18	2	70,000	18	2	63,382	91	87,268
13	สระแก้ว	70	17	60,000	70	17	54,000	90	9,000
14	นครนายก	50	11	45,000	50	11	0	0	0
15	ปราจีนบุรี	20	10	30,000	20	10	0	0	0
16	ฉะเชิงเทรา	10	5	12,000	10	5	1,000	8	2,000
17	ตราด	14	7	10,000	0	0	0	0	0
18	จันทบุรี	16	8	20,000	0	0	0	0	0
19	ชลบุรี	10	5	18,000	0	0	0	0	0
20	ระยอง	10	5	10,000	0	0	0	0	0
21	นครราชสีมา	10	2	10,000	10	2	0	0	0
22	ชัยภูมิ	9	4	10,000	0	0	4,800	48	17,450
23	สระบุรี	230	3	160,000	0	0	9,600	6	22,100
24	ลพบุรี	70	43	120,000	0	0	17,400	15	21,300
25	ศรีสะเกษ	45	45	60,000	0	0	40,800	68	816,000
26	สุรินทร์	2	1	6,000	0	0	0	0	0
27	บุรีรัมย์	78	14	100,000	78	14	111,829	112	289,422
28	ยโสธร	330	200	40,000	0	0	0	0	0
29	อุบลราชธานี	300	150	40,000	0	0	0	0	0
30	อำนาจเจริญ	14	10	10,000	0	0	0	0	0
31	ขอนแก่น	19	15	30,000	19	15	7,300	24	17,300
32	มหาสารคาม	135	35	120,000	135	35	48,500	40	99,700
33	กาฬสินธุ์	48	16	80,000	48	16	89,000	111	103,000
34	อุดรธานี	70	19	100,000	70	19	27,800	28	75,500
35	เลย	5	5	10,000	0	0	12,600	126	32,300
36	หนองบัวลำภู	2	2	6,000	0	0	3,170	53	9,510
37	มุกดาหาร	13	13	40,000	13	13	40,500	101	78,500
38	หนองคาย	175	13	130,000	175	13	122,500	94	374,600
39	นครพนม	7	7	20,000	7	7	8,000	40	20,000

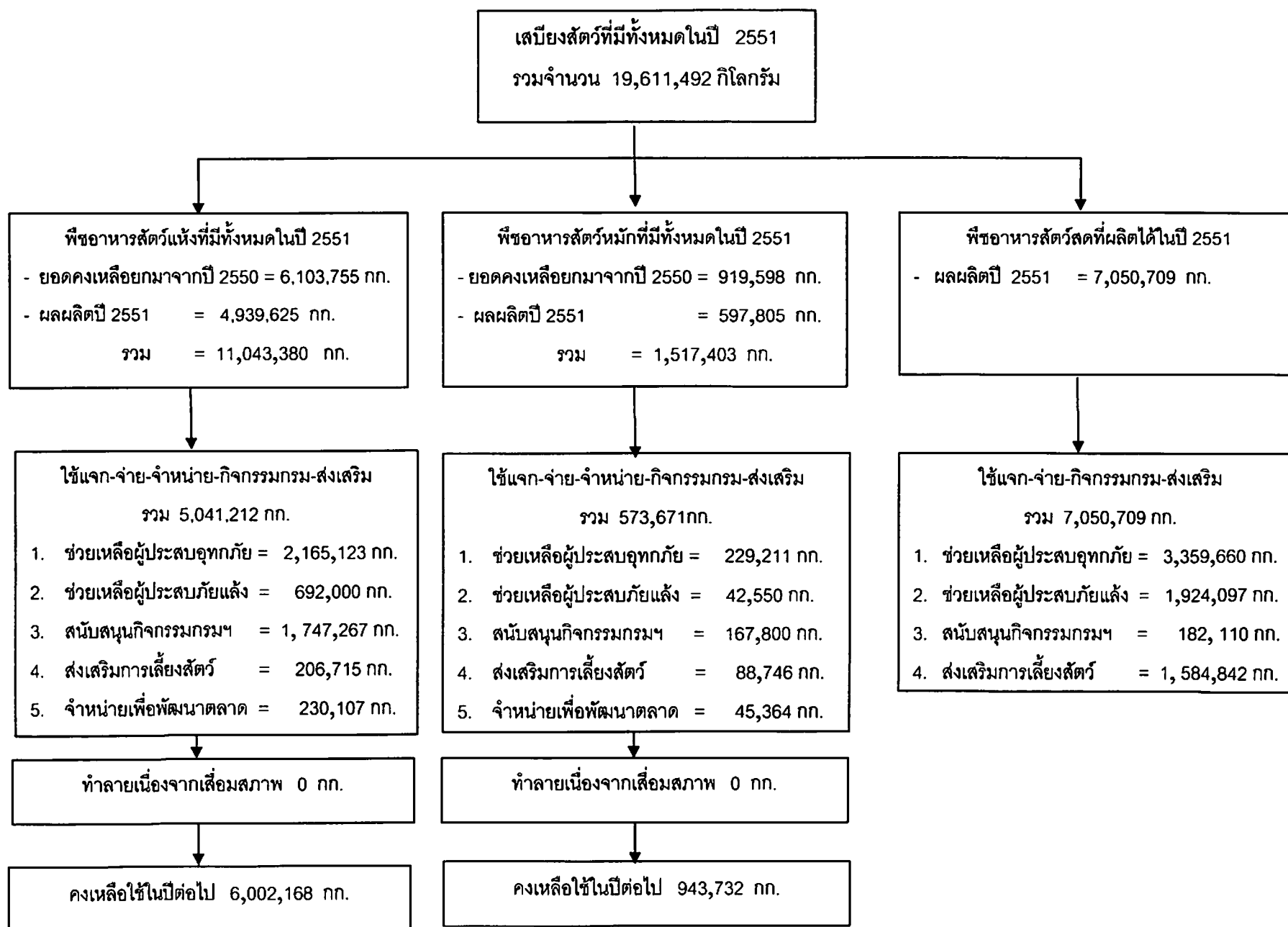
ตารางที่ 25 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานโครงการผลิตกล้วยพันธุ์และท่อนพันธุ์กล้วยทดแทน
การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ ปีงบประมาณ 2551 (เกษตรกร) (ต่อ)

ที่	จังหวัด	แผนผลิตเกษตรกร			ผลการดำเนินงาน		ผลผลิต จำหน่าย	%	มูลค่า
		ไร่	ราย	(กก.)	ไร่	ราย	(กก.)		(บาท)
40	สกลนคร	80	40	120,000	80	40	217,850	182	328,025
41	ลำปาง	290	50	80,000	290	50	43,900	55	52,800
42	ลำพูน	8	3	24,000	8	3	13,000	54	14,500
43	เชียงใหม่	10	5	30,000	10	5	0	0	0
44	แพร่	225	35	70,000	255	35	31,500	45	47,250
45	อุตรดิตถ์	100	70	50,000	100	70	26,300	53	39,450
46	น่าน	5	5	15,000	5	5	0	0	0
47	พะเยา	10	3	30,000	10	3	0	0	0
48	เชียงราย	5	5	15,000	5	5	0	0	0
49	เพชรบุรี	60	20	90,000	60	20	52,500	58	105,000
50	กาญจนบุรี	5	1	20,000	5	1	30,000	150	60,000
51	ราชบุรี	4	2	20,000	4	2	38,000	190	76,000
52	นครปฐม	4	1	20,000	4	1	32,500	163	65,000
53	ประจวบฯ	90	15	100,000	90	15	100,500	101	100,500
54	สุราษฎร์ธานี	225	50	110,000	225	50	5,000	5	21,000
55	กระบี่	5	5	30,000	0	0	0	0	0
56	นครศรีธรรมราช	30	20	60,000	0	0	5,000	8	15,000
57	ชุมพร	30	10	30,000	30	10	9,500	32	9,500
58	นราธิวาส	83	7	13,000	83	7	10,300	79	20,600
59	ปัตตานี	1	1	3,000	1	1	1,600	53	3,200
60	ยะลา	1	1	3,000	1	1	1,600	53	3,200
61	สตูล	50	12	50,000	50	12	44,370	89	108,990
62	สงขลา	10	1	30,000	0	0	34,050	114	84,450
63	ตรัง	3	7	20,000	3	7	2,500	13	3,000
64	พัทลุง	50	7	80,000	50	7	126,500	158	227,000
	รวม	3,920	1,151	3,360,000	2,848	637	2,137,237	64	4,329,922

หมายเหตุ : จังหวัดที่ไม่มีตัวเลขการจำหน่ายเนื่องจากเกษตรกรจำหน่ายเป็นเสบียงสัตว์และใช้เลี้ยงสัตว์ใน
ฟาร์มของตนเอง

ภาพที่ 5

แสดงภาพรวมการผลิตและการใช้เสบียงสัตว์ปี 2551

2. งานพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์

ผลการปฏิบัติงานประกอบด้วย

1. การสาธิตเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์
2. การสาธิตเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์
3. การสาธิตเทคโนโลยีการผลิตและใช้อาหารชั้นเลี้ยงสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพ
4. สาธิตการปศุสัตว์อินทรีย์
5. สาธิตรวบรวมพันธุ์พืชอาหารสัตว์
6. จัดตั้งหมู่บ้านถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์
7. เผยแพร่และให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์

งานพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์

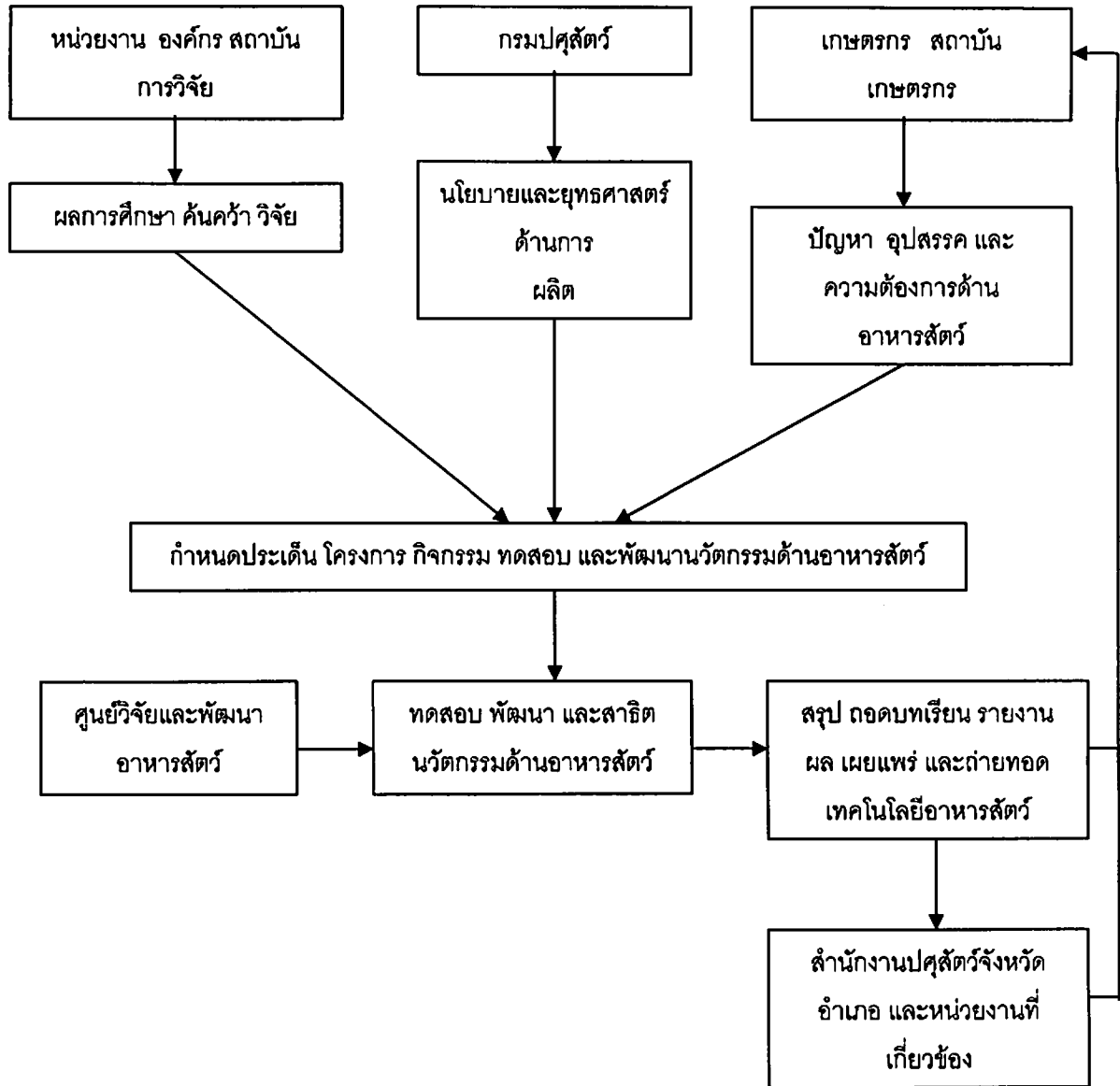

การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551 ได้ดำเนินการต่อเนื่องจากปีก่อน ในความพยายามจะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เข้าถึงความรู้และเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์อย่างทั่วถึง สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไปเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ ลดต้นทุนการผลิตสัตว์ แก้ปัญหาการเลี้ยงสัตว์ และนำไปสู่ความยั่งยืนในการปศุสัตว์อย่างแท้จริง

ระบบการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์เป็นการพิจารณาการวิจัยแบบองค์รวม (Holistic approach) โดยเน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการสาธิตผลและสาธิตวิธี ในแต่ละปีนักวิจัยและเจ้าหน้าที่จะเชิญเกษตรกรและผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ในแต่ละพื้นที่มาร่วมหารือวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์ความต้องการ วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (SWAT Analysis) ของการผลิตสัตว์แต่ละชนิด รวมทั้งประมวลผลงานวิจัยด้านอาหารสัตว์ที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ว่าในแต่ละปีนั้น เกษตรกรต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านใด จากนั้นจึงกำหนดหัวข้อการสาธิตเทคโนโลยีในแต่ละหน่วยงานให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งประสานงานกับกลุ่มเกษตรกรและเกษตรกรรายบุคคล เพื่อไปดำเนินการสาธิตเทคโนโลยีอาหารสัตว์ให้เกษตรกรโดยตรง ทั้งนี้ การสาธิตเทคโนโลยีอาหารสัตว์แต่ละเรื่อง มีกระบวนการและการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังแสดงในแผนภูมิ

ภาพที่ 6 แผนผังเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

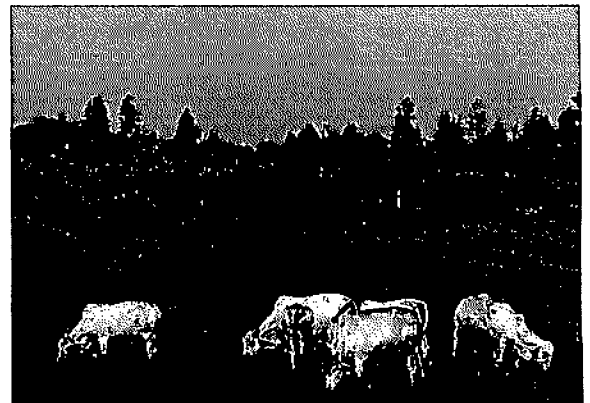
กิจกรรมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์

การดำเนินงานพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551 มีกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ดำเนินการโดย ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ จำนวน 29 แห่ง ประกอบด้วย

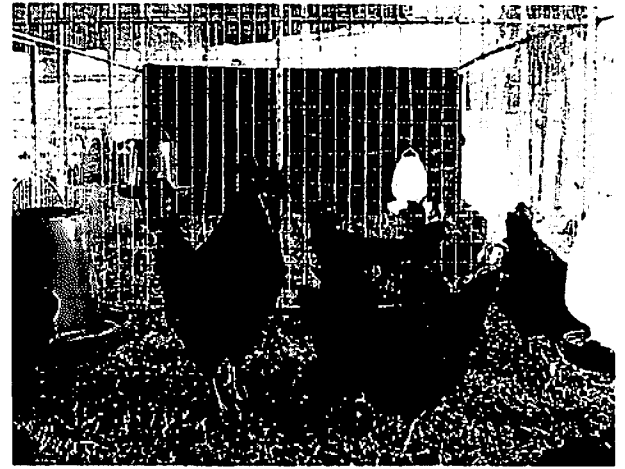
1. การสาธิตเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ นำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์มาสาธิตในหน่วยงาน เช่น สาธิตการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพพืชอาหารสัตว์ โดยใช้เทคโนโลยีการผลิต การจัดการ การใส่ปุ๋ย การตัดเกี่ยวใช้ประโยชน์ที่เหมาะสม สาธิตการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ สาธิตการปรับปรุงสภาพการเก็บถนอมคุณภาพพืชอาหารสัตว์ในรูปพืชแห้ง พืชหมัก เป็นต้น

2. การสาธิตเทคโนโลยีการแทะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์ แสดงระบบการใช้ประโยชน์แปลงผลิตพืชอาหารสัตว์ที่มีประสิทธิภาพ เช่น สาธิตการแทะเล็มหมุนเวียน (rotational grazing) ในแปลงพืชอาหารสัตว์ชนิดต่าง ๆ โดยพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ เช่น โคเนื้อ โคพื้นเมือง ไก่ชน กระบือ แพะ แกะ สาธิตการใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์โดยควบคุมอัตราแทะเล็ม (stocking rate) อย่างเหมาะสมสาธิตการใช้พืชอาหารสัตว์เป็นแหล่งอาหารหลักสำหรับผลิตโคเนื้อและโคนมเพื่อลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

3. การสาธิตเทคโนโลยีการผลิตและใช้อาหารข้นเลี้ยงสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงระบบและดำเนินการสาธิต การนำวัตถุดิบที่มีราคาถูกในแต่ละท้องถิ่นมาผลิตอาหารข้นสำหรับเลี้ยงสัตว์ชนิดต่าง ๆ เช่น โคนม โคนเนื้อ กระบือ แพะ แกะ สุกร เพื่อลดต้นทุนการผลิตสัตว์ เพิ่มผลผลิต และทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ โดยไม่ต้องพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอก ในสถานะที่อาหารสัตว์มีราคาแพง สามารถวิเคราะห์และคัดเลือกแหล่งวัตถุดิบราคาถูกทดแทนในสูตรอาหาร และผลิตอาหารสัตว์ใช้เอง ทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์สามารถอยู่รอดได้โดยการพึ่งพาตนเองมากที่สุด

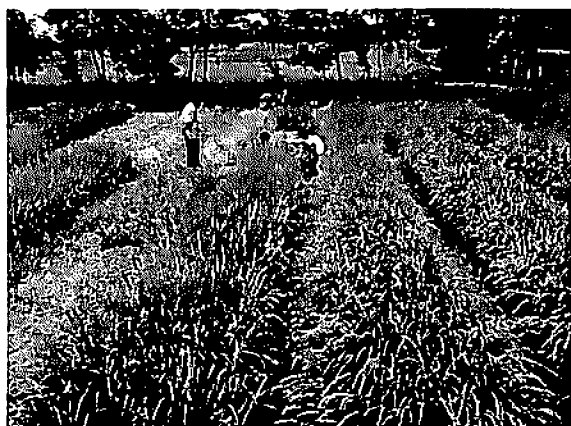
4. สาธิตการปศุสัตว์อินทรีย์ แสดงระบบการผลิตสัตว์ตามมาตรฐานอินทรีย์ เพื่อสนับสนุนระบบการผลิตสัตว์ที่เกื้อหนุนการสร้างสมดุลในระบบนิเวศ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มผลผลิต ผลผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เนื่องจากในปัจจุบัน กระแสความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัย และการเน้นระบบการผลิตปราศจากการใช้สารเคมี เกษตรกรจำนวนมากมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนระบบการผลิตปศุสัตว์ไปสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 5 แห่ง ได้แสดงระบบการผลิตโคพื้นเมืองและกระบือ ตามมาตรฐานอินทรีย์ดังกล่าว ทำให้เกษตรกรจำนวนมากเข้าถึงระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ที่ถูกต้อง

5. สาธิตการรวบรวมพันธุ์พืชอาหารสัตว์ แสดงพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เป็นที่นิยม ให้ผลผลิตสูง มีคุณภาพสูง เป็นที่นิยมปลูกเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิด เนื่องจากประเทศไทยเป็นแหล่งพันธุกรรมความหลากหลายทางชีวภาพของพืชเขตร้อนที่อุดมสมบูรณ์ พืชท้องถิ่นจำนวนมากสามารถใช้ประโยชน์เลี้ยงสัตว์ได้ นอกจากนั้นยังมีการนำเข้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่มีการปรับปรุงพันธุ์ในต่างประเทศนับร้อยชนิด พืชแต่ละชนิดมีคุณลักษณะทางพฤกษศาสตร์ มีลักษณะการเจริญเติบโต มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และมีประโยชน์และลักษณะการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน การรวบรวมพันธุ์และแสดงพันธุ์พืชอาหารสัตว์จึงเป็นองค์ความรู้และเป็นนิทรรศการมีชีวิตที่ผู้มาเยี่ยมชม ศึกษาดูงานสามารถเข้าถึงได้ตลอดทั้งปี

5. จัดตั้งหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี และให้เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรเป็นผู้คัดเลือก ดำเนินการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ไปสู่เกษตรกรด้วยกันอย่างต่อเนื่อง ศูนย์วิจัย/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แต่ละแห่ง ได้จัดตั้งหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ในแต่ละพื้นที่ หมู่บ้านดังกล่าวจะเป็นตัวแทนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่แสดงวิธีการเพิ่มผลผลิตปศุสัตว์ และแก้ปัญหาการผลิตสัตว์โดยนำเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์มาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ที่ดำเนินการในหมู่บ้านหลักฯ ได้แก่ สาธิตการรวบรวมพันธุ์พืชอาหารสัตว์ สร้างแปลงสาธิตผลิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี สาธิตระบบเพาะเล็มและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์ในไร่นาเกษตรกร สาธิตการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ สาธิตการผลิตปศุสัตว์ตามมาตรฐานอินทรีย์ เป็นต้น

7. เผยแพร่และให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ กองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์แก่เกษตรกรทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น แจกจ่ายเอกสาร คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ ออกไปให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาด้านอาหารสัตว์แก่เกษตรกรถึงฟาร์มและไร่นา จัดอบรม ประชุม สัมมนา และเป็นวิทยากรด้านอาหารสัตว์ เป็นต้น

แผนงาน : ปรับโครงสร้างภาคเกษตรฯ
ผลผลิตที่ 1 : การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

กิจกรรม : วิจัยปศุสัตว์

กิจกรรม : วิจัยปศุสัตว์

ปีงบประมาณ 2551 กองอาหารสัตว์มีแผนดำเนินงานโครงการวิจัย จำนวน 42 โครงการ

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ได้องค์ความรู้ด้านการพัฒนาพันธุ์น้ำที่ทนแล้งและเทคนิคการผลิตพืชอาหารสัตว์ในช่วงแล้ง
- เพื่อให้ได้องค์ความรู้ด้านความต้องการโภชนะและการจัดการอาหารแพะเนื้อและโคเนื้อ
- เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลคุณค่าทางโภชนะของวัตถุดิบอาหารสัตว์สำหรับประเทศไทย
- เพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชอาหารสัตว์พื้นเมืองและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อเป็นอาหารสัตว์

ตารางที่ 26   ตารางแสดงแผนดำเนินงานโครงการวิจัยแต่ละหน่วยงานของกองอาหารสัตว์
ปีงบประมาณ 2551

สถานที่/หน่วยงานดำเนินการ	จำนวนโครงการวิจัย (เรื่อง)
กลุ่มวิเคราะห์+ศูนย์นครราชสีมา	2
กลุ่มวิเคราะห์+ศูนย์ขอนแก่น	1
กลุ่มวิเคราะห์	1
ศูนย์ฯ สระแก้ว	2
ศูนย์ฯ นครราชสีมา	2
ศูนย์ฯ ขอนแก่น	4
ศูนย์ฯ ลำปาง	3
ศูนย์ฯ เพชรบุรี	5
ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	3
ศูนย์ฯ นราธิวาส	6
สถานีพัฒนาฯ สุพรรณบุรี	3
สถานีพัฒนาฯ ยโสธร	1
สถานีพัฒนาฯ ร้อยเอ็ด	1
สถานีพัฒนาฯ หนองคาย	1
สถานีพัฒนาฯ สกลนคร	1
สถานีพัฒนาฯ ประจวบคีรีขันธ์	2
สถานีพัฒนาฯ ชุมพร	2
สถานีพัฒนาฯ สตูล	1
สถานีพัฒนาฯ พัทลุง	1
รวม	42

สรุปผลการปฏิบัติงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2551

(ตค. 2550 – กย. 2551)

ดำเนินการตามแผนงานโครงการ ครบ 42 เรื่อง อยู่ในขั้นตอนดังนี้

1. วางแผนปฏิบัติงานและเตรียมอุปกรณ์การทดลอง	1 เรื่อง
2. ดำเนินการทดลองจัดเก็บข้อมูล	19 เรื่อง
3. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	1 เรื่อง
4. จัดทำรายงานผลงานวิจัย	21 เรื่อง

ตารางที่ 27 ตารางแสดงแผนการดำเนินโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2551

หน่วยงาน/โครงการ	ทีมผู้วิจัย	ขั้นตอนการดำเนินงาน
กลุ่มวิเคราะห์/ศูนย์นครราชสีมา (2 เรื่อง)		
1. การชักนำให้เกิด sexual tetraploid ในหน่อรูซี่เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ทนแล้ง	จันทกานต์, สดุดี, กานดา	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
2. ความสมบูรณ์ของละอองเกสรตัวผู้ของหญ้าชิกแนลตังและหญ้าชิกแนลนอน	สดุดี, ศศิพร, กานดา	วิเคราะห์ข้อมูล
กลุ่มวิเคราะห์/ศูนย์ขอนแก่น		
3. การประเมินค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้ากินนีสีม่วงในโคเนื้อ	สุวรรณี, สุรพันธ์, วิทยา, วรณา	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
กลุ่มวิเคราะห์		
4. การคัดเลือกพันธุ์หน่อรูซี่ทนทานต่อสภาพแล้งโดยใช้สาร polyethylene glycol	วลัยกานต์, มาลี, อุดร	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
สถานี สุพรรณบุรี (3 เรื่อง)		
5. ผลของสัดส่วนพื้นที่ปลูกกระถินและหญ้าแพงใกล้ต่อสมรรถนะการผลิตแพะลูกผสมเบอร์ 50 เปอร์เซนต์	สมศักดิ์, เทวัญธงชัย, จีระศักดิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
6. การทดสอบและสาธิตการใช้หญ้าแพงใกล้ต่อสมรรถนะการผลิตแพะลูกผสมเบอร์ 50 เปอร์เซนต์	เทวัญ, ธงชัย, มรกต, สมศักดิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
7. การศึกษาเปรียบเทียบการใช้วัสดุรองพื้นในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเถาสายพันธุ์อมาริลโล	ธงชัย, เทวัญ, กานดา	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
ศูนย์สระแก้ว (2 เรื่อง)		
8. ผลการใช้หญ้าหมักเป็นอาหารหยาบหลักที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของโคนมเพศผู้	มะฤทัย, เพ็ญศรี	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน

ตารางที่ 27 ตารางแสดงแผนการดำเนินโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2551 (ต่อ)

หน่วยงาน/โครงการ	ทีมผู้วิจัย	ขั้นตอนการดำเนินงาน
9. ผลของระดับเยื่อใยในอาหารต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตของแพะ	ชะฤทัย, อานุภาพ, สุมณ	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
ศูนย์ฯ นครราชสีมา (2 เรื่อง) 10. การปรับปรุงพันธุ์นักรูซึ่งโดยวิธีการสร้างสายพันธุ์สังเคราะห์	ศศิธร, กานดา, เกียรติศักดิ์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
11. อัตราปุ๋ยและวิธีการใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพและปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของนักรูซึ่ง	สัมพันธ์, กานดา, แพรวพรรณ	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
สถานีฯ โสธร 12. ศึกษาการผลิตและการจัดการแปลงหญ้ากินนีสีม่วงเพื่อการจำหน่ายของเกษตรกรบ้านกว้างจังหวัดยโสธร	ศุภวันจักรี, วัฒนาวรรณ, ไพบุลย์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
สถานีฯ ร้อยเอ็ด 13. ผลของการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนในระยะก่อนออกดอกต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์นักรูฟ้าลิ้นแคทูลัมในชุดดินอุบล	วัฒนาวรรณ, ศุภวันจักรี, ไพบุลย์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
ศูนย์ฯ ขอนแก่น (4 เรื่อง) 14. การสร้างสมการทำนายค่าพลังงานของวัตถุดิบอาหารชั้น	จำไพโร, วรณา, พิมพาพร	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
15. การประเมินค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของนักรูซึ่งในโคเนื้อ	ณัทนาถ, จริญญา, จำไพโร	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
16. การประเมินคุณค่าทางโภชนาของใบถั่วทำพระสไตลแห่ง	พิมพาพร, จำไพโร ,ศรายุทธิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
17. ค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้เพื่อการดำรงชีพของโคลูกผสมบราห์มันที่ได้รับหญ้าแพงโกล่า	ณัทนาถ, จีระศักดิ์, จำไพโร, วรณา	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
สถานีฯ หนองคาย 18. ผลของคุณภาพหญ้าแพงโกล่าแห้งต่อสมรรถนะการผลิตและลักษณะซากของโคพื้นเมืองเต็มวัย	ปริญญา, วัฒนาวรรณ, สุกัญญา, จีระศักดิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
สถานีฯ สกลนคร 19. การประเมินคุณค่าทางโภชนาของพืชอาหารสัตว์หมัก 6 ชนิด	วิทยา, วิโรจน์, จำไพโร	เตรียมอุปกรณ์

ตารางที่ 27 ตารางแสดงแผนการดำเนินโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2551 (ต่อ)

หน่วยงาน/โครงการ	ทีมผู้วิจัย	ขั้นตอนการดำเนินงาน
ศูนย์ลำปาง (3 เรื่อง) 20. ผลของการใช้ต้นและใบถั่วลิสงนาแห้งเป็นอาหารเสริมโปรตีนต่อสมรรถนะการผลิตโคเนื้อ	วีระพล, รัชดาวรรณ, สุวิทย์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
21. ผลของอัตราปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์นาไร่ตาสายพันธุ์แคลไลด์	วีระพล, สุวิทย์, รัชดาวรรณ	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
22. ผลของระยะปลูกและระยะการตัดปิดแปลงที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของ เมล็ดพันธุ์นาไร่ตาสายพันธุ์แคลไลด์	รัชดาวรรณ, สุวิทย์, วีระพล	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
ศูนย์เพชรบุรี (5 เรื่อง) 23. การใช้เปลือกสับปะรดเป็นแหล่งอาหารหยาบขุนแพะเนื้อลูกผสม	สมศักดิ์, อานูภาพ, สุกัญญา, วิโรจน์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
24. ผลการเสริมน้ำสกัดชีวภาพจากผักตบชวาในอาหารต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตของไก่เนื้อ	วิโรจน์ วนา, สมศักดิ์, อานูภาพ, สุมน	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
25. การใช้เปลือกสับปะรดในอาหารผสมเสร็จหนักเพื่อใช้เลี้ยงแพะระยะให้นม (1) ผลของระดับเปลือกสับปะรดที่เหมาะสมต่อกระบวนการหมักและคุณภาพของอาหารผสมเสร็จหนัก	สมศักดิ์, จันทกานต์, อานูภาพ, จิระศักดิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
26. การใช้เปลือกสับปะรดในอาหารผสมเสร็จหนักเพื่อใช้เลี้ยงแพะระยะให้นม (2) ผลของการใช้เปลือกสับปะรดในอาหารผสมเสร็จหนักต่อปริมาณการกินได้น้ำในโควิทยาในกระเพาะรูเมน การย่อยได้ การสังเคราะห์จุลินทรีย์โปรตีนและการสะสมไขมันของแพะลูกผสมพื้นเมือง-ชาเนน 50%	สมศักดิ์, สุวรรณี, อานูภาพ, จิระศักดิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
27. การใช้เปลือกสับปะรดในอาหารผสมเสร็จหนักเพื่อใช้เลี้ยงแพะระยะให้นม (3) ผลของการใช้เปลือกสับปะรดในอาหารผสมเสร็จหนักต่อการกินได้สมรรถนะการผลิตและคุณภาพน้ำนมของ แพะลูกผสมพื้นเมือง-ชาเนน 50%	สมศักดิ์, สดุดี, อานูภาพ, จิระศักดิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
สถานีประจวบคีรีขันธ์ (2 เรื่อง) 28. การทดสอบและสาธิตการใช้หญ้าแพงโกล่าแห้งขุนโคเนื้อในฟาร์มเกษตรกรรายย่อย	อัศวิน, ขบวน สุทัศน์, สมศักดิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน

ตารางที่ 27 ตารางแสดงแผนการดำเนินโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2551 (ต่อ)

หน่วยงาน/โครงการ	ทีมผู้วิจัย	ขั้นตอนการดำเนินงาน
29. การใช้ใบกระถินสดเป็นอาหารหยาดขุนแพะพันธุ์พื้นเมือง	อานาภาพ, สมศักดิ์, สุทัศน์, สุมณ	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี (3 เรื่อง) 30. การปรับปรุงสภาพทางปาล์มน้ำมัน โดยวิธีการหมักเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้อง	สมพล, เสกสรรค์, จันทกานต์, ไร่ไพโร	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
31. ผลของการเสริมกากเนื้อในเมล็ดปาล์มน้ำมันต่อผลผลิตภาพของโคพื้นเมืองที่เลี้ยงด้วยหญ้าหวานข้อ	เสกสรรค์, เกียรติศักดิ์, อภิชาติ, จีระศักดิ์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
32. ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับแพะพื้นเมืองเพศผู้ อายุ 3 เดือน ถึง 1 ปี	เสกสรรค์, สมศักดิ์, อานาภาพ	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
สถานีฯ ชุมพร (2 เรื่อง) 33. ผลของระดับทางปาล์มในอาหารผสมเสร็จต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตของแพะเนื้อ	ขบวน, ชิต, อัศวิน, สมศักดิ์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
34. ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับแพะพื้นเมืองเพศผู้ อายุ 1 - 2 ปี	ขบวน, เสกสรรค์, สุมณ	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
ศูนย์ฯ นราธิวาส (6 เรื่อง) 35. ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโต สำหรับแพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซนต์ เพศผู้ระยะหลังหย่านม อายุ 3 เดือน ถึง 1 ปี	ศักดิ์ดา, จุรีรัตน์, สุมณ	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน
36. ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโต สำหรับแพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซนต์ เพศผู้ อายุ 1-2 ปี	ศักดิ์ดา, จีระศักดิ์, วิโรจน์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
37. ผลของแหล่งพลังงานในอาหารผสมเสร็จต่อการสังเคราะห์จุลินทรีย์โปรตีน การสะสมไนโตรเจนและสมรรถนะการผลิตของแพะลูกผสมบอร์ 50% อายุ 1 ปี	ศักดิ์ดา, สุพิดา, จักรพงศ์, จีระศักดิ์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
38. ผลของการใช้พลังงานร่าแห้งเป็นอาหารเสริมโปรตีนต่อสมรรถนะการผลิตแพะเนื้อ	จุรีรัตน์, พิสุทธิ, ศักดิ์ดา, จีระศักดิ์	อยู่ระหว่างเขียนรายงาน

ตารางที่ 27 ตารางแสดงแผนการดำเนินโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2551 (ต่อ)

หน่วยงาน/โครงการ	ทีมผู้วิจัย	ขั้นตอนการดำเนินงาน
39. อัตราปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้าปลั๊กทูล์มของชุดดินบ้านทอนในพื้นที่จ.นราธิวาส	จรรีรัตน์, พิสุทธิ, ศักดา	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
40. ผลของระดับโปรตีนที่ไม่ย่อยสลายในกระเพาะรูเมนในอาหารชั้นต่อสมรรถนะการสืบพันธุ์ของแม่แพะและสมรรถนะการผลิตของลูกแพะลูกผสมบอร์ 50%	จรรีรัตน์, ศักดา, พิสุทธิ, จีระศักดิ์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
สถานีฯ สตูล 41. ผลของการเสริมอาหารชั้นต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตของแพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซ็นต์ในสภาพการเลี้ยงแบบขังคอก	ศักดา, พินิจ, อานูภาพ, จีระศักดิ์	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล
สถานีฯ พัทลุง 42. ศึกษาสมรรถนะการให้ลูกของแม่แพะลูกผสมบอร์ 50 % ที่ปล่อยและเล็ม แปลงหญ้าปลั๊กทูล์มเสริมด้วยอาหารชั้นและกระถิน	ศักดา, ไพศาล, อานูภาพ	ดำเนินการทดลอง/เก็บข้อมูล

ผลงานวิจัยที่เผยแพร่ในปี 2551

ระดับโปรตีนและพลังงานที่เหมาะสมในอาหารเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรี

1) ผลของระดับโปรตีนและพลังงานที่เหมาะสมสำหรับเปิดเทศ

สายพันธุ์กบินทร์บุรี ช่วงอายุ 0 – 3 สัปดาห์

ศักดา ประจักษ์บุญเชษฐา   จุริรัตน์ เงินแดง   ภิรมย์ บัวแก้ว

เลขทะเบียนวิจัย 46 (1)(46:1)-0514-003

การศึกษาผลของระดับโปรตีนและพลังงานต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตของเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรี โดยใช้เปิดเทศแรกเกิดคละเพศ จำนวน 720 ตัว จัดสิ่งทดลองแบบ 3 x 3 factorial ในแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด จำนวน 4 ซ้ำ ให้อาหารทดลองที่มีโปรตีนต่างกัน 3 ระดับ คือ 20 22 และ 24 เปอร์เซ็นต์ และมีพลังงานใช้ประโยชน์ได้ต่างกัน 3 ระดับ คือ 2,700 2,900 และ 3,100 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม ทำการทดลองจนเปิดมีอายุครบ 3 สัปดาห์

จากการทดลอง ปรากฏว่าระดับโปรตีนและพลังงานในอาหารที่เลี้ยงมีอิทธิพลร่วมกันต่ออัตราการเจริญเติบโต โดยกลุ่มที่ให้อาหารที่มีระดับโปรตีน 22 เปอร์เซ็นต์ พลังงาน 3,100 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม และระดับโปรตีน 24 เปอร์เซ็นต์ พลังงาน 3,100 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม มีอัตราการเจริญเติบโตใกล้เคียงไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) สูงกว่าเปิดทุกกลุ่ม เฉลี่ยเท่ากับ 24.14 และ 24.91 กรัมต่อตัวต่อวัน ระดับโปรตีนและพลังงานไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหาร การเพิ่มระดับโปรตีนในอาหารไม่มีผลทำให้ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) เฉลี่ย เท่ากับ 2.04 1.99 และ 2.01 ตามลำดับ การเพิ่มระดับพลังงานทำให้ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 2.16 2.00 และ 1.88 ลำดับ

ระดับโปรตีนและพลังงานที่เหมาะสมในอาหารเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรี

2) ผลของระดับโปรตีนและพลังงานที่เหมาะสมสำหรับเปิดเทศ

สายพันธุ์กบินทร์บุรี ช่วงอายุ 3 – 12 สัปดาห์

ศักดิ์ดา ประจักษ์บุญเจษฎา จุริรัตน์ เงินแดง สมเกียรติ กิจรุ่งโรจน์

เลขทะเบียนวิจัย 46 (1)(46:2)-0514-004

การศึกษามูลของระดับโปรตีนและพลังงานต่อสมรรถนะการเจริญเติบโต ของเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรี ช่วงอายุ 3-12 สัปดาห์ ใช้เปิดเทศ เพศเมียแรกเกิด อายุ 1 วัน จำนวน 360 ตัว เลี้ยงด้วยอาหารชั้นที่มีระดับโปรตีน 22 เปอร์เซ็นต์ พลังงานใช้ประโยชน์ได้ (ME) 3,100 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม ให้กินอย่างเต็มที่จนอายุ 3 สัปดาห์ สุ่มเปิดออกเป็น 36 กลุ่ม จัดสิ่งทดลองแบบ 3 x 3 factorial ในแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดจำนวน 4 ซ้ำ ให้อาหารทดลองที่มีโปรตีนต่างกัน 3 ระดับ คือ 14 16 และ 18 เปอร์เซ็นต์ และมีพลังงานใช้ประโยชน์ได้ต่างกัน 3 ระดับ คือ 2,800 3,000 และ 3,200 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม ทำการทดลองจนเปิดมีอายุครบ 12 สัปดาห์

จากผลการทดลอง พบว่า ไม่มีอิทธิพลร่วมกันระหว่างโปรตีนและพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ต่ออัตราการเจริญเติบโต ปริมาณการกินอาหาร ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหาร และลักษณะซากของเปิด การเพิ่มระดับโปรตีนในอาหารไม่ทำให้ อัตราการเจริญเติบโต ปริมาณอาหารที่กิน และประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารของเปิดทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P>0.05$) การเพิ่มระดับพลังงานใช้ประโยชน์ได้ ในสูตรอาหารมีผลทำให้ปริมาณการกินของเปิดลดลงและมีประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหาร ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) การให้อาหารที่มีระดับโปรตีน 14 เปอร์เซ็นต์ พลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ 3,000 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม จะทำให้เปิดมีอัตราการเจริญเติบโต และประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารดีที่สุด

ผลของการให้อาหารข้น (Calf starter mix) และอาหารหยাবแก่ลูกโคนมเพศผู้ ที่อายุต่างกันต่ออัตราการเจริญเติบโต

สำราญ วิจิตรพันธ์   วิทยา สุมามาลย์

เลขทะเบียนวิจัย 47(1)(47 : 4)-0514-036

การศึกษาผลของการให้อาหารข้น (Calf starter mix) และอาหารหยাবแก่ลูกโคนมเพศผู้ที่อายุต่างกัน ต่ออัตราการเจริญเติบโต ดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ถึงเดือนพฤษภาคม 2548 โดยวางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design มี 4 ซ้ำ สิ่งทดลองคือ อายุลูกโคที่เริ่มให้อาหารข้นและอาหารหยাবต่างกัน 4 ช่วง อายุ ได้แก่ เริ่มให้อาหารข้น(calf starter mix)และหญ้าแห้งเมื่อลูกโคอายุครบ 1 2 3 และ 4 สัปดาห์ โดยใช้ลูกโคนมเพศผู้พันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเซียน สายเลือด 95 เปอร์เซนต์ขึ้นไปอายุ 3 วัน จำนวน 16 ตัว ให้นมเทียมผสมน้ำตั้งแต่อายุ 3 วันและหย่านมเมื่ออายุได้ 8 สัปดาห์ ให้อาหารอย่างเต็มที่ในปริมาณที่เพียงพอตามความต้องการสำหรับสัตว์ตามน้ำหนักตัวที่แนะนำใน NRC (1988) สำหรับลูกโคนมสายพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ จนถึงสิ้นสุดการทดลองที่อายุ 3 เดือน

ผลจากการทดลองพบว่า ลูกโคนมที่เริ่มให้อาหารข้นและอาหารหยাবที่อายุ 1 2 3 และ 4 สัปดาห์ มีอัตราการเจริญเติบโตของลูกโคทั้ง 4 กลุ่มไม่แตกต่างทางสถิติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 421.34 417.35 404.19 และ 375.70 กรัมต่อตัวต่อวัน ตามลำดับ และมีประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารของลูกโคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 3.29 2.99 และ 3.08 ตามลำดับ รวมทั้งต้นทุนค่าอาหารในการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมของลูกโคทั้ง 4 กลุ่มไม่แตกต่างทางสถิติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.28 49.50 48.44 และ 51.25 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ปริมาณอาหารรวมที่กินได้ต่อวันเมื่อคิดเป็นวัตถุดิบของลูกโคกลุ่มที่ 2 จะกินได้สูงสุดเท่ากับ 1.35 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน สูงกว่ากลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (1.20 และ 1.15 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ตามลำดับ) แต่ไม่แตกต่าง ($p>0.05$) จากกลุ่มที่ 1 ที่กินได้ 1.26 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน สำหรับปริมาณโปรตีน (CP) ที่ลูกโคนมทั้ง 4 กลุ่มได้รับเฉลี่ยต่อวัน เท่ากับ 218.89 231.79 210.18 และ 203.31 กรัมต่อตัวต่อวัน ส่วน TDN ที่ลูกโคนม กลุ่มที่ 1 2 3 และ 4 ได้รับเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 0.91 0.96 0.87 0.84 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ตามลำดับ

การศึกษาอัตราการเจริญเติบโตและต้นทุนการผลิตของโคนมเพศผู้ช่วงอายุ 6-18 เดือน ภายใต้สภาพการจัดการแปลงหญ้า 2 แบบ

สมศักดิ์ ภาทอง   ปรัชญา ปรัชญลักษณ์   สุนน โพธิ์จันทร์

เลขทะเบียนวิจัย 47(1)(47:10) - 0514 - 042

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตราการเจริญเติบโตและต้นทุนการผลิตของโคนมเพศผู้ไม่ตอนช่วงอายุ 6-18 เดือน ภายใต้ระบบปล่อยแทะเล็มแปลงหญ้ากินนีสีม่วงแบบหมุนเวียนและระบบตัดสด บริเวณพื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ระหว่างเดือนมกราคม 2549 - เดือนพฤศจิกายน 2550 ดำเนินการทดลองโดยใช้โคนมเพศผู้ไม่ตอนพันธุ์ผสมขาว-ดำ ระดับเลือด 75 เปอร์เซนต์ จำนวน 10 ตัว อายุประมาณ 6 เดือน แบ่งโคออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ใช้ระบบตัดหญ้ากินนีสีม่วงจำนวน 3 ไร่ ที่อายุ 30 วัน ให้โคกินในคอก กลุ่มที่ 2 ปล่อยโคแทะเล็มแปลงหญ้ากินนีสีม่วงจำนวน 6 ไร่ แบบหมุนเวียน ทุก ๆ 30-35 วัน ใช้เวลาทดลอง 365 วัน

ผลการศึกษาพบว่า ภายใต้การจัดการแปลงหญ้าแบบประณีต ผลผลิตน้ำนมหนักแห้งของหญ้ากินนีสีม่วงจากแปลงระบบตัดสดให้ผลผลิตเฉลี่ย 3,308 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ให้ผลผลิตสูงกว่าแปลงปล่อยแทะเล็มให้ผลผลิตเฉลี่ย 2,554 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี และแปลงหญ้าทั้ง 2 แปลงให้ผลผลิตเพียงพอสำหรับเลี้ยง โคนมได้ตลอดทั้งปี โคนมที่เลี้ยงแบบปล่อยแทะเล็ม มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 463 กรัมต่อตัวต่อวัน ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเท่ากับ 11.60 ดีกว่าโคนมที่เลี้ยงแบบขังคอก ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 374 กรัมต่อตัวต่อวัน ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเท่ากับ 13.10 ต้นทุนการจัดการแปลงหญ้าระบบตัดสดเฉลี่ย 6,125 บาทต่อไร่ สูงกว่าระบบปล่อยแทะเล็มซึ่งมีต้นทุนเฉลี่ย 4,587.5 บาทต่อไร่ และพบว่าการเลี้ยงโคนมเพศผู้ระบบตัดสดให้ผลตอบแทนจากการใช้พื้นที่เฉลี่ย 4,112.5 บาทต่อไร่ต่อปี สูงกว่าการเลี้ยงโคนมแบบปล่อยแทะเล็มแปลงหญ้าแบบหมุนเวียนซึ่งให้ผลตอบแทนจากการใช้พื้นที่เฉลี่ย 1,750 บาทต่อไร่ต่อปี

วิธีการใส่ปุ๋ยและอัตราปุ๋ยยูเรียต่อผลผลิตและคุณภาพของหญ้าแพงโกล่า

วีระพล พูนพิพัฒน์   วัชร   สุขสรณ   รัชดาวรรณ   พูนพิพัฒน์

เลขทะเบียนวิจัย 44(1)-0514-042

ทำการศึกษาวิธีการใส่ปุ๋ยและอัตราปุ๋ยไนโตรเจนในรูปของปุ๋ยยูเรียต่อผลผลิตและคุณภาพของหญ้าแพงโกล่าที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย ระหว่างเดือนมีนาคม 2545 – ธันวาคม 2547 โดยวางแผนการทดลองแบบ Split plot in RCB มี 4 ซ้ำ main plot ประกอบด้วยอัตราการใช้ปุ๋ยยูเรีย 4 ระดับ 0 20 40 และ 60 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่ต่อปี sub plot คือ วิธีการใส่ปุ๋ยยูเรีย 2 วิธี คือ วิธีการหว่านและวิธีสเปรย์

ผลการทดลองปรากฏว่า วิธีการใส่ปุ๋ยยูเรียโดยวิธีการหว่านและวิธีสเปรย์ไม่มีผลต่อผลผลิตน้ำหนักแห้งของหญ้าแพงโกล่า แต่การใส่ปุ๋ยยูเรียในอัตราสูงขึ้นมีผลทำให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเพิ่มขึ้นตาม ลำดับจาก 5,543 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี (ไม่ได้ใส่ปุ๋ย) เป็น 6,222 7,184 และ 7,811 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปีเมื่อใส่ปุ๋ยยูเรียอัตรา 20 40 และ 60 กิโลกรัมไนโตรเจนกิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ($P < 0.05$)

คุณภาพของหญ้าที่ได้จากผลวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีปรากฏว่าทั้งอัตราปุ๋ย และวิธีการใส่ปุ๋ยยูเรียมีผลต่อส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าน้ำหนักแห้งคือการใส่ปุ๋ยยูเรียโดยวิธีสเปรย์ที่อัตรา 40 และ 60 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่ต่อปี มีโปรตีนสูงสุด 10.15 และ 10.04 เปอร์เซ็นต์ สำหรับการใส่ปุ๋ยยูเรียโดยวิธีสเปรย์ มีผลทำให้ เยื่อใย NDF มีค่าสูงกว่าการใส่โดยวิธีหว่านในทุกอัตราปุ๋ย ส่วนเยื่อใย ADF และ ADL ได้รับผลกระทบจากวิธีการใส่ปุ๋ยและอัตราปุ๋ยยูเรียเพียงเล็กน้อย

ผลของปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมอัตราต่างๆ ที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วท่าพระสไตโลในดินร่วนปนทรายชุดดินหุบกะพง

สมศักดิ์ ภาทอง

สุกัญญา คำพะแย

วิรัช สุขสราญ

เลขทะเบียนวิจัย 47(1)(47:10)-0514-072

การศึกษาผลของปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมอัตราต่าง ๆ ที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วท่าพระสไตโลในดินร่วนปนทรายชุดดินหุบกะพง บริเวณศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี ระหว่างเดือนมีนาคม 2548 – พฤษภาคม 2550 โดยจัดสิ่งทดลองแบบ 4×4 Factorial in RCBD มี 4 ซ้ำ มี 2 ปัจจัย ปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วยปุ๋ยฟอสฟอรัส 4 ระดับ คือ 0 10 20 และ 30 กิโลกรัม P_2O_5 ต่อไร่ และปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วยปุ๋ยโพแทสเซียม 4 ระดับ คือ 0 10 20 และ 30 กิโลกรัม K_2O ต่อไร่ ผลการทดลองพบว่า การใส่ปุ๋ยฟอสฟอรัสในอัตรา 10 และ 20 กิโลกรัม P_2O_5 ต่อไร่ต่อปี ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งสูงสุด เท่ากับ 1,450.8 และ 1,470.8 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ ($P < 0.05$) ส่วนการใส่ปุ๋ยโพแทสเซียมอัตราต่างๆ กัน ไม่มีผลทำให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งของถั่วท่าพระสไตโลแตกต่างกัน โดยผลผลิตน้ำหนักแห้งของถั่วท่าพระสไตโลมีค่าอยู่ระหว่าง 1,332.9 – 1,417.6 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

การใส่ปุ๋ยฟอสฟอรัสอัตราต่างๆ กัน มีผลทำให้ CP และ NDF ของถั่วท่าพระสไตโลแตกต่างกัน ($P < 0.05$) โดยการใส่ปุ๋ยฟอสฟอรัสในอัตรา 10 – 30 กิโลกรัม P_2O_5 ต่อไร่ต่อปี ทำให้ CP ของถั่วท่าพระ- สไตโลมีค่าใกล้เคียงกัน (19.00 – 19.36 เปอร์เซ็นต์) และสูงกว่าถั่วท่าพระสไตโลที่ไม่มีการใส่ปุ๋ยฟอสฟอรัส (17.75 เปอร์เซ็นต์) ส่วนการใส่ปุ๋ยโพแทสเซียมในอัตรา 30 กิโลกรัม K_2O ต่อไร่ต่อปี มี NDF สูงสุดคือ 57.86 เปอร์เซ็นต์ แต่การใส่ปุ๋ยโพแทสเซียมในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น มีผลทำให้ CP ของถั่วท่าพระสไตโลลดลง ($P < 0.05$)

ผลของระยะปลูกและระยะตัดที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วคาวาลเคด

รัชดาวรรณ พูนพิพัฒน์ เกียรติศักดิ์ กล้าเอม วีระพล พูนพิพัฒน์

เลขทะเบียนวิจัย 47(1)(47 : 7)-0514-069

การทดลองนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของระยะปลูกและระยะตัดที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของถั่วคาวาลเคด ดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง ระหว่างเดือน มีนาคม 2547 – มกราคม 2550 โดยวางแผนการทดลองแบบ 4 x 3 Factorial in Randomized Complete Block Design มี 4 ซ้ำ สิ่งทดลองประกอบด้วย ระยะปลูก 4 ระยะ คือ ระยะระหว่างแถว 20 30 40 และ 50 เซนติเมตร ระยะตัด 3 ระยะ คือ ตัดทุก 45 60 และ 90 วัน

ผลการทดลอง พบว่า ระยะปลูกและระยะตัดมีผลกระทบต่อผลผลิตน้ำหนักรากแห้งของถั่วคาวาลเคด การปลูกถั่วคาวาลเคดระยะระหว่างแถว 20 เซนติเมตร ให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งเฉลี่ยเท่ากับ 1,650 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี สูงกว่าการปลูกระยะระหว่างแถว 40 และ 50 เซนติเมตร ที่ให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งเฉลี่ย 1,418 และ 1,387 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ ซึ่งไม่แตกต่างจากการปลูกระยะระหว่างแถว 30 เซนติเมตร มีค่าเท่ากับ 1,588 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี สำหรับระยะตัด พบว่า การตัดทุก 45 และ 60 วัน ให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้งเฉลี่ยเท่ากับ 1,684 และ 1,655 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ สูงกว่า การตัดทุก 90 วัน มีค่าเท่ากับ 1,193 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ด้านส่วนประกอบทางเคมี พบว่า ระยะปลูกไม่มีผลกระทบต่อส่วนประกอบทางเคมีของถั่วคาวาลเคด ในขณะที่ระยะตัดมีผลกระทบต่อส่วนประกอบทางเคมีของถั่วคาวาลเคด ซึ่งพบว่า การตัดถั่วทุก 45 วัน มีระดับโปรตีนสูงสุดเท่ากับ 19.1 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาได้แก่ การตัดทุก 60 และ 90 วัน มีค่าเท่ากับ 17.1 และ 16.5 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ในทางตรงกันข้ามระดับ NDF (Neutral detergent fiber) และ ADF (Acid detergent fiber) มีค่าสูงสุดเท่ากับ 54.8 และ 38.6 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ เมื่อตัดทุก 90 วัน

การเพิ่มคุณภาพหญ้าเนเปียร์หมักโดยใช้สารเสริมชนิดต่าง ๆ

สฤดี พงษ์เพียจันทร์ จันทกานต์ อรณนันทน์ สมพล ไวปัญญา

เลขทะเบียนวิจัย 47 (1) (47 : 2) - 0514 - 045

ศึกษาการเพิ่มคุณภาพของหญ้าเนเปียร์หมักโดยใช้สารเสริมชนิดต่าง ๆ ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระหว่างเดือน มีนาคม 2548 ถึง กันยายน 2550 วางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด Completely Randomized Design (CRD) มี 4 ซ้ำ ประกอบด้วย 4 สิ่งทดลอง ดังนี้ 1) หญ้าเนเปียร์หมักโดยไม่เติมสารเสริม 2) หญ้าเนเปียร์หมักร่วมกับถั่วคาวาลเคดแห้งบด 8 เปอร์เซ็นต์ 3) หญ้าเนเปียร์หมักร่วมกับถั่วคาวาลเคดแห้งบด 8 เปอร์เซ็นต์ และเมล็ดข้าวโพดบด 5 เปอร์เซ็นต์ 4) หญ้าเนเปียร์หมักร่วมกับถั่วคาวาลเคดแห้งบด 8 เปอร์เซ็นต์ และมันเส้นบด 5 เปอร์เซ็นต์ ใช้ระยะเวลาหมักนาน 30 วัน

ผลการทดลอง พบว่า ลักษณะทางกายภาพของหญ้าเนเปียร์ลูกผสมหมักแบบใช้สารเสริมและไม่ใช้สารเสริมมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยพืชหมักมีสีเหลืองอมเขียว ไม่มีเชื้อราหรือยีสต์เจริญอยู่ ส่วนการประเมินคุณภาพโดยค่าทางเคมี พบว่า มีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) อยู่ในช่วง 3.95 – 4.27 มีค่ากรดแลคติก กรดอะซิติก และกรดบิวทิริกอยู่ในช่วง 12.82 – 20.23 4.41 – 5.50 และ 0.08 – 0.21 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ สำหรับส่วนประกอบทางเคมีด้านคุณค่าทางอาหารสัตว์ พบว่า หญ้าเนเปียร์ลูกผสมหมักทั้งใช้สารเสริมและไม่ใช้สารเสริมมีคุณค่าทางอาหารสูงคือมีโปรตีนหยาบอยู่ในช่วงเท่ากับ 8.97 – 11.16 เปอร์เซ็นต์

การทดสอบการผลิตพืชอาหารสัตว์หมักในฟาร์มเกษตรกรรายใหญ่

สมศักดิ์ เกาทอง อานุภาพ เสี่ยงสาย ปริญญา จเรวัชต์

เลขทะเบียนวิจัย 47(1)(47:17)-0514-060

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตหญ้าบาน่าหมักในฟาร์มขนาดใหญ่ ในด้านต้นทุนการผลิต การใช้หญ้าหมักเลี้ยงโคนม ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนทัศนคติและการยอมรับของเกษตรกร ดำเนินการศึกษาในฟาร์มเกษตรกร บ้านทุ่งเค็ด ตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างเดือนมีนาคม 2549 – สิงหาคม 2550 โดยทำการคัดเลือกเกษตรกร 1 ราย เพื่อใช้ทดสอบและสาธิตการปลูกหญ้าบาน่า 20 ไร่ ทำการตัดหญ้าครั้งแรกที่อายุ 70 วัน นำมาผลิตหญ้าหมัก ในหลุมแบบกำแพงคอนกรีตขนาดกว้าง x ยาว x สูง เท่ากับ 5 x 20 x 2 เมตร เพื่อใช้เลี้ยงโคนมในฟาร์มของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า การปลูกหญ้าบาน่าภายใต้การจัดการแปลงหญ้าแบบประณีต จากการตัดหญ้าบาน่าที่อายุ 70 วัน หลังปลูก ได้ผลผลิตน้ำหนัสดเฉลี่ย 5400 กิโลกรัมต่อไร่ มีต้นทุนการผลิตหญ้าสดเฉลี่ย 0.28 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อนำมาผลิตหญ้าหมักในหลุมแบบกำแพงคอนกรีต ได้หญ้าหมักประมาณ 100 ตัน มีค่าใช้จ่ายในขั้นตอนการผลิตเฉลี่ย 0.53 บาทต่อกิโลกรัม หรือคิดเป็นต้นทุนการผลิตหญ้าบาน่าหมักเฉลี่ย 0.81 บาทต่อกิโลกรัม จากการนำหญ้าบาน่าหมักใช้เลี้ยงโคนม พบว่า โคนมกินหญ้าบาน่าหมักเมื่อคิดเป็นน้ำหนักแห้งได้เฉลี่ย 6.75 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และกินอาหารข้นโปรตีน 19 เปอร์เซ็นต์ ได้เฉลี่ย 6 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน โคนมให้น้ำนมเฉลี่ย 13.75 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน มีต้นทุนค่าอาหารเฉลี่ย 5.66 บาท/น้ำนม 1 กิโลกรัม มีกำไรเมื่อหักค่าอาหารแล้วเฉลี่ย 7.59 บาทต่อกิโลกรัม หรือมีกำไรเฉลี่ย 104.38 บาทต่อตัวต่อวัน เกษตรกรมีความพอใจต่อการปลูกหญ้าบาน่าเพื่อผลิตหญ้าหมักใช้เลี้ยงโคนม เนื่องจากสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหารหายาบได้ตลอดทั้งปี ตลอดจนโคนมให้น้ำนมอยู่ในเกณฑ์ปกติ และคุณภาพน้ำนมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

การผลิตหญ้าเนเปียร์หมักสำหรับเกษตรกร รายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

ธมนน บุรณภวังค์   สมศักดิ์ เกาทอง   เพ็ญศรี ศรีประสิทธิ์

เลขทะเบียนวิจัย 47(1)(47:13)-0514-055

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการผลิตหญ้าเนเปียร์หมักในทุ่งพลาสติกใส ในฟาร์มเกษตรกรรายย่อย เพื่อการจำหน่าย ในด้านต้นทุนการผลิต ผลตอบแทนที่ได้รับ ตลอดจนทัศนคติและการยอมรับของเกษตรกร ดำเนินการศึกษาในฟาร์มของเกษตรกร บ้านหนองชุมพล ตำบลหุสจรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างเดือนมีนาคม 2549 - สิงหาคม 2550 ทำการคัดเลือกเกษตรกร 1 ราย เพื่อใช้ทดสอบและสาธิตปลูกหญ้าเนเปียร์ลูกผสม 15 ไร่ แบบประณีต ตัดหญ้าสดที่อายุ 60 วัน วันละ 400 ตารางเมตร นำมาผลิตหญ้าหมักในทุ่งพลาสติกใสขนาด 22 x 36 นิ้ว บรรจุถุงละ 18 กิโลกรัมเพื่อจำหน่ายต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า การตัดหญ้าเนเปียร์ลูกผสมทุก ๆ 60 วัน ตลอดทั้งปี ได้ผลผลิตหญ้าสด 29,808 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี คิดเป็นต้นทุนการผลิตหญ้าสด 0.46 บาทต่อกิโลกรัม นำมาผลิตหญ้าหมักในทุ่งพลาสติกใสขนาดบรรจุ 18 กิโลกรัมต่อถุง ได้หญ้าหมักจำนวน 1,611 ถุงต่อไร่ (29,000 กก.) มีค่าใช้จ่ายในขั้นตอนการผลิตหญ้าหมัก 0.75 บาทต่อกิโลกรัม หรือคิดเป็นต้นทุนการผลิตหญ้าหมักประมาณ 1.21 บาท/กิโลกรัม จากการจำหน่ายหญ้าหมักที่ราคา 1.50 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรจะมีกำไรประมาณ 7,723 บาทต่อไร่ต่อปี เกษตรกรมีความพอใจในการปลูกหญ้าเนเปียร์ลูกผสมเพื่อผลิตหญ้าหมัก ในแง่ของผลผลิตและคุณภาพของหญ้าหมัก ขั้นตอนการผลิตไม่ยุ่งยาก ตลอดจนไม่มีปัญหาเรื่องการจำหน่าย

**การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้าแพงโกล่าหมักสำหรับ
เกษตรกรรายย่อยเพื่อจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดสระบุรี**

แพรวพรรณ เครือมังกร   สัมพันธ์ มาศโอสถ   อนุกิจ เครือมังกร

เลขทะเบียนวิจัย   47(1) (47 : 10) – 0514 – 053

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อการผลิตหญ้าแพงโกล่าหมักร่วมกับกากน้ำตาลที่ระดับ 4 เปอร์เซ็นต์ ของเกษตรกรผู้ผลิตหญ้าแพงโกล่าเพื่อจำหน่าย ของสมาชิกสหกรณ์ปศุสัตว์ศรีปทุม จำกัด หมู่ที่ 8 ต.หนองโรง อ.หนองแค จ.สระบุรี ระหว่างเดือน กันยายน 2549 – สิงหาคม 2550 โดยคัดเลือกเกษตรกรผู้ผลิตเสบียงหญ้าแพงโกล่า จำนวน 5 ราย ทดสอบการหมักหญ้าแพงโกล่าร่วมกับกากน้ำตาลที่ระดับ 4 เปอร์เซ็นต์ ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลสภาพทางกายภาพ สีภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เมื่อดำเนินการสิ้นสุดแล้ว ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรทั้ง 5 ราย โดยใช้แบบสอบถามที่จัดสร้างขึ้นเพื่อประเมินทัศนคติและการยอมรับของเกษตรกรต่อการหมักหญ้าแพงโกล่า

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทดสอบการหมักหญ้าแพงโกล่าร่วมกับกากน้ำตาลที่ระดับ 4 เปอร์เซ็นต์ทั้ง 5 ราย สามารถผลิตหญ้าแพงโกล่าหมักร่วมกับกากน้ำตาลที่ระดับ 4 เปอร์เซ็นต์ ในถุงพลาสติกดำได้เฉลี่ยรายละ 121 ถุง ต้นทุนการผลิตอยู่ในระหว่าง 17.16–20.80 บาทต่อถุง หรือ 1.02–1.05 บาทต่อกิโลกรัม คุณภาพของพืชหมักที่ได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เกษตรกรยอมรับและพึงพอใจต่อการผลิตหญ้าแพงโกล่าในรูปของหญ้าหมัก ซึ่งในปีต่อไปเกษตรกรจะผลิตหญ้าหมักเพิ่มขึ้นและมีสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับตลาดที่มีความต้องการหญ้าหมักคุณภาพดีเป็นจำนวนมาก

การทดสอบเทคโนโลยีการผลิตหน้ารูชีหมักในถุงพลาสติกสำหรับเกษตรกรรายย่อย ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ฉายแสง ไผ่แก้ว   สุกัญญา คำพะแย   พิมพาพร พลเสน   สมจิตร อินทรมณี

เลขทะเบียนวิจัย 47(1) (47 : 13) - 0514 - 056

การทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะนำเทคโนโลยีการผลิตหน้ารูชีหมัก ได้แก่ ใช้หน้ารูชีตัดที่อายุประมาณ 40-45 วัน นำมาหั่นให้มีขนาด 1-2 นิ้ว และผึ่งลดความชื้น แล้วจึงอัดให้แน่นในถุงพลาสติกดำประมาณถุงละ 30 กิโลกรัม และมัดปากถุงให้แน่น มาทดสอบในเกษตรกรรายย่อย เพื่อศึกษาความเหมาะสมของเทคโนโลยีกับระบบการผลิต รวมทั้ง ทศนคติและการยอมรับของเกษตรกร โดยทดสอบกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ตำบลหนองตุม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 ราย ซึ่งปลูกเพื่อจำหน่ายหน้าสตออยู่แล้ว โดยทำหน้ารูชีหมักจากพื้นที่รายละเอียดประมาณ 1 ไร่

ผลการทดสอบพบว่า การใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เกษตรกรทั้ง 5 รายสามารถทำหน้ารูชีหมักจากการตัดหน้ารูชี 2 ครั้ง ได้หน้ารูชีหมักรวมทั้งสิ้น 150 ถุง โดยทำได้รายละเอียดตั้งแต่ 20-45 ถุง (เฉลี่ย 30 ถุง) ได้หน้ารูชีหมักที่มีคุณภาพทางกายภาพ อยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงดีมาก โดยเกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตหน้ารูชีหมักเฉลี่ยถุงละ 29.37 บาท หรือกิโลกรัมละ 0.98 บาท เกษตรกรมีทศนคติ และการยอมรับต่อการทำหน้ารูชีหมัก คือ เกษตรกรทุกรายเห็นว่าการทำหน้ารูชีหมักต้องใช้แรงงานมาก และลงทุนสูง ร้อยละ 80 (4 ราย) เห็นว่าขั้นตอนวิธีการทำหน้ารูชีหมักค่อนข้างยุ่งยาก ด้านการตลาดจำหน่ายหน้ารูชีหมัก เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) คิดว่าถ้าจะผลิตหน้ารูชีหมักเพื่อจำหน่ายจะต้องทำในปริมาณที่มาก และให้เพียงพอสำหรับจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนในปีต่อไป เกษตรกรทุกราย เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะทยอยทำหน้ารูชีหมักเก็บไว้ใช้เลี้ยงสัตว์ของตนเองในช่วงฤดูแล้งที่หน้าสตอขาดแคลน

การทดสอบเทคโนโลยีการผลิตหน้ากินนี้สีม่วงหมักในถุงพลาสติกสำหรับ เกษตรกรรายย่อยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

สุกัญญา คำพะแย   พิมพาพร พลเสน   ฉายแสง ไม่แก้ว   สมจิตร อินทรมณี

เลขทะเบียนวิจัย 47(1)(47:15) - 0514 - 058

จากการนำเทคโนโลยีการผลิตหน้ากินนี้สีม่วงหมักในถุงพลาสติก มาทดสอบกับเกษตรกรรายย่อย เพื่อศึกษาความเหมาะสมของเทคโนโลยีกับระบบการผลิตของเกษตรกร โดยทำการทดสอบกับเกษตรกร ในกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 ราย ในพื้นที่แปลงหน้ากินนี้สีม่วงของเกษตรกรรายละ 1 ไร่ เทคโนโลยีการผลิตหน้ากินนี้สีม่วงหมักที่นำไปทดสอบได้แก่ ใช้หน้ากินนี้สีม่วงตัดที่อายุประมาณ 40-45 วัน ผึ่งลดความชื้น พร้อมทั้งหันให้มีขนาด 1-2 นิ้ว แล้วจึงอัดให้แน่นในถุงพลาสติกดำบรรจุถุงละประมาณ 35 กิโลกรัม

ผลการทดสอบพบว่า เกษตรกรสามารถทำหน้ากินนี้ได้รายละตั้งแต่ 23-103 ถุง รวมเกษตรกรทั้ง 5 ราย ทำหน้ากินนี้ได้จำนวน 321 ถุง คุณภาพหน้ากินนี้สีม่วงจากการประเมินลักษณะทางกายภาพ พบว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงดีมาก ต้นทุนในการผลิตหน้ากินนี้สีม่วงเฉลี่ยถุงละ 31.38 บาท หรือคิดเป็นหน้ากินนี้สีม่วงกิโลกรัมละ 0.90 บาท สำหรับทัศนคติ และการยอมรับในการทำหน้ากินนี้สีม่วง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 60 เห็นว่าขั้นตอนวิธีการทำหน้ากินนี้สีม่วงทำได้ง่าย และเกษตรกรทุกราย เห็นว่าต้องใช้แรงงานในการทำหน้ากินนี้สีม่วงจำนวนมาก รวมทั้งมีต้นทุนการผลิตสูง ส่วนคุณภาพของหน้ากินนี้สีม่วงที่ผลิตได้ เกษตรกรร้อยละ 80 เห็นว่ายังมีคุณภาพปานกลาง ด้านการตลาดจำหน่ายหน้ากินนี้สีม่วง เกษตรกรร้อยละ 60 เห็นว่าจะจำหน่ายได้ แต่ต้องทำในปริมาณที่มาก และมีเพียงพอสำหรับจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนในปีต่อไป เกษตรกรทุกราย เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะทยอยทำหน้ากินนี้สีม่วงเก็บไว้ใช้เลี้ยงสัตว์ของตัวเอง เพราะเป็นการช่วยเก็บถนอมหน้ากินนี้สีม่วงไว้ใช้เลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูแล้งที่หน้ากินนี้สีม่วงขาดแคลน

การศึกษาปริมาณไอโอดีนในหญ้าอาหารสัตว์ในประเทศไทย

จริยา บุญจรัสชะ   กฤษณา ศรีสรรพกิจ   จีรพัฒน์ วงศ์พิพัฒน์

เลขทะเบียนวิจัย 42 - 0514 - 043

การศึกษาปริมาณไอโอดีนในหญ้าอาหารสัตว์ในประเทศไทย ดำเนินการที่กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์ กองอาหารสัตว์ ระหว่างเดือนมีนาคม 2544 - ตุลาคม 2547 โดยสุ่มเก็บตัวอย่างหญ้าอาหารสัตว์ 35 ชนิดและดินในแปลงที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์จากศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ 8 แห่ง คือ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ชัยนาท สระแก้ว ปากช่อง ขอนแก่น ลำปาง เพชรบุรี นครศรีธรรมราชและนราธิวาส มาวิเคราะห์หาปริมาณไอโอดีน นำค่าที่ได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความสัมพันธ์ ค่าความเป็นไปได้ และการเปรียบเทียบค่าไอโอดีนในหญ้าอาหารสัตว์กับในดินโดยวิธี t-test

ผลวิเคราะห์ค่าไอโอดีนในหญ้าอาหารสัตว์และดิน พบว่า ปริมาณไอโอดีนในหญ้าอาหารสัตว์ 35 ชนิด อยู่ในช่วง 0.24 - 1.44 ppm (ของวัตถุแห้ง) โดยหญ้าบัพเฟลมีปริมาณไอโอดีนต่ำสุดเท่ากับ 0.24 ppm และหญ้าซีตาเรียสายพันธุ์ไฮเลนเดอร์มีไอโอดีนสูงสุดเท่ากับ 1.44 ppm ปริมาณไอโอดีนในดินจากแปลงที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์ของศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ 8 แห่ง มีค่าระหว่าง 0.25 - 0.77 ppm และพบว่า ปริมาณไอโอดีนในหญ้าอาหารสัตว์กับในดินมีความสัมพันธ์กัน ($p < 0.05$ และค่า R^2 เท่ากับ 0.08)

คุณค่าทางโภชนาของถั่วฮามาต้า

อุดร ศรีแสง สุวรรณิ เกศกมลลสัน สุรนนท์ น้อยอุทัย

เลขทะเบียนวิจัย 42(1/42)-0514-045

จากการศึกษาคุณค่าทางโภชนาของถั่วฮามาต้า (*Stylosanthes hamata* cv. Verano) ที่อายุการตัด ทุก 30 45 และ 60 วัน โดยปลูกใน 3 พื้นที่ คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม ระหว่างเดือนมิถุนายน 2545-ตุลาคม 2550

ผลการทดลอง พบว่า ถั่วฮามาต้าเมื่อตัดทุก 30 45 และ 60 วัน ค่าโปรตีน (CP) เถ้า (Ash) คาร์โบไฮเดรตที่ละลายน้ำได้ (WSC) สัมประสิทธิ์การย่อยได้ของวัตถุดิบในห้องปฏิบัติการ (IVDMD) และ สัมประสิทธิ์การย่อยได้ของอินทรีย์วัตถุในห้องปฏิบัติการ (IVOMD) มีแนวโน้มลดลงเมื่ออายุการตัดเพิ่มขึ้น โดยอยู่ในช่วง 13.45–17.77 13.02–16.06 3.51–3.77 62.61–67.66 และ 63.12–68.22 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ โดยที่อายุการตัด 30 วัน ให้ค่าโปรตีนสูงสุด เท่ากับ 17.77 เปอร์เซ็นต์ ส่วนค่าเยื่อใยต่างๆ ได้แก่ เยื่อใยหยาบ (CF) Acid Detergent Fiber (ADF) Neutral Detergent Fiber (NDF) และลิกนิน (ADL) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามอายุการตัดที่เพิ่มขึ้นโดยมีค่าอยู่ในช่วง 24.55–33.51 28.64–38.41 46.05–53.92 และ 5.56–7.26 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนวัตถุดิบ และ ไขมันมีค่าอยู่ในช่วง 21.68–25.76 และ 1.79– 1.87 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ สำหรับปริมาณแร่ธาตุต่างๆ พบว่า ปริมาณแมกนีเซียม โพแทสเซียม และซัลเฟอร์ มีค่าเพียงพอกับความต้องการของโคเนื้อ

คุณค่าทางโภชนาของหญ้ากรีนแพนิก

สุวรรณี เกศกมลลาสน์   เฉลา พิทักษ์สินสุข   เพ็ญศรี ศรีประสิทธิ์

เลขทะเบียนวิจัย 43(1)(42:2)-0514-017

จากการศึกษาคุณค่าทางโภชนาของหญ้ากรีนแพนิก (*Panicum maximum* var. *trichoglume*) ที่อายุการตัดทุก 30 45 และ 60 วัน โดยปลูกใน 3 พื้นที่ คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม ระหว่างเดือนมิถุนายน 2545 - ตุลาคม 2550

ผลการทดลองเมื่อตัดหญ้ากรีนแพนิกทุก 30 45 และ 60 วัน พบว่า ค่าวัตถุแห้ง คาร์โบไฮเดรตที่ละลายน้ำได้ (Water Soluble Carbohydrate; WSC) เยื่อใยหยาบ ADF NDF และ ลิกนิน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามอายุการตัดที่เพิ่มขึ้นโดยมีค่าอยู่ในช่วง 21.29–27.20 3.56–4.40 29.28–31.87 37.68–40.80 65.61–67.94 และ 3.68–4.83 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ขณะที่ค่าโปรตีน ไขมัน เถ้า IVDMD และ IVOMD มีแนวโน้มลดลงโดยอยู่ในช่วง 9.45–6.00 1.67–1.28 11.38–9.81 69.87–59.32 และ 75.08–64.19 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ สำหรับแร่ธาตุต่าง ๆ พบว่า แคลเซียม แมกนีเซียม โพแทสเซียม ซัลเฟอร์ ฟอสฟอรัสและโซเดียม มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของโคเนื้อ แพะ แกะ ส่วนโคนมพบว่าแร่ธาตุ แคลเซียม แมกนีเซียม และซัลเฟอร์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของโคนม

การสร้างสมการทำนายค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้า

วรรณ อ่างทอง แพรพรรณ เครือมังกร รำไพโร นามสีลี

เลขทะเบียนวิจัย 49(1)-(49:2, 2.1)-0514-058

การทดลองนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าอาหารสัตว์ กับค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ (Metabolizable energy, ME) และ ค่าอินทรีย์วัตถุที่ย่อยได้ (Organic matter digestibility, OMD) ที่ประเมินได้จากวิธีวัดปริมาตรแก๊ส (Gas production technique) เพื่อที่นำมาสร้างเป็น สมการสำหรับทำนาย ค่า ME และ OMD จากส่วนประกอบทางเคมี โดยดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น ระหว่าง ตุลาคม 2548 ถึง ธันวาคม 2550 ตัวอย่างหญ้าที่นำมาศึกษาเป็นหญ้า อาหารสัตว์ที่ผลิตจากแหล่งต่างๆ จำนวน 11 ชนิดๆ ละ 3 อายุ คือ 30 45 และ 60 วัน รวมทั้งสิ้น 232 ตัวอย่าง เมื่อนำมาวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมี พบว่ามีปริมาณโปรตีนหยาบ (Crude Protein, CP) ไขมัน (Ether extraction, EE), เถ้า (Ash), เยื่อใยที่ไม่ละลายในสารละลายที่เป็นกรด (Acid detergent fiber, ADF) เยื่อใยที่ไม่ละลายในสารละลายที่เป็นกลาง (Neutral detergent fiber, NDF) และลิกนิน (Acid detergent lignin, ADL) อยู่ในช่วง 6.8-14.2 0.9-2.1 7.9-13.7 34.9-43.2 60.4-72.7 และ 3.7-6.4 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และมีค่า ME และ OMD ที่ประเมินโดยวิธีวัดปริมาตรแก๊ส อยู่ในช่วง 7.25-9.05 MJ/kgDM และ 54.6-68.5 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

ผลการทดลองพบว่า มีส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าหลายค่า ที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับค่า ME และ OMD เมื่อนำมาสร้างสมการถดถอยพหุเชิงเส้นตรง สามารถสร้างสมการทำนายค่า ME ที่มีค่า สัมประสิทธิ์ในการทำนายสูงสุด ($R^2 = 0.60$) ได้ดังนี้ $ME (MJ/KgDM) = 6.107 + (0.166 \times \%CP) + (0.175 \times \%EE)$ และสมการทำนายค่า OMD ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนายสูงสุด ($R^2 = 0.68$) ได้ดังนี้ $OMD(\%) = 42.179 + (1.172 \times \%CP) + (1.167 \times \%EE) + (0.574 \times \%Ash)$ เมื่อทดสอบความแม่นยำของสมการโดยใช้ กลุ่มตัวอย่างทดสอบ (validation group) จำนวน 60 ตัวอย่าง พบว่าค่า ME และ OMD ที่ได้จากวิธีการวัดแก๊ส กับที่ได้จากสมการทำนาย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

การตอบสนองของสมรรถนะการผลิตของเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรี ระยะ 0 ถึง 3 สัปดาห์ต่อระดับพลังงานและโปรตีนในอาหาร

วิโรจน์ วนาสิตชัยวัฒน์   ศักดา ประจักษ์บุญเฉษฐา   จีระศักดิ์ ขอบแต่ง

เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0214-151

การทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตอบสนองของสมรรถนะการผลิตของเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรีในช่วงอายุ 0 – 3 สัปดาห์ ต่อระดับพลังงานใช้ประโยชน์ได้ (metabolizable energy, ME) และโปรตีน (crude protein, CP) ในอาหาร ดำเนินการโดยวางแผนการทดลองแบบ 3×3 factorial ในแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด มี 4 ซ้ำ สิ่งทดลองมี 2 ปัจจัย ปัจจัยที่ 1 คือ ระดับพลังงานใช้ประโยชน์ได้ในอาหาร มี 3 ระดับ ได้แก่ 2,700 2,900 และ 3,100 Kcal/kgDM และปัจจัยที่ 2 คือ ระดับโปรตีนในอาหาร มี 3 ระดับ ได้แก่ 20 22 และ 24 เปอร์เซ็นต์ของวัตถุดิบ (% DM) ใช้ลูกเปิดเทศสายพันธุ์กบินทร์บุรีระยะเพศ อายุ 1 วัน จำนวน 720 ตัว สุ่มออกเป็น 36 กลุ่มๆ ละ 20 ตัว ดำเนินการทดลองจนเปิดมีอายุได้ 3 สัปดาห์

ผลการทดลอง พบว่า มีการตอบสนอง ($p < 0.05$) ของลักษณะต่างๆ ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโต (average daily gain, ADG) และประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว (feed conversion ratio, FCR) ของเปิด เมื่อเปิดได้รับอาหารที่มีระดับ ME และ CP ในอาหารแตกต่างกัน โดยในอาหารที่มี ME ระดับ 2,900 และ 3,100 Kcal/kgDM การเพิ่มระดับ CP ในอาหารจาก 20 เป็น 24 เปอร์เซ็นต์ มีผลทำให้เปิดมี ADG (linear, $p = 0.0002$ และ $p < 0.0001$ ตามลำดับ) เพิ่มขึ้นจาก 22.29 และ 22.59 เป็น 22.81 และ 24.91 กรัมต่อวัน ตามลำดับ เช่นเดียวกับเปิดที่เลี้ยงด้วยอาหารที่มี CP ระดับ 24 เปอร์เซ็นต์ การเพิ่มระดับ ME ในอาหารจาก 2,700 เป็น 3,100 Kcal/kgDM มีผลทำให้เปิดมี ADG (linear, $p = 0.0007$) เพิ่มขึ้นจาก 20.98 เป็น 24.91 กรัมต่อวัน เปิดในกลุ่มที่เลี้ยงด้วยอาหารที่มี ME ระดับ 2,700 Kcal/kgDM การเพิ่มระดับ CP ในอาหารจาก 20 เป็น 24 เปอร์เซ็นต์ มีผลทำให้เปิดมี FCR ลดลง (linear, $p = 0.0013$) โดยมีค่าเพิ่มจาก 2.13 เป็น 2.20 อย่างไรก็ตาม เปิดในกลุ่มที่ได้รับอาหารที่มี ME ระดับ 2,900 และ 3,100 Kcal/kgDM การเพิ่ม CP ในอาหารจาก 20 เป็น 24 เปอร์เซ็นต์ มีผลทำให้เปิดมี FCR ดีขึ้น (linear, $p < 0.0001$ และ $p < 0.0001$ ตามลำดับ) มีค่าลดลงจาก 2.04 และ 1.95 เป็น 2.02 และ 1.82 ตามลำดับ ในทำนองเดียวกัน เปิดที่ให้อาหารที่มี CP ระดับ 24 เปอร์เซ็นต์ การเพิ่มระดับ ME จาก 2,700 เป็น 3,100 Kcal/kgDM มีผลทำให้เปิดมี FCR ดีขึ้น (linear, $p = 0.0196$) จาก 2.20 เป็น 1.82

ผลของระดับโปรตีนในอาหารผสมเสร็จต่อสมรรถนะการเจริญเติบโต ของแพะลูกผสมแองโกลนูเบียน

ชวาน อินทร์   จีระศักดิ์ แซ่ลิ้ม

เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0214-134

การทดลองที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตอบสนองด้านสมรรถนะการเจริญเติบโตของแพะลูกผสมแองโกล-นูเบียน 50 เปอร์เซ็นต์ ต่อระดับโปรตีนหยาบในอาหารผสมเสร็จ (Total mixed rations, TMR) ที่เพิ่มขึ้น ดำเนินการทดลองที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร อ. ท่าแซะ จ. ชุมพร ระหว่างเดือนมีนาคม-เดือนกรกฎาคม 2550 วางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดภายในบล็อก มี 4 ซ้ำ สิ่งทดลอง คือ เปอร์เซ็นต์โปรตีนหยาบในอาหารผสมเสร็จ มี 4 ระดับ ได้แก่ 8 10 12 และ 14 เปอร์เซ็นต์ของวัตถุดิบ ดำเนินการทดลองนาน 105 วัน

ผลการทดลอง พบว่า ปริมาณวัตถุดิบที่แพะกินได้เพิ่มขึ้น (linear, $p < 0.05$) ตามระดับโปรตีนหยาบในอาหาร TMR ที่เพิ่มขึ้น (674.35 684.96 683.59 และ 752.82 กรัมต่อวัน ตามลำดับ) เช่นเดียวกับปริมาณโปรตีนหยาบที่แพะกินได้ซึ่งเพิ่มขึ้น (linear, $p < 0.001$) ตามระดับโปรตีนหยาบในอาหารผสมเสร็จที่เพิ่มขึ้น (53.07 70.03 86.13 และ 112.85 กรัมต่อวัน ตามลำดับ) ด้านสมรรถนะการผลิตของแพะ พบว่า แพะที่เลี้ยงด้วย TMR ที่มีโปรตีนหยาบเพิ่มขึ้น มีน้ำหนักเมื่อสิ้นสุดการทดลอง (linear, $p < 0.05$; 29.45 30.41 30.78 และ 33.70 กิโลกรัม ตามลำดับ) น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น (linear, $p < 0.01$; 9.10 10.73 11.38 และ 14.00 กิโลกรัม ตามลำดับ) และอัตราการเจริญเติบโต (linear, $p < 0.01$; 86.67 102.15 108.33 และ 133.33 กรัมต่อตัวต่อวัน ตามลำดับ) เพิ่มขึ้น ตามระดับโปรตีนหยาบใน TMR ที่เพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว (linear, $p < 0.01$; 7.81 7.02 6.38 และ 5.65 ตามลำดับ) ดีขึ้น ตามระดับโปรตีนหยาบใน TMR ที่เพิ่มขึ้น

สมรรถนะการเจริญเติบโตของแพะตอบสนองต่อระดับโปรตีนหยาบในอาหารที่เพิ่มขึ้นเป็นแบบเส้นตรง (linear) ดังนั้นหากมีการศึกษาเพิ่มเติมในลักษณะนี้อีก ควรเพิ่มระดับโปรตีนในอาหารเพื่อหาการตอบสนองสูงสุดต่อไป

ผลของการเสริมอาหารชั้นต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของ แพะลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน ในสภาพการเลี้ยงแบบขังคอก

เยี่ยม คงสวัสดิ์ ศักดา ประจักษ์บุญเจษฎา จักรพงษ์ ขานโบ มณฑล อ่อนโพธิ์เตี้ย

เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0214-074

การศึกษาผลของการเสริมอาหารชั้นระดับต่างๆ ต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของแพะลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน ทำการศึกษาที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส วางแผนการทดลองแบบ Randomized complete block design (RCBD) โดยใช้แพะพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน อายุประมาณ 3 เดือน น้ำหนักเฉลี่ย 11.04 ± 1.97 กิโลกรัม จำนวน 16 ตัว แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 ตัว (ผู้ 2 ตัว เมีย 2 ตัว) เสริมด้วยอาหารชั้นที่มีระดับโปรตีน 14.92 เปอร์เซ็นต์ ระดับยอดโภชนะที่ย่อยรวม 71.16 เปอร์เซ็นต์ แพะแต่ละกลุ่มเสริมอาหารชั้นดังนี้ คือกลุ่มที่ 1 เสริมอาหารชั้น 1 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กลุ่มที่ 2 เสริมอาหารชั้น 1.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กลุ่มที่ 3 เสริมอาหารชั้น 2 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว และ กลุ่มที่ 4 เสริมอาหารชั้น 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว โดยให้กินอาหารหยาบ (หญ้าชิกแนลเลื้อย : ถั่วท่าพระสโตโล อัตราส่วน 1 : 1) เต็มที่ ตลอดการทดลอง 98 วัน

ผลปรากฏว่า แพะที่เสริมอาหารชั้น 1.5 2 และ 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กินวัตถุแห้งได้ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p > 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 543.34 605.60 และ 666.81 กรัมต่อตัวต่อวัน มากกว่ากลุ่มที่เสริมอาหารชั้น 1 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 503.17 กรัมต่อตัวต่อวัน อัตราการเจริญเติบโตและผลตอบแทนของแพะกลุ่มที่เสริมด้วยอาหารชั้น 2 และ 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว มีอัตราการเจริญเติบโตและมีผลตอบแทนสูงกว่าแพะทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยเท่ากับ 93.88 และ 102.68 กรัมต่อตัวต่อวัน และมีผลตอบแทนเฉลี่ยเท่ากับ 596 และ 616 บาทต่อตัว ส่วนต้นทุนค่าอาหารในการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมของแพะมีต้นทุนใกล้เคียง ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p > 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 38 39 37 และ 40 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ การเสริมอาหารชั้นที่ระดับ 2-2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว จะทำให้แพะมีประสิทธิภาพการผลิตดีที่สุด

ผลของความสูงและอายุของการตัดต่อผลผลิตและองค์ประกอบทางเคมี ของถั่วลิสงนาในชุดดินปากช่อง

ศศิธร ถิ่นนคร   กานดา นาคมนี   อัญชลี ด้านกลางดอน

เลขทะเบียนผลงาน 50(2)-0214-205

การศึกษาผลของการตัดสูงจากระดับพื้นดิน 5 และ 15 เซนติเมตร และอายุการตัด 6 9 และ 12 สัปดาห์ ที่มีต่อผลผลิตและองค์ประกอบทางเคมีของถั่วลิสงนา (*Alysicarpus vaginalis* var. *stocksii*) ดำเนินการทดลองในชุดดินปากช่อง ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือนเมษายน – กรกฎาคม 2548 จัดแผนการทดลองแบบ 2 x 3 Factorial in randomized complete block มี 4 ซ้ำ ปัจจัยที่ 1 คือ ความสูงของการตัดเหนือระดับพื้นดินที่ 5 และ 15 เซนติเมตร ปัจจัยที่ 2 คือ อายุการตัดต้นถั่ว 6 9 และ 12 สัปดาห์ หลังจากเมล็ดงอก

ผลที่ได้จากการทดลอง พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างความสูงกับอายุของการตัดต้นถั่ว ต่อผลผลิตน้ำหนักร้าง ผลผลิตโปรตีนและความสูงของต้นถั่ว โดยการตัดที่อายุ 12 สัปดาห์ ให้ผลผลิตน้ำหนักร้างและผลผลิตโปรตีนสูงสุด ($P < 0.05$) เท่ากับ 1124 และ 140.6 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ค่าโปรตีนสูงสุด ($P < 0.05$) ได้จากต้นถั่วตัดที่อายุ 6 สัปดาห์ คือ 17.26 เปอร์เซ็นต์ ระดับความสูงของการตัดทำให้ได้ผลผลิตน้ำหนักร้างของต้นถั่วแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) และพบว่ามีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างความสูงกับอายุของการตัดต้นถั่วต่อค่าวัตถุแห้ง เยื่อใยส่วน NDF และลิกนิน

อิทธิพลของปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วหนูทองขาว (*Desmodium styracifolium*)

ศศิธร ถิ่นนคร กานดา นาคมนี อัญชลี ด้านกลางดอน

เลขทะเบียนผลงาน 50(2)-0214-206

การศึกษาถึงอัตราปุ๋ยไนโตรเจน (46-0-0) ที่มีผลต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วหนูทองขาว (*Desmodium styracifolium*) ดำเนินการทดลองในชุดดินปากช่อง ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ระหว่างเดือนเมษายน – สิงหาคม 2548 วางแผนการทดลองแบบ Randomized complete block มี 4 ซ้ำ สิ่งทดลองประกอบด้วยการใส่ปุ๋ยไนโตรเจน 4 อัตรา ได้แก่ 0 3 6 และ 9 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่

ผลการศึกษา พบว่า การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตราสูงสุด 9 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่ ได้ผลผลิตเมล็ดสูงสุด คือ 27.15 กิโลกรัมต่อไร่ ($P < 0.05$) เมื่อเปรียบเทียบกับที่ไม่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน (18.17 กิโลกรัมต่อไร่) และใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตรา 3 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่ (18.27 กิโลกรัมต่อไร่) และการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตรา 9 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่ มีคุณภาพของเมล็ดค่อนข้างสูงกว่าเมล็ดที่ได้จากการใส่ปุ๋ยอัตราอื่น ๆ คือ เมล็ดมีความงอก 94.5 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ที่งอกได้ (Pure Germination Seed, PGS) เท่ากับ 85.7 เปอร์เซ็นต์ และน้ำหนัก 1,000 เมล็ด เท่ากับ 1.980 กรัม

ค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้ากินนีสีม่วงในโคบราห์มัน

วรรณภา อ่างทอง Takehiro Nishida รำไพพร นามสีลี พิมพ์พร พลเสน

เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0214-133

ศึกษาค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้ากินนีสีม่วง ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น ในระหว่าง กุมภาพันธ์ ถึง ตุลาคม 2550 โดยแบ่งออกเป็น 2 การทดลอง แต่ละการทดลองทดสอบค่าโภชนะย่อยได้ และพลังงานใช้ประโยชน์ได้ในโคเนื้อบราห์มันเพศผู้ จำนวน 4 ตัว ให้กินหญ้ากินนีสีม่วงเป็นอาหารเดียว ทดสอบค่าโภชนะย่อยได้โดยวิธีเก็บมูลและปัสสาวะทั้งหมด (Total collection) และวัดปริมาณแก๊สมีเทนที่เกิดขึ้นโดยอุปกรณ์วัดแก๊ส (Open circuit respiration head box) เพื่อประเมินค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ ในการทดลองที่ (1) ทดสอบโดยใช้หญ้ากินนีสีม่วงแห้ง ที่อายุการตัด 40 วัน ซึ่งมีค่า อินทรีย์วัตถุ โปรตีน ไขมัน เถ้า เยื่อใยรวม เยื่อใยที่ไม่ละลายในกรด ลิกนิน และพลังงานรวม มีค่าเท่ากับ 86.9 8.6 1.3 13.1 70.2 42.9 3.9 เปอร์เซ็นต์ของวัตถุแห้ง และ 16.0 เมกกะจูลต่อกิโลกรัม ตามลำดับ การทดลองที่ (2) ทดสอบโดยใช้หญ้ากินนีสีม่วงสด ในเดือนมิถุนายน โดยตัดหญ้าแบบหมุนเวียนให้มีอายุ 40 วันเท่ากัน หญ้ามีค่าวัตถุแห้งเฉลี่ย 17.3 เปอร์เซ็นต์ และมีปริมาณ อินทรีย์วัตถุ โปรตีน ไขมัน เถ้า เยื่อใยรวม เยื่อใยที่ไม่ละลายในกรด ลิกนิน และพลังงานรวม เท่ากับ 86.8 7.2 1.7 13.2 73.2 43.9 4.1 เปอร์เซ็นต์ของวัตถุแห้ง และ 14.2 เมกกะจูลต่อกิโลกรัม ตามลำดับ

ผลการทดลองพบว่า หญ้ากินนีสีม่วงแห้ง จากการทดลองที่ (1) มีค่าโภชนะที่ย่อยได้ของวัตถุแห้ง อินทรีย์วัตถุ โปรตีน เยื่อใยรวม เยื่อใยที่ไม่ละลายในกรด และ โภชนะที่ย่อยได้ทั้งหมด เท่ากับ 59.8 63.0 60.7 65.1 64.1 และ 55.4 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และมีค่าพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ 7.8 เมกกะจูลต่อกิโลกรัม ในขณะที่หญ้ากินนีสีม่วงสด จากการทดลองที่ (2) มีค่าการย่อยได้ของวัตถุแห้ง อินทรีย์วัตถุ โปรตีน เยื่อใยรวม เยื่อใยที่ไม่ละลายในกรด และ โภชนะที่ย่อยได้ทั้งหมด เท่ากับ 57.2 61.4 58.4 63.2 60.5 และ 54.3 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และมีค่าพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ 7.9 เมกกะจูลต่อกิโลกรัม

การทำนายคุณค่าทางโภชนาของพืชอาหารสัตว์ โดยเทคนิคเนียร์อินฟราเรดสเปกโทรสโกปี

รำไพร นามสาลี สรายุทธ์ ไทยเกื้อ พิมพ์พร พลเสน

เลขทะเบียนผลงาน: 51-(2)-0214-023

ได้ทำการศึกษาการใช้เทคนิคเนียร์อินฟราเรดสเปกโทรสโกปี ในการทำนายคุณค่าทางโภชนาของพืชอาหารสัตว์ ได้แก่ ส่วนประกอบทางเคมี (โปรตีน เถ้า ไขมัน เยื่อใยหยาบ NDF ADF เซลลูโลส และ ลิกนิน) ค่าการย่อยได้ของอินทรีย์วัตถุ และพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ โดยตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นหญ้าอาหารสัตว์ เขตร้อน 11 ชนิด จำนวน 1,317 ตัวอย่าง ทำการวัดสเปกตรัมตัวอย่างโดยใช้ความยาวคลื่น 1,100 – 2,500 นาโนเมตร พร้อมทั้งวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาโดยวิธีทางห้องปฏิบัติการ จากนั้นแบ่งสเปกตรัมเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งนำมาสร้างสมการทำนาย และอีกส่วนหนึ่งนำมาใช้ในการทดสอบสมการ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล และสร้างสมการด้วยวิธี Modified Partial Least Square โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป WinISI III

จากการศึกษาพบว่าสมการที่มีความแม่นยำสูงคือ สมการทำนายโปรตีน ADF และ NDF โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือค่า R^2 เท่ากับ 0.98 0.93 และ 0.90 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่สมการทำนาย เยื่อใยหยาบ เถ้า เซลลูโลส ไขมัน OMD และ ME โดยมีค่า R^2 เท่ากับ 0.86 0.83 0.82 0.79 0.77 และ 0.77 ตามลำดับ ส่วนสมการทำนายลิกนิน พบว่ามีความแม่นยำค่อนข้างต่ำ โดยมีค่า R^2 เพียง 0.53 สำหรับค่าผิดพลาดมาตรฐานของสมการทำนาย (SEC) โปรตีน เถ้า ไขมัน เยื่อใยหยาบ NDF ADF เซลลูโลส ลิกนิน OMD และ ME มีค่าเท่ากับ 0.66 1.09 0.41 1.26 2.07 1.27 1.45 0.81 2.69 และ 0.10 ตามลำดับ ส่วนค่าผิดพลาดมาตรฐานในการทำนายในกลุ่มทดสอบสมการ (SEP) โปรตีน เถ้า ไขมัน เยื่อใยหยาบ เยื่อใย NDF ADF เซลลูโลส ลิกนิน OMD และ ME มีค่า 0.88 1.27 0.43 1.71 1.87 1.61 1.35 0.84 3.58 และ 0.14 ตามลำดับ

การทดสอบความใช้ได้และเปรียบเทียบวิธีการวิเคราะห์ปริมาณแคลเซียม แมกนีเซียม และฟอสฟอรัสในพืชอาหารสัตว์

อนุชา โคตรพรม   เฉลา พัทธสินสุข   จริยา บุญวัชรชะ

เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0414-053

การศึกษากการทดสอบความใช้ได้ของการวิเคราะห์ปริมาณแคลเซียม และแมกนีเซียม AAS การวิเคราะห์ปริมาณฟอสฟอรัสด้วย UV-VIS และการวิเคราะห์ปริมาณแคลเซียม แมกนีเซียมและฟอสฟอรัสด้วย ICP-OES โดยการประเมินความแม่นยำจากค่า %mean recovery ความเที่ยงจากค่า repeatability และ within-laboratory reproducibility หาค่า LOD และ LOQ และศึกษาเปรียบเทียบเทคนิคการวิเคราะห์ปริมาณแคลเซียม แมกนีเซียมด้วย AAS และวิธีวิเคราะห์ปริมาณฟอสฟอรัสด้วยเทคนิค UV-VIS กับเทคนิคการวิเคราะห์ด้วย ICP-OES โดยการประเมินค่าความเที่ยงและค่าความแม่นยำของวิธีวิเคราะห์ด้วยการใช้สถิติ F-test และ t-test ตามลำดับ ดำเนินการศึกษากับกลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์พืชอาหารสัตว์ กองอาหารสัตว์ ในระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม 2550

ผลการทดสอบความใช้ได้ของวิธีวิเคราะห์ พบว่า ค่า %mean recovery ของแคลเซียมและแมกนีเซียมในหญ้าแพงโกล่าและถั่วคาวาลด้วย AAS อยู่ในช่วง 91.34-106.40 97.27-100.00 และ 105.04-109.98 100.56-101.58 เปอร์เซ็นต์ และด้วย ICP-OES อยู่ในช่วง 90.04-98.09 98.18-101.19 และ 104.60-109.71 100.12-101.85 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ การวิเคราะห์ฟอสฟอรัสด้วย UV-VIS และ ICP-OES อยู่ในช่วง 104.30-108.23 101.66-103.24 และ 103.62-106.71 100.68-102.46 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ การทดสอบค่า repeatability และ within-laboratory reproducibility พบว่า ให้ค่า %RSD น้อยกว่า %RSD_x แสดงว่า วิธีการวิเคราะห์ทั้งสามให้ค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ นอกจากนี้ ค่า LOD ของการวิเคราะห์ในหญ้าฯ และในถั่วฯ พบว่า ปริมาณแคลเซียมและแมกนีเซียมด้วย AAS เท่ากับ 0.80 0.40 และ 1.90 0.80 mg/100 g ด้วย ICP-OES เท่ากับ 0.80 0.40 และ 1.10 0.50 mg/100 g ตามลำดับ ปริมาณฟอสฟอรัสด้วย UV-VIS และ ICP-OES เท่ากับ 0.40 0.30 และ 0.60-0.30 mg/100 g ตามลำดับ มีค่า LOQ ของการวิเคราะห์ในหญ้าแพงโกล่าและถั่วคาวาลเคด พบว่า ปริมาณแคลเซียมและแมกนีเซียมด้วย AAS เท่ากับ 2.70 1.50 และ 6.30 2.70 mg/100 g ด้วย ICP-OES เท่ากับ 2.70 1.30 และ 3.70 1.70 mg/100 g ตามลำดับ ปริมาณฟอสฟอรัสด้วย UV-VIS และ ICP-OES เท่ากับ 1.30 1.00 และ 2.00 1.00 mg/100 g ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบเทคนิคการวิเคราะห์แร่ธาตุด้วย AAS และ UV-VIS กับ ICP-OES ในตัวอย่างพืชอาหารสัตว์ 6 ชนิด พบว่า ให้ผลการทดสอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p < 0.05$) นั่นคือ เทคนิคการวิเคราะห์ทั้งสามมีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์แร่ธาตุแคลเซียม แมกนีเซียมและฟอสฟอรัสในพืชอาหารสัตว์

การทำนายค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบและอินทรีย์วัตถุจากองค์ประกอบทางเคมีของ หญ้ากรีนแพนิก (*Panicum maximum* var. *trichoglume*)

จิระศักดิ์ ขอบแต่ง   สุวรรณี เกศกมลასน์   เฉลา พิทักษ์สินสุข

เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0214-150

การทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบจำลองทางสถิติ (statistical model) สำหรับทำนายค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบ (IVDMD) และอินทรีย์วัตถุ (IVOMD) โดยใช้เอนไซม์จากองค์ประกอบทางเคมีของหญ้ากรีนแพนิก (*Panicum maximum* var. *trichoglume*) ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการสร้างแบบจำลอง ได้แก่ ค่าวัตถุดิบ (DM) คาร์โบไฮเดรตที่ละลายน้ำได้ (WSC) โปรตีนหยาบ (CP) อีเทอร์เอ็กแทรก (EE) เยื่อใยหยาบ (CF) เถ้า (ASH) เยื่อใยที่ไม่ละลายในสารละลายที่เป็นกลาง (NDF) เยื่อใยที่ไม่ละลายในสารละลายที่เป็นกรด (ADF) และลิกนิน (ADL) หลังจากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ (statistical assumption) แล้ว ใช้วิธีการทางสถิติ (statistical method) 5 วิธีการ ในการคัดเลือกตัวแปรอิสระที่เหมาะสม ได้แก่ forward selection, backward elimination, stepwise procedure, R-square และ Cp (Mallows's value) criteria หลังจากได้ตัวแปรที่เหมาะสมแล้ว ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปรอิสระเพื่อยืนยันว่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีค่าแตกต่างจากศูนย์ ($H_0: \beta = 0$)

ผลการทดลอง พบว่า สามารถสร้างแบบจำลองทางสถิติที่เหมาะสมสำหรับการทำนายค่าการย่อยได้ของวัตถุดิบและอินทรีย์วัตถุของหญ้ากรีนแพนิก ได้แก่ (1) $IVDMD = 96.79 (\pm 2.61) - 0.52 (\pm 0.12) ADF + 1.24 (\pm 0.08) CP - 2.60 (\pm 0.38) ADL + 0.38 (\pm 0.10) WSC - 0.37 (\pm 0.15) CF$ และ (2) $IVOMD = 104.09 (\pm 3.58) + 0.49 (\pm 0.10) WSC + 1.00 (\pm 0.09) CP - 3.96 (\pm 0.38) ADL - 0.79 (\pm 0.11) CF - 0.11 (\pm 0.05) DM$ โดยแบบจำลองที่ (1) สามารถอธิบายค่า IVDMD ได้ 89.23 เปอร์เซ็นต์ และแบบจำลองที่ (2) สามารถอธิบายค่า IVOMD ได้ 89.36 เปอร์เซ็นต์ ยังมีปัจจัยหรือตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลต่อค่า IVDMD และ IVOMD อีก 10.77 และ 10.64 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ แม้ว่าแบบจำลองที่ได้จากการทดลองนี้มีความเหมาะสมสำหรับใช้ในการทำนายค่า IVDMD และ IVOMD มาก แต่ก็สามารถทำนายได้เพียงค่าการย่อยได้ของหญ้ากรีนแพนิกเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ได้แบบจำลองทางสถิติที่สามารถทำนายได้อย่างครอบคลุมมากขึ้นจึงควรมีการศึกษาในหญ้าอาหารสัตว์หลายๆ ชนิด

การสำรวจสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

สมศักดิ์ เกาทอง   ภัทรากร ชื่นโกมล   ชัยวัฒน์ วัชรนารก

เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0214-076

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในด้านสภาพการจัดการเลี้ยงการผสมพันธุ์ การป้องกันและควบคุมโรค ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนทัศนคติต่อการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา สุ่มจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อและแพะนม จำนวน 25 ราย หมู่ 1 บ้านสามพระยา ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน 2550 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นชาวไทย-มุสลิม ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอายุ 51-60 ปี มีสมาชิกในครอบครัว 6-8 คน และมีแรงงานเลี้ยงแพะ 1-2 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อและแพะนมเป็นอาชีพเสริมถึงร้อยละ 80 และเลี้ยงแพะเนื้อและแพะนมเป็นอาชีพหลักเพียงร้อยละ 20 ประกอบด้วย เกษตรกรเลี้ยงแพะเนื้อร้อยละ 44 เลี้ยงแพะนม ร้อยละ 24 เลี้ยงทั้งแพะเนื้อและแพะนมร้อยละ 32 พันธุ์แพะเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง เลี้ยงเฉลี่ย 18 ตัวต่อราย พันธุ์แพะนมที่เกษตรกรเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ชาแนน เลี้ยงเฉลี่ย 21 ตัวต่อราย เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 1,200-6,000 บาทต่อเดือน ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนมมีรายได้ประมาณ 5,400-7,200 บาทต่อเดือน

ปัญหาอุปสรรคจากการเลี้ยงแพะของเกษตรกรคือการขาดความรู้ในการเลี้ยงแพะ โดยเฉพาะการจัดการด้านอาหารสัตว์ ขาดการปรับปรุงพันธุ์แพะ แพะมีราคาแพงและหาซื้อยาก ปัญหาการควบคุม โรงแท้ง ติดต่อ โรคข้อและสมองอักเสบในฟาร์ม และปัญหาที่สำคัญคือด้านการตลาด ไม่สามารถจำหน่ายเนื้อและนมแพะได้ตลอดทั้งปี

ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย คือ ควรมีการให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เกษตรกร จัดหาหรือปรับปรุงพันธุ์แพะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาหารหย่านและอาหารชั้นเพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ เน้นการควบคุมและป้องกันโรคที่สำคัญ ตลอดจนแก้ไขปัญหาด้านการตลาดทั้งแพะเนื้อและแพะนม

การสำรวจสภาพการเลี้ยงโคนมตามโครงการฟื้นฟูเกษตรกรหลังพายุภัยของจังหวัด ชุมพร

ศุภวันจักรี ดอนไสว   เมธี ชรจันทร์ศรี

เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0214-115

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรจังหวัดชุมพร ภายใต้โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติจากพายุไต้ฝุ่นเกย์ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรในพื้นที่อำเภอท่าแซะ และอำเภอปะทิว สภาพการเลี้ยง การจัดการแปลงหญ้าและผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคนม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเลี้ยงโคนมดังกล่าว

ผลการศึกษาปรากฏว่า เกษตรกรเลี้ยงโคนมพันธุ์ลูกผสมโฮลส์ไตน์-ฟรีเซียน สายเลือด 62.5-75 เปอร์เซนต์ มีแม่โคนมเฉลี่ย 10.5 ตัว ผลผลิตเฉลี่ยตัวละ 8.64 กิโลกรัมต่อวัน มีรายได้จากการขายน้ำนมดิบ เดือนมกราคม 2548 เฉลี่ย 19,051.20 บาท ส่วนสภาพการจัดการแปลงหญ้านิยมปลูกหญ้าซึ่งเป็นหลักเฉลี่ยรายละ 6.5 ไร่ และใช้ประโยชน์ได้ปีละ 4-6 เดือนเท่านั้น

ปัญหาและอุปสรรคจากการเลี้ยงโคนมคือ พื้นที่แปลงหญ้ามีจำนวนไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงโคนม และใช้ประโยชน์ได้ในระยะเวลาสั้น เกิดปัญหาการขาดแคลนอาหารหยาบในช่วงฤดูแล้ง และปัญหาเกษตรกรไม่ยอมรับหญ้าพันธุ์ส่งเสริมและวิทยาการด้านการจัดการแปลงหญ้าที่ทันสมัย

แผนงาน : ปรับโครงสร้างภาคเกษตรฯ
ผลผลิตที่ 4 : การผลิตสินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริม
และพัฒนาฯ

กิจกรรม : การปรับเปลี่ยนประสิทธิภาพ
ในการแข่งขันของสินค้าเกษตรที่ได้รับ
ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าและ
การเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขข้อตกลง
ระหว่างประเทศ (FTA)

ผลการปฏิบัติงานได้แก่

กิจกรรมนำหญ้าและพัฒนาอาชีพการผลิตเสบียงสัตว์
เพื่อจำหน่าย (โครงการนำหญ้า)

กิจกรรมนาหญ้าและพัฒนาอาชีพการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย

โครงการนาหญ้า เริ่มดำเนินการเมื่อเดือนมกราคม 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชอาหารสัตว์จำหน่าย เกิดเป็นอาชีพที่มั่นคง และให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีเสบียงสัตว์คุณภาพดีไว้ใช้เลี้ยงสัตว์ได้ตลอดทั้งปี ในปีงบประมาณ 2551 มีผลการดำเนินงานสะสม (ตุลาคม 2550-กันยายน 2551) ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่ายในปีงบประมาณ 2551

ที่	ศูนย์ฯ / สถานีฯ	แผนการผลิต เสบียงสัตว์ (กก.)	ผลการปฏิบัติงาน				
			จำนวน กลุ่ม	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่(ไร่)	ผลผลิตเสบียง (กก.)	มูลค่าจำหน่าย (บาท)
1	ศูนย์ฯ ชัยนาท	10,000,000	29	804	5,534	11,537,369	15,769,016
2	สถานีฯ สุพรรณบุรี	10,000,000	15	349	4,817	10,003,906	20,477,753
3	สถานีฯ เพชรบูรณ์	2,500,000	10	466	363	1,964,590	2,629,190
4	สถานีฯ สุโขทัย	9,000,000	30	409	2,825	8,956,585	8,174,060
5	สถานีฯ พิจิตร	5,000,000	26	159	1,199	4,497,970	7,666,680
6	ศูนย์ฯ สระแก้ว	1,000,000	7	16	143	973,412	1,232,890
7	ศูนย์ฯ นครราชสีมา	8,000,000	14	432	2,458	4,291,055	6,595,790
8	สถานีฯ ร้อยเอ็ด	2,000,000	5	326	532	2,038,000	2,740,500
9	สถานีฯ บุรีรัมย์	500,000	1	10	82	481,432	962,898
10	สถานีฯ ยโสธร	10,300,000	19	1,173	2,427.5	14,373,600	27,977,458
11	ศูนย์ฯ ขอนแก่น	1,000,000	7	580	1,386	1,301,705	1,937,455
12	สถานีฯ มหาสารคาม	700,000	4	167	446	855,000	1,832,200
13	สถานีฯ กาฬสินธุ์	800,000	5	163	765	939,300	1,194,100
14	สถานีฯ อุดรธานี	500,000	3	97	262	704,515	1,292,705
15	สถานีฯ เลย	300,000	8	381	764	426,136	678,726
16	สถานีฯ มุกดาหาร	200,000	5	80	209.5	219,450	228,750
17	สถานีฯ หนองคาย	1,500,000	3	69	398	1,338,200	2,767,900
18	สถานีฯ นครพนม	2,500,000	7	328	623	3,281,820	3,282,820
19	สถานีฯ สกลนคร	1,000,000	10	243	391	2,518,305	3,800,129
20	ศูนย์ฯ ลำปาง	3,500,000	19	193	1,207	9,949,880	12,370,820
21	สถานีฯแพร่	1,000,000	6	74	284	790,135	1,403,358
22	ศูนย์ฯ เพชรบุรี	2,000,000	8	167	1,432	2,071,100	3,370,750
23	สถานีฯ ประจวบคีรีขันธ์	3,000,000	11	35	366	4,393,610	3,825,040
24	ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	1,000,000	8	59	215	760,710	782,510

ตารางที่ 28 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานการผลิตเสบียงสัตว์ในปีงบประมาณ 2551 (ต่อ)

ที่	ศูนย์ฯ / สถานี	แผนการผลิต เสบียงสัตว์ (กก.)	ผลการปฏิบัติงาน				
			จำนวน กลุ่ม	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่(ไร่)	ผลผลิตเสบียง (กก.)	มูลค่าจำหน่าย (บาท)
25	สถานีฯ ชุมพร	400,000	2	25	313	504,050	504,050
26	ศูนย์ฯ นราธิวาส	100,000	4	29	2,759.5	113,100	210,300
27	สถานีฯ สตูล	1,500,000	8	162	878	1,831,800	4,138,600
28	สถานีฯ ตรัง	200,000	9	79	400	167,250	377,750
29	สถานีฯ พัทลุง	3,000,000	6	72	273	2,823,000	2,943,000
รวม		82,500,000	289	7,147	33,752.5	94,106,985	141,167,198

สรุปผลการดำเนินการกิจกรรมนาหญ้าฯ ได้ดังนี้

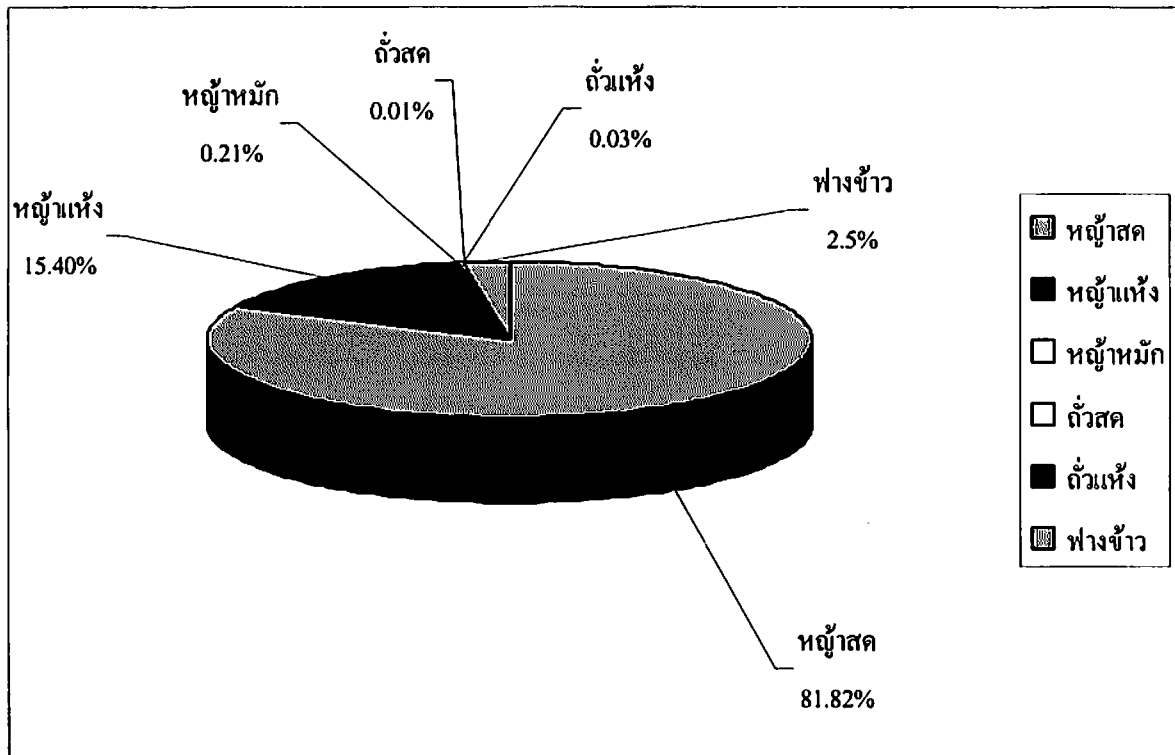
- (1) พื้นที่ดำเนินการ 51 จังหวัด
- (2) จำนวนกลุ่มนาหญ้าฯ จำนวน 289 กลุ่ม
- (3) จำนวนสมาชิกผู้ผลิตเสบียงสัตว์มีทั้งหมด 7,147 ราย
- (4) พื้นที่ผลิตเสบียงสัตว์มีจำนวน 33,752.5 ไร่
- (5) เป้าหมายผลผลิตเสบียงสัตว์ 82,500,000 กิโลกรัม ผลผลิตเสบียงสัตว์ได้ 94,106,985 กิโลกรัม คิดเป็นผลงาน 114.06 %
- (6) มูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์รวม 141,167,198 บาท แยกเป็นแต่ละชนิดตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ตารางแสดงชนิดเสบียงสัตว์ ปริมาณเสบียงสัตว์และมูลค่าจำหน่าย ปี 2551

ชนิดเสบียงสัตว์	ปริมาณเสบียงสัตว์ (กก.)	มูลค่า (บาท)
หญ้าสด	77,005,821	99,235,185
หญ้าแห้ง	14,495,046	38,043,722
หญ้ามัก	205,812	268,300
ถั่วสด	10,000	10,000
ถั่วแห้ง	36,000	121,600
ฟางข้าว	2,354,306	3,488,391
รวม	94,106,985	141,167,198

จากตารางที่ 29 ผลการจำหน่ายเสบียงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นหญ้าสด ซึ่งจำหน่ายได้ 77,005,821 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 99,235,185 บาท รองลงมาเป็นหญ้าแห้ง ซึ่งจำหน่ายได้ 14,495,046 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 38,043,722 บาท และจำหน่ายหญ้ามักได้ 205,812 กิโลกรัม คิดมูลค่า 268,300 บาท สำหรับถั่วสดและถั่วแห้ง จำหน่ายได้น้อยกว่าหญ้า อาจเป็นเพราะได้ผลผลิตน้อย แต่ก็สามารถจำหน่ายถั่วสดและถั่วแห้ง

รวม 46,000 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 131,600 บาท สำหรับฟางข้าว จำหน่ายได้ 2,354,306 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 3,488,391 บาท

ภาพที่ 7 แสดงสัดส่วนการผลิตเสบียงสัตว์ชนิดต่างๆ โครงการนาหญ้า ปีงบประมาณ 2551

จากภาพที่ 7 สัดส่วนการจำหน่ายเสบียงสัตว์เป็นหญ้าสด 81.82% รองมาคือหญ้าแห้ง 15.40% และหญ้าหมัก 0.21% สำหรับการจำหน่ายถั่วสด 0.01% และถั่วแห้ง 0.03% ส่วนการจำหน่ายฟางข้าว คิดเป็น 2.50% สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรจำหน่ายหญ้าสดได้มาก เนื่องจากมีความต้องการของผู้ใช้สูง จึงสามารถขายหญ้าสดได้ตลอดทั้งปี และเกษตรกรขาดเครื่องจักรเพื่อทำหญ้าแห้ง จึงเป็นสาเหตุให้ยอดจำหน่ายหญ้าสดสูงกว่าหญ้าแห้งและหญ้าหมัก

ราคาจำหน่ายผลผลิตเสบียงสัตว์ของเกษตรกร ผันแปรตามพื้นที่และฤดูกาล จำแนกตามประเภทเสบียงสัตว์ได้ดังนี้

(1) หญ้าสด	ราคา กิโลกรัมละ	0.54 - 2.82	บาท
(2) หญ้าแห้ง	ราคา กิโลกรัมละ	1.16 - 4.14	บาท
(3) หญ้าหมัก	ราคา กิโลกรัมละ	1.00 - 1.86	บาท
(4) ถั่วสด	ราคา กิโลกรัมละ	2.00 - 3.50	บาท
(5) ถั่วแห้ง	ราคา กิโลกรัมละ	1.00 - 4.00	บาท
(6) ฟางข้าว	ราคา กิโลกรัมละ	1.21 - 3.74	บาท

ตารางที่ 30 ตารางแสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์กีบคี่กรรมนาหน้าฯ รายจังหวัด ปีงบประมาณ 2551

ลำดับที่	จังหวัด	ผลผลิต (กก.)								มูลค่า (บาท)
		หญ้าสด	หญ้าแห้ง	หญ้าหมัก	ถั่วสด	ถั่วแห้ง	ถั่วหมัก	ฟางข้าว	รวม	
1	ชัยนาท	6,045,600	2,281,142	0	10,000	36,000	0	0	8,372,742	10,374,473
2	สิงห์บุรี	0	1,091,580	0	0	0	0	0	1,091,580	3,135,231
3	นครสวรรค์	144,180	17,615	0	0	0	0	0	161,795	171,135
4	อุทัยธานี	134,500	59,836	0	0	0	0	0	194,336	292,547
5	อยุธยา	1,562,100	154,816	0	0	0	0	0	1,716,916	1,795,630
6	สุพรรณบุรี	3,749,623	3,454,750	0	0	0	0	0	7,204,373	15,295,542
7	อ่างทอง	1,850,505	949,028	0	0	0	0	0	2,799,533	5,182,211
8	เพชรบูรณ์	1,474,850	474,740	0	0	0	0	15,000	1,964,590	2,629,190
9	สุโขทัย	1,614,400	63,000	0	0	0	0	0	1,677,400	1,568,700
10	ตาก	29,900	0	0	0	0	0	0	29,900	31,800
11	กำแพงเพชร	2,525,800	413,400	0	0	0	0	0	2,939,200	3,320,670
12	พิษณุโลก	3,928,000	382,085	0	0	0	0	0	4,310,085	3,252,890
13	พิจิตร	2,862,860	1,635,110	0	0	0	0	0	4,497,970	7,666,680
14	สระแก้ว	548,000	51,100	51,312	0	0	0	0	650,412	701,890
15	ฉะเชิงเทรา	263,000	52,000	0	0	0	0	0	315,000	510,000
16	นครนายก	0	8,000	0	0	0	0	0	8,000	21,000
17	นครราชสีมา	229,600	18,000	0	0	0	0	0	247,600	173,500
18	ชัยภูมิ	339010	0	0	0	0	0	0	339010	419715
19	สระบุรี	1,312,800	1,149,520	0	0	0	0	0	2,462,320	5,149,165
20	ลพบุรี	1,142,125	100,000	0	0	0	0	0	1,242,125	853,410
21	ร้อยเอ็ด	2,022,000	0	0	0	0	0	16,000	2,038,000	2,740,500
22	บุรีรัมย์	481,432	0	0	0	0	0	0	481,432	962,898

ตารางที่ 30 ตารางแสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์กิจกรรมนาหญ้าฯ รายจังหวัด ปีงบประมาณ 2551 (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	ผลผลิต (กก.)								มูลค่า (บาท)
		หญ้าสด	หญ้าแห้ง	หญ้าหมัก	ถั่วสด	ถั่วแห้ง	ถั่วหมัก	ฟางข้าว	รวม	
23	ยโสธร	8,191,594	0	0	0	0	0	228,500	8,420,094	16,691,680
24	อุบลราชธานี	5,817,236	0	0	0	0	0	136,270	5,953,506	11,285,778
25	ขอนแก่น	899,985	0	0	0	0	0	401,720	1,301,705	1,937,455
26	มหาสารคาม	853,000	2,000	0	0	0	0	0	855,000	1,832,200
27	กาฬสินธุ์	939,300	0	0	0	0	0	0	939,300	1,194,100
28	อุดรธานี	413,615	12,200	0	0	0	0	278,700	704,515	1,292,705
29	เลย	6,000	3,600	0	0	0	0	269,353	278,953	439,664
30	หนองบัวลำภู	39,845	1,600	0	0	0	0	105,738	147,183	239,062
31	มุกดาหาร	219,450	0	0	0	0	0	0	219,450	228,750
32	หนองคาย	1,297,700	40,500	0	0	0	0	0	1,338,200	2,767,900
33	นครพนม	3,278,820	3,000	0	0	0	0	0	3,281,820	3,282,820
34	สกลนคร	1,464,230	25,850	137,200	0	0	0	891,025	2,518,305	3,800,129
35	ลำปาง	6,500,230	211,220	0	0	0	0	0	6,711,450	7,514,370
36	เชียงใหม่	2,243,800	0	0	0	0	0	0	2,243,500	3,549,100
37	ลำพูน	822,495	172,135	0	0	0	0	0	994,630	1,307,350
38	แพร่	337,416	42,219	0	0	0	0	0	379,635	596,908
39	อุดรดิตถ์	369,600	0	0	0	0	0	0	369,600	724,250
40	พะเยา	26,200	14,700	0	0	0	0	0	40,900	82,200
41	เพชรบุรี	1,220,000	80,900	0	0	0	0	0	1,300,900	1,622,750
42	กาญจนบุรี	0	194,200	0	0	0	0	0	194,200	661,000
43	นครปฐม	398,000	178,000	0	0	0	0	0	576,000	1,087,000
44	ราชบุรี	0	0	0	0	0	0	0	0	0

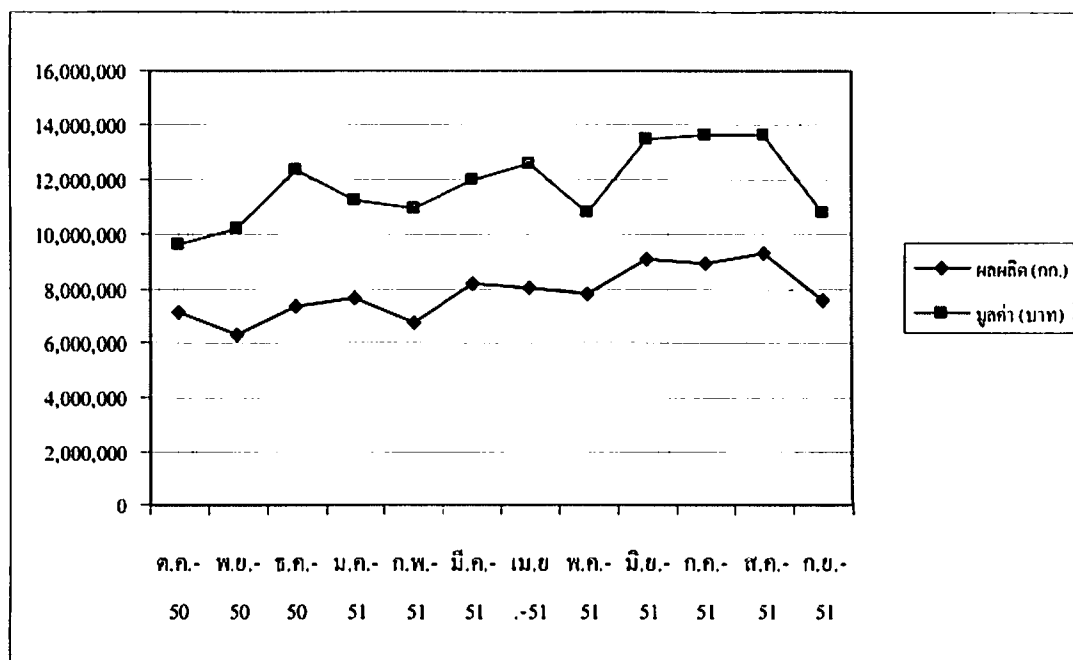
ตารางที่ 30 ตารางแสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์กิจกรรมนาหญ้าฯ รายจังหวัด ปีงบประมาณ 2551 (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	ผลผลิต (กก.)								มูลค่า (บาท)
		หญ้าสด	หญ้าแห้ง	หญ้าหมัก	ถั่วสด	ถั่วแห้ง	ถั่วหมัก	ฟางข้าว	รวม	
45	ประจวบคีรีขันธ์	3,236,410	1,157,200	0	0	0	0	0	4,393,610	3,825,040
46	สุราษฎร์ธานี	601,200	0	16,500	0	0	0	12,000	629,700	530,290
47	นครศรีธรรมราช	131,010	0	0	0	0	0	0	131,010	252,220
48	ชุมพร	336,900	0	0	0	0	0	0	336,900	336,900
49	ระนอง	167,150	0	0	0	0	0	0	167,150	167,150
50	นราธิวาส	96,400	0	800	0	0	0	0	97,200	194,400
51	ยะลา	15,900	0	0	0	0	0	0	15,900	15,900
52	สตูล	834,200	0	0	0	0	0	0	834,200	1,909,600
53	สงขลา	997,600	0	0	0	0	0	0	997,600	2,229,000
54	ตรัง	167,250	0	0	0	0	0	0	167,250	377,750
55	พัทลุง	2,823,000	0	0	0	0	0	0	2,823,000	2,943,000
รวม		77,005,821	14,495,046	205,812	10,000	36,000	0	2,354,306	94,106,985	141,167,198

รายได้จากการขายผลผลิต จากตารางที่ 31 เกษตรกรสมาชิกนาห้วยฯ สามารถจำหน่ายผลผลิต เสี่ยงสัตว์รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 141,167,198 บาท ผลผลิตต่ำช่วงเดือน ตุลาคม 2550 เนื่องจากเป็นช่วงที่หญ้า ออกดอกและการเจริญเติบโตช้าลง ส่วนช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2551 นั้น ผลผลิตลดลงเนื่องจากต้นหญ้าขาด น้ำ ดังภาพที่ 12 ถ้าคิดรวมยอดสะสมตั้งแต่เริ่มโครงการฯ คือ เดือนมีนาคม 2545 ถึง กันยายน 2551 เกษตรกร ขายผลผลิตได้ทั้งหมด 474,493,105 กิโลกรัม คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 712,096,098 บาท

ตารางที่ 31 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสี่ยงสัตว์กิจกรรมนาห้วยรายเดือน ปีงบประมาณ 2551

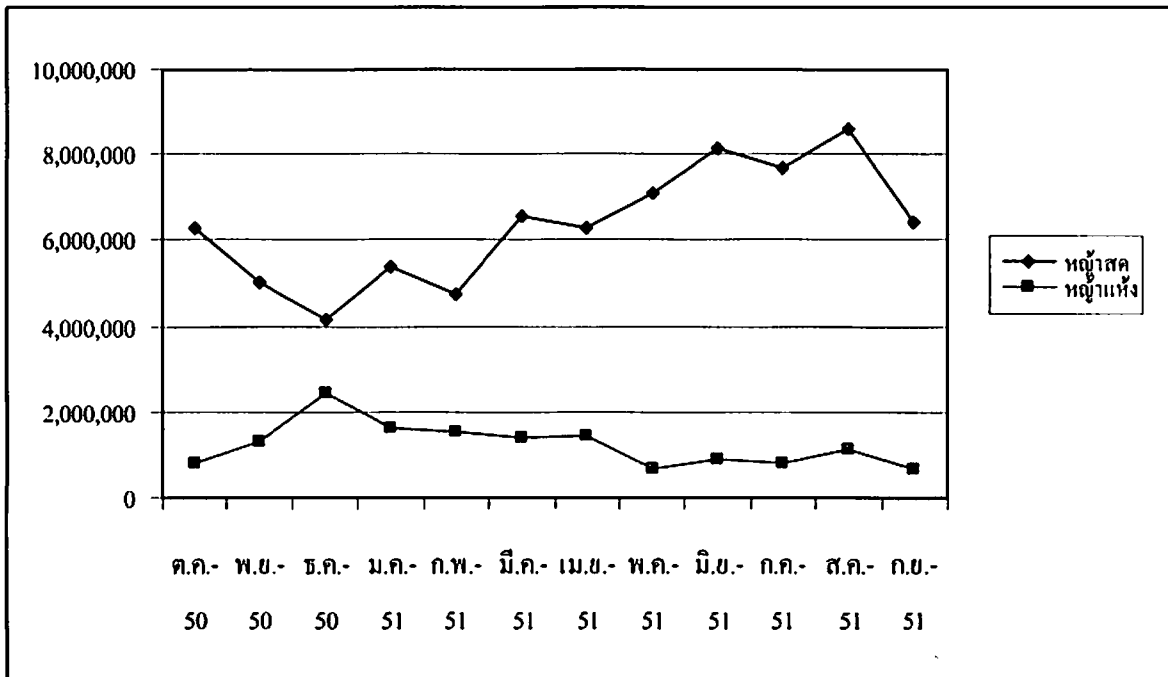
เดือน	ผลผลิต (กก.)	มูลค่า (บาท)
ต.ค. 50	7,109,919	9,628,215
พ.ย. 50	6,343,944	10,174,099
ธ.ค. 50	7,396,765	12,350,603
ม.ค. 51	7,662,358	11,223,376
ก.พ. 51	6,774,270	10,944,919
มี.ค. 51	8,172,364	11,979,683
เม.ย. 51	8,010,787	12,571,170
พ.ค. 51	7,819,159	10,812,219
มิ.ย. 51	9,052,633	13,454,200
ก.ค. 51	8,894,560	13,607,355
ส.ค. 51	9,306,980	13,598,359
ก.ย. 51	7,563,246	10,823,000
ผลรวม	94,106,985	141,167,198

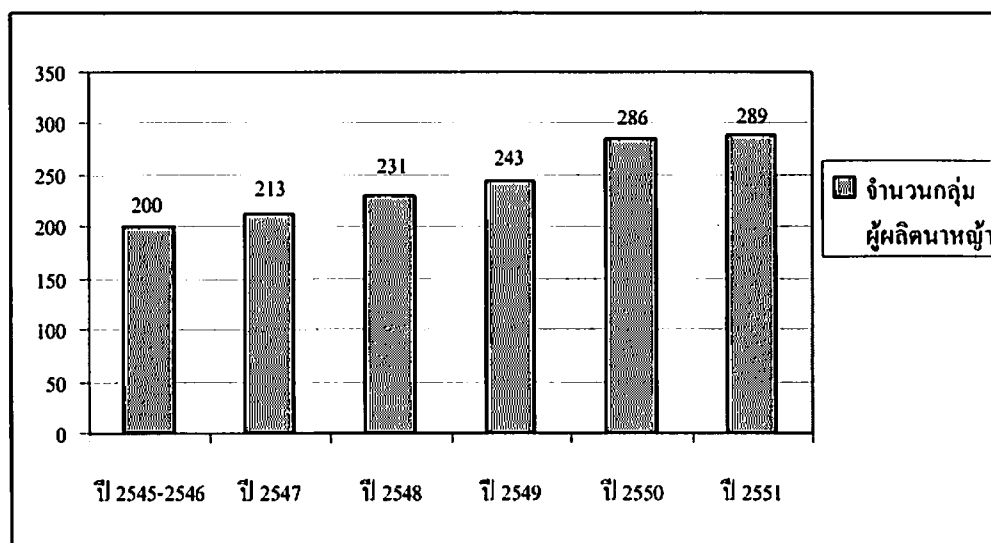
ภาพที่ 8 แสดงปริมาณผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสี่ยงสัตว์ของเกษตรกรกิจกรรมนาห้วยรายเดือน

ถ้าเปรียบเทียบผลผลิตหนุ่สดและหนุ่แห้งในเดือนต่างๆ แล้ว ดังภาพที่ 9 จะเห็นว่า หนุ่สดจะให้ผลผลิตมากในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่เดือน พ.ค. ถึง ส.ค. เพราะบางพื้นที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก แต่หนุ่แห้งจะให้ผลผลิตมากในช่วงฤดูแล้ง ระหว่างเดือน ธ.ค. และ ม.ค. เพราะมีการให้น้ำและไม่ต้องการให้พอนหนุ่ถูกฝน

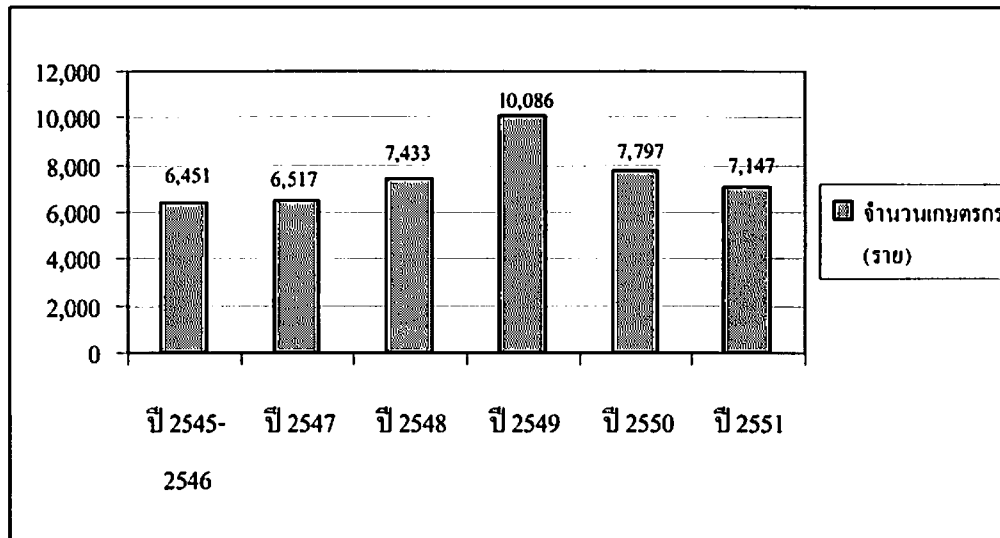

ภาพที่ 9 แสดงปริมาณผลผลิตหนุ่สด และหนุ่แห้ง ของเกษตรกรกิจกรรมนาหนุ่รายเดือน

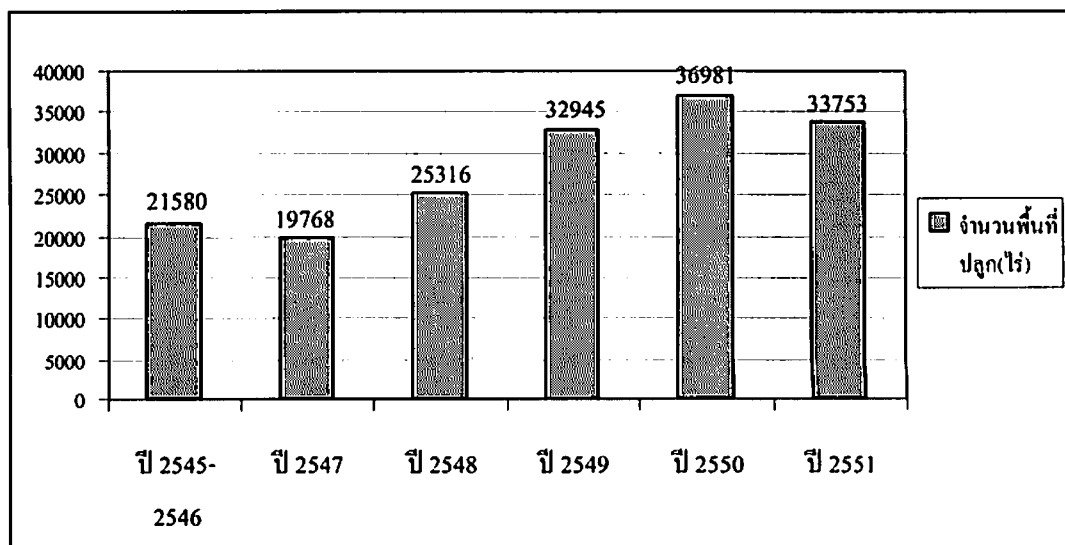
ภาพที่ 10 กราฟเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มผู้ผลิตนาหนุ่ ปีงบประมาณ 2545-2551

จำนวนกลุ่มนาหญ้า ในภาพที่ 10 ตั้งแต่เริ่มโครงการในปี 2545 จนถึง ปี 2551 นั้น จำนวนกลุ่มเพิ่มขึ้นทีละน้อย เนื่องจากในขณะที่มีการเพิ่มกลุ่มใหม่เข้ามาก็มีกลุ่มที่เลิกไปหรือรวมกลุ่มเล็กๆ เข้ามาเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ขึ้น

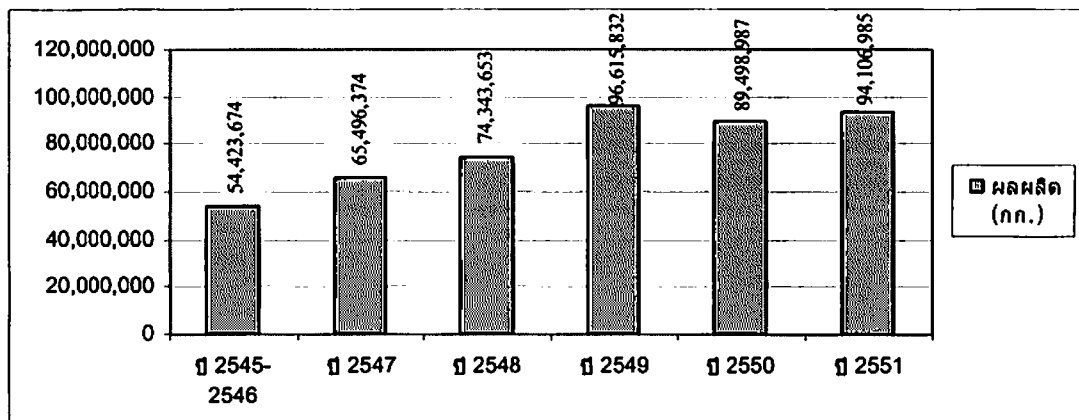

ภาพที่ 11 กราฟเปรียบเทียบจำนวนเกษตรกรนาหญ้า ปีงบประมาณ 2545-2551

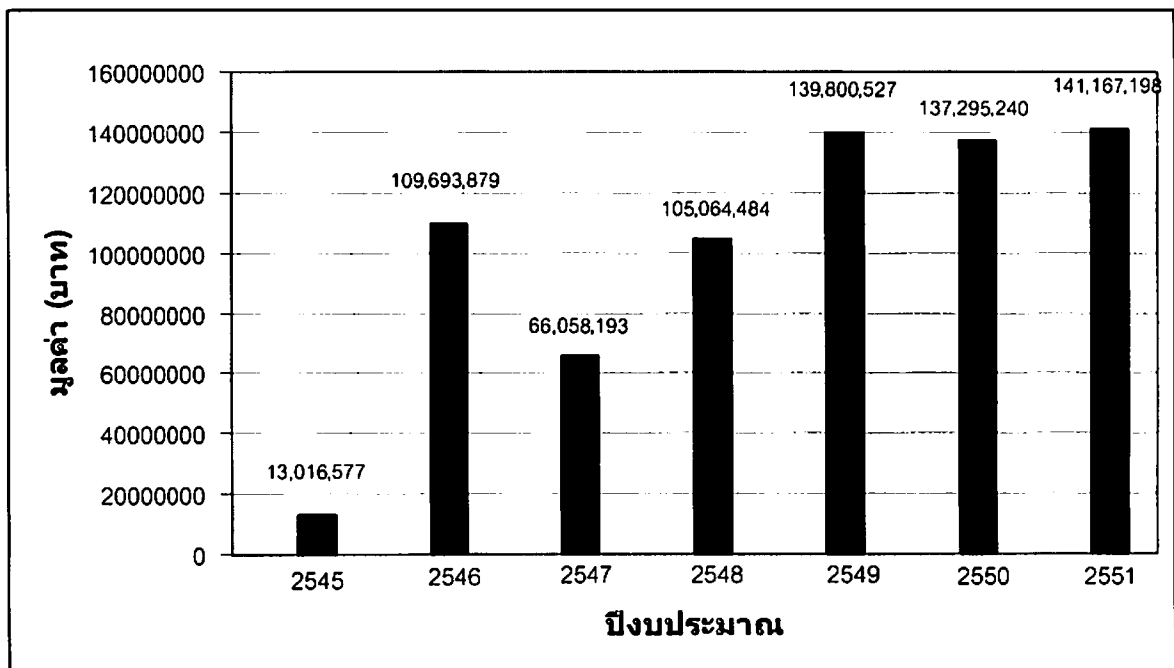
จำนวนสมาชิกนาหญ้า ในภาพที่ 11 ปี 2551 ลดลงจากปี 2549 ค่อนข้างมาก และจากภาพที่ 13 ผลผลิตเสบียงสัตว์ก็ลดลงเช่นกัน ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจากราคาโคตกต่ำ แต่พื้นที่ปลูกหญ้า ในภาพที่ 12 ปี 2551 ลดลงเล็กน้อย เนื่องจากสมาชิกขายผลผลิตได้น้อย ใช้พื้นที่นาหญ้าเลี้ยงสัตว์ของตนเอง เพื่อลดผลกระทบจากราคาโคดังกล่าว แต่ปี 2551 จำนวนเกษตรกรและพื้นที่ผลิตเสบียงสัตว์ลดลงจากปี 2550 เพราะได้รับผลกระทบจากภาวะข้าวมีราคาดี และภาวะน้ำมันในตลาดโลกแพง เกษตรกรหันมาปลูกพืชพลังงานทดแทน

ภาพที่ 12 กราฟเปรียบเทียบจำนวนพื้นที่ผลิตเสบียงสัตว์ของเกษตรกรนาหญ้า ปีงบประมาณ 2545-2551

ภาพที่ 13 กราฟเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย ปีงบประมาณ 2545-2551

ภาพที่ 14 กราฟเปรียบเทียบมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย ปีงบประมาณ 2545-2551

แผนงาน : ขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท
ผลผลิตที่ 1 : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ

กิจกรรม : สนับสนุนโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กิจกรรมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการปศุสัตว์แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ ในปีงบประมาณ 2551 มีโครงการฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานกองอาหารสัตว์ ดังแสดงตามตารางที่ 32

ตารางที่ 32   ตารางแสดงชื่อหน่วยงานรับผิดชอบโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ปีงบประมาณ 2551

หน่วยงานรับผิดชอบ	โครงการ
ศูนย์ฯ สระแก้ว	1. โรงเรียนกาสกรสิทธิ์ จ.สระแก้ว
	2. โครงการทัพบิมสยาม
	2.1 โครงการทัพบิมสยาม 03 จ.สระแก้ว
	2.2 โครงการทัพบิมสยาม 05 จ.สระแก้ว
ศูนย์ฯ นครราชสีมา	1. โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา
สถานีฯ ยโสธร	1. โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.อุบลราชธานี
	1.1 โครงการปลูกหญ้ากินนีสีม่วงเพื่อจำหน่าย
สถานีฯ สกลนคร	1. โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญตามพระราชดำริ จ.สกลนคร
	2. โครงการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จ.สกลนคร
ศูนย์ฯ ลำปาง	1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงใหม่
สถานีฯ พิจิตร	1. โครงการศูนย์ชัยพัฒนาการเกษตรสิรินธร จ.พิจิตร
ศูนย์ฯ ชัยนาท	1. โครงการศูนย์ชัยพัฒนาการเกษตรสิรินธร จ.พิจิตร
	1.1 งานวิชาการ 1 เรื่อง "ผลการใช้น้ำและสารปรับปรุงดินชนิดต่าง ๆ ต่อ
	คุณภาพ ผลผลิตและต้นทุนการผลิตหญ้าแพงโกล่า"
ศูนย์ฯ เพชรบุรี	1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เพชรบุรี
	1.1 โครงการผลิตอาหารช้างต้น "พระเศวตอดุลยเดชพาหนการ" จ.เพชรบุรี
	2. โครงการแหล่งผลิตอาหารตามพระราชดำริ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
	บ้านหนองตาดัง จ.ราชบุรี
ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	1. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.นครศรีธรรมราช
สถานีฯ พัทลุง	1. โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จ.พัทลุง
ศูนย์ฯ นราธิวาส	1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.นราธิวาส
	2. โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.นราธิวาส

ศูนย์ฯ สระแก้ว - โรงเรียนกาสรกสิวิทย์ จังหวัดสระแก้ว

ในปีงบประมาณ 2551 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ได้ดำเนินการปฏิบัติงานในโรงเรียนกาสรกสิวิทย์ ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว โดยมีเป้าหมายและมีผลการดำเนินกิจกรรมดังนี้

1. การจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ สำหรับใช้เป็นอาหารของกระบือ ในพื้นที่สำหรับการเตรียมพื้นที่ปลูก ประมาณ 20 ไร่ แต่เนื่องจากการใช้พื้นที่ดังกล่าวในการทำเป็นแปลงสำหรับปลูกไม้ผล คอกสัตว์ บ้านพัก และถนน จึงมีพื้นที่เหลือในการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ จำนวน 12 ไร่ โดยดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์ ประกอบด้วย แปลงหญ้ารัฐผสมถั่วฮามาต้า จำนวน 3 ไร่ แปลงหญ้ากินนีสีม่วงผสมถั่วฮามาต้า จำนวน 5 ไร่ แปลงหญ้าอะตราตัม จำนวน 0.5 ไร่ แปลงหญ้าแพงโกล่า จำนวน 3 ไร่ และแปลงหญ้าขน จำนวน 0.5 ไร่

2. การจัดเตรียมเสบียงสัตว์สำหรับกระบือ ในปีงบประมาณ 2551 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ได้ดำเนินการจัดเตรียมเสบียงสัตว์ในรูปของหญ้าแห้ง สำหรับโรงเรียนกาสรกสิวิทย์ จำนวน 30,000 กิโลกรัม เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารหยาบสำหรับกระบือ

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานโรงเรียนกาสรกสิวิทย์

การสำรวจพื้นที่ในการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์

การเตรียมพื้นที่ในการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์

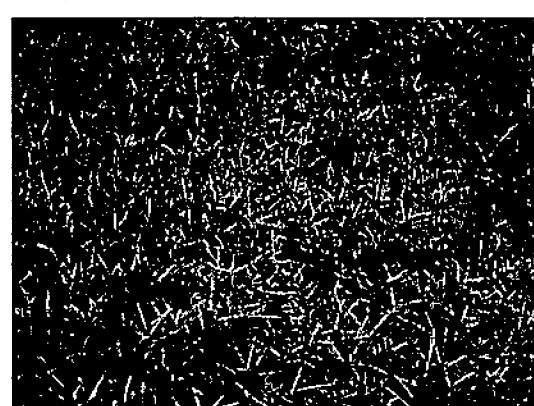
การเตรียมกล้าพันธุ์สำหรับจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์

สภาพของแปลงหญ้ากินนีสีม่วง

สภาพของแปลงหญ้าแพงโกล่า

สภาพของแปลงถั่วอาหารสัตว์

ศูนย์ฯ สระแก้ว - โครงการทัพบิมสยาม จังหวัดสระแก้ว

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ได้รับการจัดสรรงบประมาณปี 2551 จากกรมปศุสัตว์ เพื่อดำเนินงานในโครงการทัพบิมสยาม 03 ต.ทัพไทย อ.ตาพระยา จ.สระแก้ว และโครงการทัพบิมสยาม 05 ต.คลองไผ่เถื่อน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว เป็นเงิน จำนวน 80,200 บาท ซึ่งมีเป้าหมายและมีผลการดำเนินงานกิจกรรมดังนี้

1. โครงการทัพบิมสยาม 03 จังหวัดสระแก้ว

เป้าหมายในการดำเนินงาน

1. กิจกรรมจัดฝึกอบรมเกษตรกรถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ จำนวน 40 ราย
2. กิจกรรมการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกร จำนวน 40 ราย
3. กิจกรรมปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ จำนวน 300 ไร่

ผลการดำเนินงาน

1. กิจกรรมการจัดฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน 40 ราย โดยคัดเลือกเกษตรกรที่เลี้ยงโค-กระบือ ในหมู่บ้านทัพบิมสยาม 03 จำนวน 40 ราย เข้ารับการฝึกอบรม เรื่องการจัดการแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ และการจัดการด้านอาหารสัตว์ เป็นเวลา 1 วัน

2. กิจกรรมการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกร โดยการคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจในเรื่องของการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์แบบประณีต จำนวน 48 ราย รวมพื้นที่ 200 ไร่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องใช้วิธีการตัดและเกี่ยวหญ้าไปเลี้ยงโค-กระบือของตน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้วจึงร่วมกับเกษตรกรปลูกหญ้าที่หญ้ากินนีสีม่วง และหญ้าอะตราดัม แบ่งเป็นแปลงย่อยรายละ 4 ไร่ ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดูแลแปลงหญ้าของตนเอง

จากการประเมินผลการดำเนินงานพบว่า เกษตรกรให้ความร่วมมือในการจัดการแปลงหญ้าในระดับปานกลาง ทำให้มีพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีไว้สำหรับเลี้ยงโค-กระบือของเกษตรกรเอง

3. กิจกรรมปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ จำนวน 300 ไร่ แบ่งเป็นการปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์จำนวน 100 ไร่ เพื่อเป็นแปลงหญ้าสาธารณะ โดยใช้ถั่วฮามาต้า ปลูกร่วมกับหญ้าที่หญ้ากินนีสีม่วง เพื่อให้สมาชิกที่อยู่ในโครงการนำ โค-กระบือ เข้าเลี้ยงโดยการปล่อยแทะเล็ม และพื้นที่อีก 200 ไร่ ดำเนินการในลักษณะของการปลูกสร้างแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์แบบประณีต ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดูแลแปลงหญ้า โดยการนำพื้นที่แปลงปล่อยแทะเล็มมาทำเป็นแปลงหญ้าแบบประณีต และคัดเลือกเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในโครงการทัพบิมสยาม 03 จำนวน 48 ราย เข้าร่วมเป็นผู้รับผิดชอบและใช้ประโยชน์รายละ 4 ไร่

ปัญหาอุปสรรค

1. จำนวนโค-กระบือ ของสมาชิกที่ใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้ามีจำนวนมาก ทำให้แปลงหญ้าที่ปลูกสร้างไม่พอดีกับจำนวนสัตว์ แปลงหญ้าจึงถูกทำลายในช่วงฤดูแล้ง ต้องใช้งบประมาณในการปลูกสร้างใหม่ทุกปี

2. เกษตรกรที่เป็นสมาชิกยังขาดการเอาใจใส่ในการรักษาแปลง โดยใช้วิธีการปล่อยโค-กระบือเข้าแทะเล็มในแปลงหญ้า ทำให้แปลงหญ้าถูกทำลายมากกว่าการเกี่ยวให้กิน นอกจากนั้นยังไม่ร่วมมือกันดูแลและ

รักษาแปลงหญ้า โดยปล่อยให้โค-กระบือ จากหมู่บ้านใกล้เคียงเข้ามาแทะเล็ม ส่งผลให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท เพื่อแย่งกันใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้า

2. โครงการทับทิมสยาม 05 จังหวัดสระแก้ว

เป้าหมายในการดำเนินงาน

1. กิจกรรมจัดฝึกอบรมเกษตรกรถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ จำนวน 10 ราย
2. กิจกรรมการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกร จำนวน 10 ราย
3. กิจกรรมจัดทำแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์ จำนวน 20 ไร่

ผลการดำเนินงาน

1. กิจกรรมการจัดฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน 10 ราย โดยคัดเลือกเกษตรกรที่เลี้ยงโคนม ในหมู่บ้านทับทิมสยาม 05 จำนวน 10 ราย เข้ารับการฝึกอบรม เรื่องการจัดการแปลงหญ้าสำหรับการเลี้ยงโคนม และการจัดการด้านอาหารโคนม เป็นเวลา 1 วัน

2. กิจกรรมการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกร จำนวน 10 ราย และกิจกรรมจัดทำแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์ จำนวน 20 ไร่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้วได้ร่วมกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ในหมู่บ้านทับทิมสยาม 05 จำนวน 10 ราย จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ใหม่ ไร่ละ 2 ไร่ รวมเป็นจำนวน 20 ไร่ ได้แก่แปลงหญ้ากินนีสีม่วงผสมถั่วคาวาลเคด โดยมุ่งเน้นการจัดการแปลงหญ้าให้เกษตรกรมีหญ้าสดใช้เลี้ยงโคนมตลอดปี

3. กิจกรรมการสนับสนุนเสบียงสัตว์แห้ง ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้วได้สนับสนุนเสบียงสัตว์ ในรูปหญ้าแห้ง จำนวน 18,400 กิโลกรัม ให้แก่สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมในโครงการทับทิมสยาม 05 จำนวน 20 ราย

ปัญหาอุปสรรค

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้ง 20 ราย มีพื้นที่ปลูกหญ้าจำกัด ไร่ละประมาณ 5 ไร่ เนื่องจากสมาชิกบางรายได้นำพื้นที่ไปปลูกพืชไร่อื่นๆ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ทำให้แปลงหญ้าไม่เพียงพอกับจำนวนโคที่มี ไม่สามารถผลิตเป็นเสบียงสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้งได้ ทำให้ขาดแคลนอาหารหยาบในช่วงแล้ง จึงต้องสนับสนุนเสบียงสัตว์ในช่วงฤดูแล้งทุกปี

2. เกษตรกรบางรายมีปัญหาด้านสุขภาพของโค ปัญหาด้านการผสมติดยาก และขาดการเอาใจใส่ด้านอาหารสัตว์ จึงเป็นสาเหตุให้เสียโอกาสในการผลิต ได้ผลผลิตน้ำนมต่ำ และต้นทุนการผลิตน้ำนมสูง

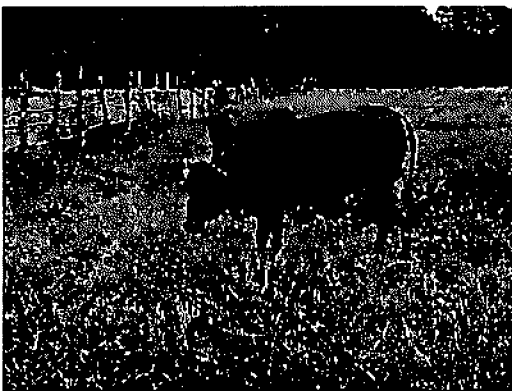
ตารางที่ 33 แสดงรายละเอียดการใช้งบประมาณปี 2551โครงการพระราชดำริ ทับทิมสยาม 03 และ 05

หมวด	งบประมาณ (บาท)	
	ได้รับ	เบิกจ่าย
1. ค่าใช้สอย		
- ค่าเบี้ยเลี้ยง	6,000	-
- ค่าฝึกอบรมเกษตรกร	5,000	5,000
2. ค่าวัสดุ		
- วัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	20,000	31,199.67
- วัสดุการเกษตร	49,200	44,000
รวม	80,200	80,199.67

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานโครงการทับทิมสยาม 03

สภาพแปลงหญ้าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

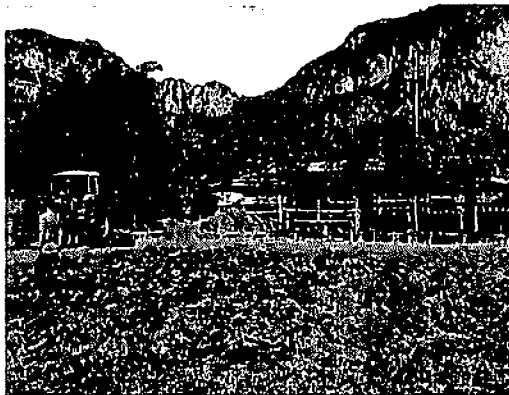

สภาพการใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้ารวมที่ใช้ปล่อยแพะเล็ม

การจัดฝึกอบรมเกษตรกรโครงการทับทิมสยาม 03

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานโครงการทับทิมสยาม 05

การปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร

สภาพแปลงหญ้าของเกษตรกรที่ใช้เลี้ยงโคนม

การให้ความรู้ด้านการเลี้ยงโคนมและการสนับสนุนเสบียงสัตว์

ศูนย์ฯ นครราชสีมา - โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา

1. กิจกรรม

1. ปลุกสร้างและปรับปรุงแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์ ฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา กรุงเทพฯ พื้นที่ประมาณ 10 ไร่

ตารางที่ 34 ตารางแสดงการปลุกสร้างและปรับปรุงแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์ โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา

รายการ	หน่วย	แผน	ผล	หมายเหตุ
1. หญ้าแพงโกล่า	ไร่	3	3	- ปัจจุบันเป็นแปลงหญ้าขน เนื่องจากเป็นพื้นที่ท่วมขัง
2. หญ้ากินนีสีม่วง	ไร่	6	3	- พื้นที่แปลงหญ้าลดลง เนื่องจากจัดทำเป็นคอกสัตว์เพิ่มเติม
3. หญ้าเนเปียร์ยักษ์	ไร่	1	0	
รวม	ไร่	10	6	

2. ปลุกพืชอาหารสัตว์ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เพื่อผลิตเสบียงสัตว์แห้งส่งให้ฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดาประกอบด้วย

ตารางที่ 35 ตารางแสดงพื้นที่ปลุกพืชอาหารสัตว์โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา

รายการ	หน่วย	แผน	ผล	หมายเหตุ
1. ถั่วคาวาลเคด	ไร่	50	0	- ปลุกสร้างแปลงหญ้าแพงโกล่าทดแทน
2. หญ้าแพงโกล่า	ไร่	40	90	
3. หญ้าไรต์	ไร่	50	90	
4. หญ้าไรต์ผสมถั่วคาวาลเคด	ไร่	40	0	- ปลุกสร้างแปลงหญ้าไรต์ทดแทน
รวม		180	180	100%

3. จัดส่งเสบียงสัตว์แห้งจากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ไปยังฟาร์มโคนมสวนจิตรลดา กรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2550 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2551

ตารางที่ 36 ตารางแสดงผลการจัดส่งเสบียงสัตว์แห้งไปยังโครงการฟาร์มโคนมสวนจิตรลดา

รายการ	เป้าหมาย รวม (กก.)	จัดส่ง (กก.)	คิดเป็น %	หมายเหตุ
1. หญ้าแพงโกล่าแห้ง		63,020		- เปอร์เซ็นต์โปรตีนหยาบเฉลี่ย 7.88%
2. หญ้าไรต์แห้ง		82,930		- เปอร์เซ็นต์โปรตีนหยาบเฉลี่ย 8.44%
3. หญ้ารูซี่แห้ง		38,700		- เปอร์เซ็นต์โปรตีนหยาบเฉลี่ย 7.04%
รวม	216,000	184,650	85.5	- ฟาร์มโคนมฯ มีโรงเก็บหญ้าแห้งจำกัด ศูนย์ฯ นครราชสีมา จึงจัดส่งหญ้าแห้งให้ทางรถยนต์ สนับสนุนให้เพียงพอกับจำนวนโคนมภายในฟาร์ม

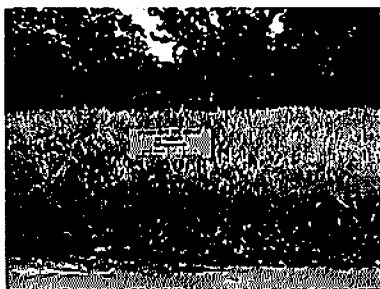
2. การใช้จ่ายงบประมาณ

ตารางที่ 37 ตารางแสดงการใช้จ่ายงบประมาณโครงการฟาร์มโคนมสวนจิตรลดา

รายการ	ได้รับงบประมาณ (บาท)	เบิก (บาท)	คงเหลือ (บาท)	คิดเป็น %
ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	192,500	192,441.60	58.40	99.97
รวม	192,500	192,441.60	58.40	99.97

3. ภาพประกอบกิจกรรม

3.1 แปลงสาธิตผลิตหญ้าสดในฟาร์มโคนมสวนจิตรลดา

หญ้ากินนีสีม่วง

หญ้ากินนีสีม่วง

3.2 แปลงผลิตหญ้าแห้งที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา

หญ้าแพงโกล่า

หญ้าไรต์

3.3 การจัดส่งเสบียงสัตว์

การผลิตหญ้าแห้ง

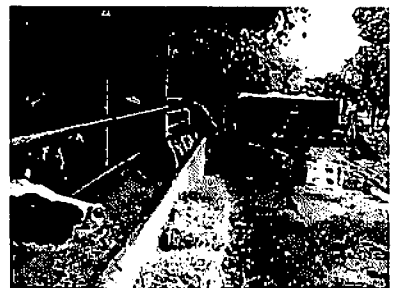

การขนส่ง

3.4 การใช้ประโยชน์เสบียงสัตว์

ใช้เลี้ยงโคนมภายในฟาร์ม

ใช้เลี้ยงโคนมภายในฟาร์ม

 สถานีฯ ยโสธร - โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.อุบลราชธานี

1. โครงการการปลูกหญ้ากินนีสีม่วงเพื่อจำหน่าย

กิจกรรมที่ดำเนินการ

ส่งเสริม สนับสนุนเกษตรกร ปลูกหญ้ากินนีสีม่วงจำหน่ายในรูปของเสบียงสัตว์
ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการจำหน่ายหญ้าสด
2. เกษตรกรสามารถจัดการแปลงหญ้าให้มีหญ้าสดเลี้ยงสัตว์และจำหน่ายได้
3. เกษตรกรมีพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพดี เลี้ยงสัตว์และสามารถลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1	ฝึกอบรมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 40 ราย พื้นที่ 80 ไร่ ไปศึกษาในพื้นที่เกษตรกรประสบผลสำเร็จ
กิจกรรมที่ 2	แจกปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรจำนวน 40 ราย ประกอบด้วย ปุ๋ยเคมี ประมาณรายละ 50 กิโลกรัม เมล็ดพันธุ์ รายละ 2 กิโลกรัม
กิจกรรมที่ 3	จัดทำแปลงสาธิตให้แก่เกษตรกร ปฏิบัติจริง ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ พื้นที่จำนวน 5 ไร่
กิจกรรมที่ 4	จัดหาแนะนำตลาดหน้าสด ให้แก่เกษตรกรนำไปจำหน่าย
กิจกรรมที่ 5	เจ้าหน้าที่ออกติดตามให้คำแนะนำทุกเดือน

ปัญหาอุปสรรค

1. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก เนื่องจากพื้นที่ปฏิบัติงานกับหน่วยงานมีระยะทางไกลประมาณ 350 กิโลเมตร
2. ราคาจำหน่ายหน้าสดค่อนข้างต่ำ และไม่มีตลาดจำหน่าย เพราะพื้นที่ดำเนินการเป็นพื้นที่ชายแดน การสัญจรไปมาลำบากและมีพื้นที่สาธารณะประโยชน์มาก พืชอาหารสัตว์ธรรมชาติมีเพียงพอ
3. การเลี้ยงสัตว์ในลักษณะฟาร์มมีน้อย ประกอบกับการจำหน่ายโคได้ราคาไม่สูงมาก ส่งผลให้กำลังซื้อเสบียงอาหารสัตว์ลดลง

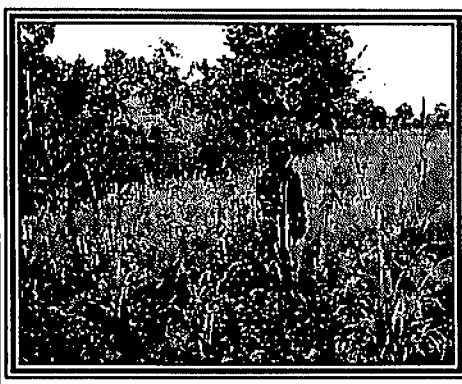
การจัดการฝึกอบรมเกษตรกรให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชอาหารสัตว์

การแจกปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

แปลงหญ้าของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

✍️ สถานีฯ สกลนคร - โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ ตามพระราชดำริ จ.สกลนคร

เป้าหมาย

ปลูกพืชอาหารสัตว์ เพื่อผลิตเป็นอาหารเสริมช้างสำคัญ รวมพื้นที่ 50 ไร่ และส่งมอบหญ้าสด 60,000 กิโลกรัม และหญ้าแห้ง 10,000 กิโลกรัม

กิจกรรมที่ดำเนินการ

1. กิจกรรมการปลูกและการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกนนคร ได้จัดเตรียมพื้นที่สำหรับผลิตเสบียงอาหารช้างสำคัญ จำนวน 50 ไร่ โดยแยกเป็นแปลงหญ้าแพงโกล่า พื้นที่ 40 ไร่ และแปลงหญ้าเนเปียร์ พื้นที่ 10 ไร่ โดยใช้ระบบการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ตามคำแนะนำของกองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

2. กิจกรรมส่งมอบอาหารช้างสำคัญ ณ โรงช้างต้น พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ โดยนำเสบียงสัตว์ที่ผลิตได้ใน กิจกรรมที่ 1 จัดส่งให้ช้างสำคัญ 4 ช้าง ซึ่งแยกเป็นเสบียงสัตว์สด จำนวน 60,000 กิโลกรัม จัดส่งในช่วงฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง ตุลาคม และเสบียงสัตว์แห้ง จำนวน 10,000 กิโลกรัม จัดส่งในช่วงฤดูแล้ง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เมษายน

งบประมาณ

ได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์ กิจกรรมสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ปีงบประมาณ 2551 จำนวน 52,500 บาท

ผลการดำเนินงาน

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกนนคร ได้ดำเนินงานโครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ เพื่อผลิตเสบียงอาหารเสริมจัดส่งให้กับช้างสำคัญ จำนวน 4 ช้างที่มาพักผ่อน ณ โรงช้างต้น พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ การจัดการดูแลช้างสำคัญในรอบวัน เริ่มตั้งแต่ตอนเช้า เวลา 05.00 น. ควาญช้างทำความสะอาดโรงเรือน นำช้างสำคัญกินน้ำ อาบน้ำ เสร็จแล้วควาญจะนำช้างออกหากินหญ้าตามธรรมชาติ ฝั่เพ็ก และลงเล่นน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติ ในบริเวณเขตพระราชฐานพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และเขตอุทยานแห่งชาติภูพาน บริเวณริมอ่างเก็บน้ำห้วยหอยตอบบน อ่างเก็บน้ำห้วยเดียก เป็นต้น หลังจากนั้น ควาญช้างจะนำช้างสำคัญกลับโรงช้างเวลาประมาณ 15.00 น. อาบน้ำ ให้อาหารเสริมที่สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกนนครนำส่ง ได้แก่ หญ้าแพงโกล่า หญ้าเนเปียร์ยักษ์ ร่วมกับต้นกล้วย ต้นอ้อย จากศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต สกนนคร เสร็จแล้วนำกลับเข้าโรงเรือนเพื่อนอนพักผ่อน ซึ่งผลการดำเนินงานจัดเตรียมเสบียงอาหารเสริมช้างสำคัญ ปีงบประมาณ 2551 ของสถานีฯ มีดังนี้

1. กิจกรรมการปลูกและการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ ในฤดูกาลผลิตปี 2550/51 สถานีฯ ได้เตรียมพื้นที่ปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์รวม 50 ไร่ โดยดำเนินการผลิตเสบียงอาหารช้างสำคัญ 2 ชนิด คือ

1.1 หญ้าแพงโกล่า เป็นหญ้าที่มีลำต้นขนาดเล็ก ไม่มีขน ใบเล็กเรียวยาว ใบดกอ่อนนุ่ม ขยายพันธุ์ด้วยท่อนพันธุ์ สัตว์ชอบกิน เหมาะสำหรับผลิตเป็นหญ้าสดและหญ้าแห้ง ดำเนินการปลูกในพื้นที่ 40 ไร่ เตรียมดินปลูกด้วยการไถกลบวัชพืช 1 ครั้ง เว้นระยะเวลาให้เศษวัชพืชย่อยสลายประมาณ 1 เดือน แล้วไถย่อยดิน 1 ครั้ง และพรวนย่อยดิน จำนวน 2 ครั้ง พร้อมกับคลุมเคล้าปุ๋ยรองพื้นได้แก่ ปุ๋ยคอกอัตรา 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ จากนั้นปลูกหญ้าแพงโกล่าด้วยท่อนพันธุ์สดอายุ 60 วัน อัตราท่อนพันธุ์ 250 กิโลกรัมต่อไร่ โดยใช้แรงงานคนหว่านท่อนพันธุ์กระจายให้ทั่วแปลง เมื่อหญ้าเจริญเติบโตอายุประมาณ 30 วัน ทำการตัดปรับวัชพืชที่ขึ้นปะปนกับหญ้า ด้วยเครื่องตัดหญ้าตัดท้ายรถ

แทรกเตอร์ นำเศษหญ้าที่ตัดออกจากแปลง หลังจากนั้นปล่อยให้หญ้าฟื้นตัวประมาณ 2-3 วัน ใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 เพื่อเร่งการเจริญเติบโต อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หลังการตัดทุกครั้ง การผลิตเสบียงอาหารช้างสำคัญ จะตัดหญ้าที่อายุประมาณ 45 วัน เพื่อผลิตเป็นหญ้าสดบรรจุกระสอบพลาสติกสาน น้ำหนักประมาณ 20 กิโลกรัมต่อกระสอบ สำหรับจัดส่งในช่วงฤดูฝน และผลิตเป็นหญ้าแห้งอัดฟ่อน โดยใช้เครื่องจักรตัดทำรถแทรกเตอร์สำหรับตัดหญ้า สะบัดฝั งเกลี่ยรวมกอง และอัดเป็นฟ่อนน้ำหนักประมาณ 20 กิโลกรัม เก็บสำรองไว้จัดส่งในช่วงฤดูแล้ง

1.2 หญ้าเนเปียร์ยักษ์ เป็นหญ้าที่มีทรงต้นตั้งตรงคล้ายต้นอ้อย ขยายพันธุ์ด้วยท่อนพันธุ์ เหมาะสำหรับการผลิตเป็นหญ้าสดหรือหญ้าหมัก ดำเนินการปลูกในพื้นที่ 10 ไร่ โดยเตรียมดินปลูกและจัดการใส่ปุ๋ย เช่นเดียวกับการปลูกหญ้าแพงโกล่า จากนั้นปลูกด้วยท่อนพันธุ์ อายุ 4-6 เดือน ตัดเป็นท่อนสั้นๆ แต่ละท่อนให้มีข้อติดอยู่ 1-2 ข้อ ปลูกโดยใช้โคนของท่อนพันธุ์ปักเฉียงลงในดินที่เตรียมไว้ ให้ตาข้ออยู่ใต้ดินลึก 1-2 เซนติเมตร กลบดินและเหยียบให้แน่น ใช้ระยะปลูก 80 X 80 เซนติเมตร เริ่มตัดใช้ประโยชน์ครั้งแรกเมื่อหญ้าอายุ 60-70 วัน และตัดครั้งต่อไปทุก 30-45 วัน เพื่อผลิตเป็นหญ้าสด ตัดเป็นมัดๆ ละประมาณ 20 กิโลกรัม สำหรับจัดส่งในช่วงฤดูฝนร่วมกับหญ้าแพงโกล่าสด เพื่อเพิ่มความหลากหลายของชนิดอาหารเสริมช้างสำคัญ

2. กิจกรรมส่งมอบอาหารเสริมช้างสำคัญ ณ โรงช้างต้นพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ สถานีฯ ได้จัดเตรียมรถยนต์พร้อมพนักงานขับ สำหรับจัดส่งอาหารเสริมช้างสำคัญไว้เป็นการเฉพาะ ทำหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบความเรียบร้อยของเสบียงอาหารช้าง และเป็นผู้ประสานงานกับความยุ่งยากและร่วมกันสังเกตการณ์กินอาหารของช้างสำคัญรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบต่อไป การจัดส่งเสบียงอาหารช้าง ดำเนินการเป็น 2 ช่วง ดังนี้

2.1 ส่งมอบอาหารเสริมช่วงฤดูฝน (เดือนพฤษภาคม ถึง ตุลาคม) จัดส่งหญ้าแพงโกล่าสด บรรจุกระสอบ วันละ 250 กิโลกรัม และหญ้าเนเปียร์สด วันละ 250 กิโลกรัม รวมนำส่งวันละ 500 กิโลกรัม โดยจัดส่งทุกวัน ยกเว้นวันหยุดราชการ ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2551 ส่งมอบอาหารเสริมสดรวม 58,000 กิโลกรัม

2.2 ส่งมอบอาหารเสริมช่วงฤดูแล้ง (เดือนพฤศจิกายน ถึง เมษายน) ด้วยหญ้าแพงโกล่าที่ดำเนินการผลิตและสำรองไว้ในคลังเสบียงสัตว์ นำส่งเป็นอาหารเสริมช้างสำคัญ สับดาห์ละ 20 ฟ่อนๆ ละประมาณ 20 กิโลกรัม ผลการดำเนินการส่งมอบหญ้าแพงโกล่าแห้ง รวม 9,600 กิโลกรัม

การใช้จ่ายงบประมาณ

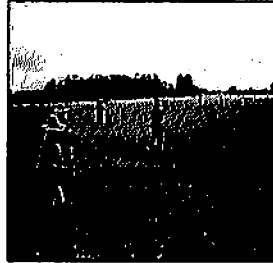
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนครได้รับงบประมาณจากกรมปศุสัตว์ กิจกรรมสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อใช้เป็นงบดำเนินงาน ได้แก่ ค่าตอบแทนใช้สอย ค่าวัสดุการเกษตร ค่าวัสดุ น้ำมันเชื้อเพลิง รวมเป็นเงินที่ใช้จ่ายไปทั้งสิ้น 52,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ในกิจกรรมโครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ

ภาพกิจกรรมการปฏิบัติงาน

1. กิจกรรมการผลิตเสปียงสัตว์สด

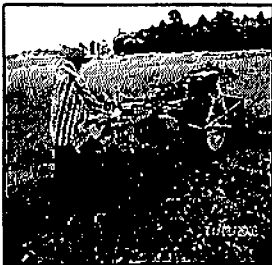
ปลุก

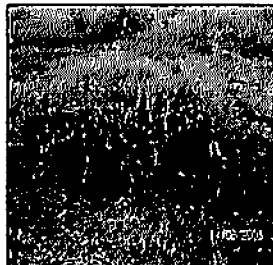
ใส่ปุ๋ย

ดูแลรักษา

ตัด

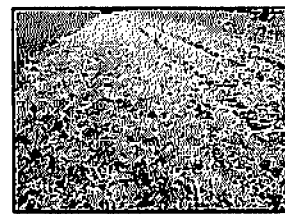

มัด

จัดส่ง

2. กิจกรรมการผลิตหญ้าแห้ง

หญ้าแห้งโก๋ล่าอายุ 60 วัน ตัดด้วยเครื่องตัดติดท้ายรถแทรกเตอร์

ตากแห้ง

ัดฟ่อน

กล้างเสปียง

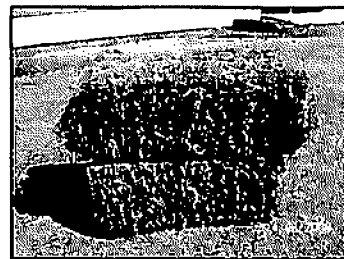
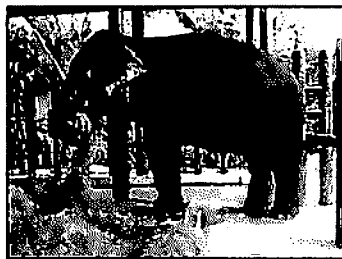

จัดส่ง

3. จัดส่งอาหารเสริมช้างสำคัญ ณ โรงช้างต้น พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์

1. จัดส่งหญ้าสดระหว่างเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม ทุกวันทำการวันละ 500 กก.

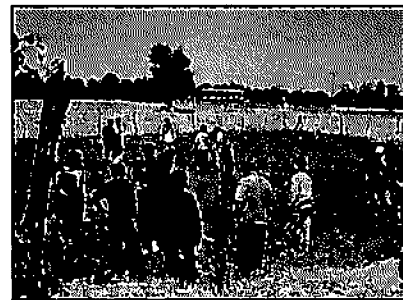
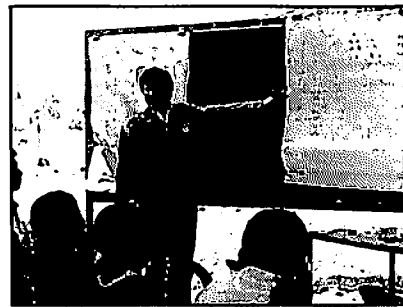
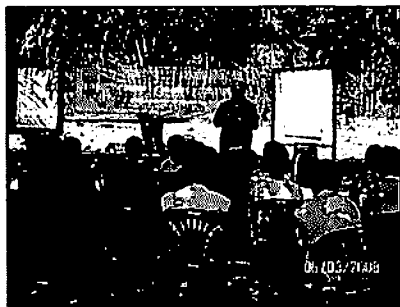
2. จัดส่งหญ้าแห้งระหว่างเดือน พฤศจิกายน-มษายน เดือนละ 1,600 กก.

โครงการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จ.สกลนคร

ผลการดำเนินงาน

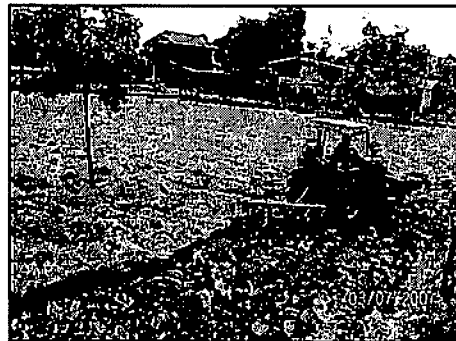
1. จัดฝึกอบรมความรู้ด้านอาหารสัตว์และจัดทำแปลงสาธิตให้แก่เกษตรกร

ฟาร์มนายบุญเพ็ง แพงศรี อ.วาริชภูมิ

ฟาร์มนายทุด เล็กอ่อน อ.เมืองสกลนคร

2. ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมและให้ผลผลิตสูง

3. ส่งเสริมการผลิตอาหารใช้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิต

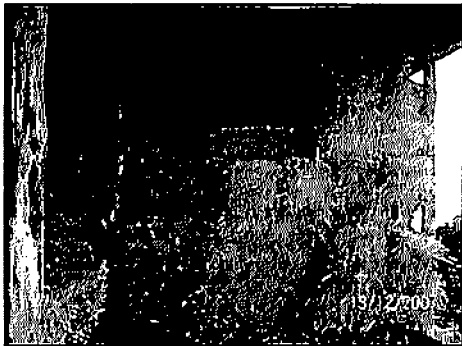
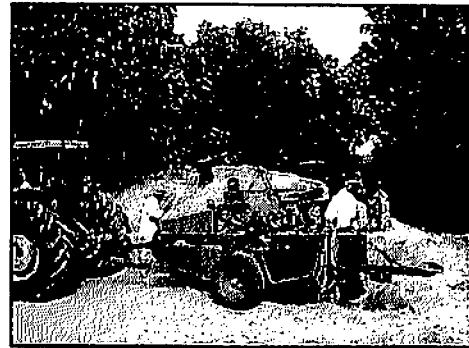

ให้คำแนะนำการผลิตอาหารใช้เอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต

ชี้แจงข้อมูลผลวิเคราะห์คุณค่าทางอาหารของพืชอาหารสัตว์ และให้คำแนะนำการจัดการแปลงหญ้า

4. สนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตำรองเลบียงสัตว์

✍️ ศูนย์ฯ ลำปาง - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงใหม่

กิจกรรม

1. ปรับปรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ จำนวนพื้นที่ 200 ไร่
2. สร้างพืชอาหารสัตว์ (ผลิตหญ้าแห้งอัดฟ่อน) จำนวน 600 ฟ่อน

งบประมาณ

ได้รับจัดสรรงบประมาณ 53,500 บาท และได้ดำเนินกิจกรรมและใช้จ่ายเงินงบประมาณ 53,486 บาท

ผลการดำเนินงาน

1. กิจกรรมปรับปรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการปรับปรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ ภายในศูนย์ฯ ลำปาง พื้นที่ 200 ไร่ โดยปลูกพืชอาหารสัตว์ ดังนี้
  - 1.1 จัดทำแปลงหญ้ารูซี่ 150 ไร่
  - 1.2. จัดทำแปลงหญ้านิสี่ม่วง 50 ไร่ รวมทั้งสิ้น จำนวน 200 ไร่
2. กิจกรรมสร้างพืชอาหารสัตว์ (ผลิตหญ้าแห้งอัดฟ่อน จำนวน 600 ฟ่อน) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง ได้ดำเนินการจัดทำหญ้าแห้งอัดฟ่อน และจัดส่งหญ้าแห้งอัดฟ่อนทั้งหมดให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

สถานีฯ พิจิตร - โครงการศูนย์ชัยพัฒนาการเกษตรสิรินธร จ.พิจิตร **กิจกรรมด้านปศุสัตว์**

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายบรรพต หงส์ทอง) มอบนโยบายให้กรมปศุสัตว์ดำเนินกิจกรรม ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงโคนมด้วยพืชอาหารสัตว์และแปลงพืชสมุนไพร ในพื้นที่โครงการ 8 ไร่ ณ ศูนย์ชัยพัฒนาการเกษตรสิรินธร หมู่ที่ 11 บ้านสะพานยาว ตำบลเนินมะกอก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร เพื่อสาธิตวิธีการที่เหมาะสมและแหล่งเรียนรู้สำหรับเกษตรกร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. สาธิตการเลี้ยงโคนมด้วยพืชอาหารสัตว์คุณภาพดี จัดทำแปลงพืชสมุนไพรที่ใช้ในฟาร์มโคนม และเป็นประโยชน์กับเกษตรกร เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรรายย่อย
2. เพื่อร่วมดำเนินงาน "ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 80 พรรษา จังหวัดพิจิตร" เฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
3. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ

กิจกรรมที่ดำเนินการ

1. สาธิตการเลี้ยงโคนมด้วยพืชอาหารสัตว์คุณภาพดี (หญ้าแพงโกล่า) โดยไม่ใช้อาหารข้น เพื่อสาธิตรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม
2. บำรุงรักษาและปรับปรุงแปลงหญ้าอาหารสัตว์ พื้นที่ 7 ไร่
3. ดำเนินงานวิชาการ 1 เรื่อง : ผลการใช้ปุ๋ยน้ำและสารปรับปรุงดินชนิดต่างๆ ต่อคุณภาพ ผลผลิต และต้นทุนการผลิตหญ้าแพงโกล่า

ผลการดำเนินงาน

1. สาธิตการเลี้ยงโคนมด้วยพืชอาหารสัตว์คุณภาพดี (หญ้าแพงโกล่า) โดยไม่ใช้อาหารข้น เพื่อสาธิตรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม
  - 1.1 ปล่อยโคลงและเล็มแปลงหญ้าแบบหมุนเวียน
  - 1.2 ตัดหญ้าสดที่อายุ 30-35 วันนำมาใช้เลี้ยงโค
  - 1.3 เสริมพืชตระกูลถั่ว (กระถินและถั่วลิสงเถา) โดยตัดสดให้โค
2. บำรุงรักษาและปรับปรุงแปลงหญ้าอาหารสัตว์ พื้นที่ 7 ไร่
  1. ขุดร่องขนาด 50x50 เซนติเมตร บริเวณรอบแปลงพืชอาหารสัตว์ และขุดร่องขนาด 30x30 เซนติเมตร ภายในแปลงพืชอาหารสัตว์เพื่อระบายน้ำออกจากแปลงในช่วงฤดูฝน
  2. ใส่ปุ๋ยและปราบวัชพืชพร้อมทั้งทำความสะอาดบริเวณแปลงและคันดินรอบแปลงพืชอาหารสัตว์

3. งานวิชาการ 1 เรื่อง : ผลการใช้ปุ๋ยน้ำและสารปรับปรุงดินชนิดต่างๆ ต่อคุณภาพผลผลิต และต้นทุนการผลิตหนุ่้าแพงโกล่า

สิ่งทดลองที่ใช้ 4 สิ่งทดลอง คือ

สิ่งทดลองที่ 1. (T1) ปรับปรุงดินตามคำแนะนำของกรมพัฒนาที่ดิน (กพด.) ร่วมกับการให้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำพัฒนาที่ดิน สูตร 2

สิ่งทดลองที่ 2. (T2) ปรับปรุงดินตามคำแนะนำของกพด. ร่วมกับการใส่ปุ๋ย 15-15-15 ตามอัตราที่ กพด.แนะนำ

สิ่งทดลองที่ 3. (T3) ปรับปรุงดินตามคำแนะนำของกพด. ร่วมกับการใส่ปุ๋ยเคมีตามอัตราที่กรมปศุสัตว์แนะนำ

สิ่งทดลองที่ 4. (T4) ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยคอก 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับการใส่ปุ๋ยเคมีตามอัตราที่กรมปศุสัตว์แนะนำ (การปรับปรุงดินตามคำแนะนำของกพด. ใช้มูลค่างควา 50 กิโลกรัมต่อไร่ร่วมกับใส่ปุ๋ยหมัก 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ และซีฟอส 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับปุ๋ยเคมีที่กรมปศุสัตว์แนะนำคือปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ต่อหนึ่งรอบการตัดและปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่ต่อหนึ่งรอบการตัด

ผลความก้าวหน้า พบว่าที่หนุ่้าแพงโกล่าอายุเฉลี่ย 37 วัน T4 ให้ผลผลิตน้ำหนั้กแห้งสูงสุดเฉลี่ย 2,995.3 กิโลกรัมต่อไร่ต่อรอบการตัด รองลงไปได้แก่ T3 T2 และ T1 ให้ผลผลิตน้ำหนั้กแห้งเฉลี่ย 2,712 2,445.3 และ 2,030 กิโลกรัมต่อไร่ต่อรอบการตัดตามลำดับ โปรตีนหยาบของหนุ่้าแพงโกล่ามีค่าเฉลี่ยระหว่าง 9.91-12.05% และต้นทุนการผลิตของหนุ่้าแพงโกล่า 1 กิโลกรัม มีค่าระหว่าง 0.59-0.76 บาท

ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน

ชุดร่องระบายน้ำ

สู้มน้ำหนั้กผลผลิต

ปล่อยโคแพะเล็ม

ปรับปรุงแปลงโดยการเสริมดิน

 ศูนย์ฯ เพชรบุรี - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
ผลงานวิชาการ 1 เรื่อง : การสำรวจสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

บทคัดย่อ :

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในด้านสภาพการจัดการเลี้ยงการผสมพันธุ์ การป้องกันและควบคุมโรค ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนทัศนคติต่อการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา สุ่มจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อและแพะนม จำนวน 25 ราย หมู่ 1 บ้านสามพระยา ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน 2550 นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นชาวไทย-มุสลิม ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอายุ 51-60 ปี มีสมาชิกในครอบครัว 6-8 คน และมีแรงงานเลี้ยงแพะ 1-2 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อและแพะนมเป็นอาชีพเสริมถึงร้อยละ 80 และเลี้ยงแพะเนื้อและแพะนมเป็นอาชีพหลักเพียงร้อยละ 20 ประกอบด้วย เกษตรกรเลี้ยงแพะเนื้อร้อยละ 44 เลี้ยงแพะนมร้อยละ 24 เลี้ยงทั้งแพะเนื้อและแพะนมร้อยละ 32 พันธุ์แพะเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง เลี้ยงเฉลี่ย 18 ตัวต่อราย พันธุ์แพะนมที่เกษตรกรเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ชาแนน เลี้ยงเฉลี่ย 21 ตัวต่อราย เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 1,200-6,000 บาทต่อเดือน ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนมมีรายได้ประมาณ 5,400-7,200 บาทต่อเดือน

ปัญหาอุปสรรคจากการเลี้ยงแพะของเกษตรกรคือการขาดความรู้ในการเลี้ยงแพะ โดยเฉพาะการจัดการด้านอาหารสัตว์ ขาดการปรับปรุงพันธุ์แพะ แพะมีราคาแพงและหาซื้อยาก ปัญหาการควบคุมโรคทั้งติดต่อ โรคข้อและสมองอักเสบในฟาร์ม และปัญหาที่สำคัญคือด้านการตลาด ไม่สามารถจำหน่ายเนื้อและนมแพะได้ตลอดทั้งปี

ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย คือ ควรมีการให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เกษตรกร จัดหาหรือปรับปรุงพันธุ์แพะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาหารหย่านและอาหารขุนเพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ เน้นการควบคุมและป้องกันโรคที่สำคัญ ตลอดจนแก้ไขปัญหาด้านการตลาดทั้งแพะเนื้อและแพะนม

1.1. โครงการผลิตอาหารช้างต้น “พระเศวตอดุลยเดชพาหนการ” จ.เพชรบุรี

ผลการดำเนินงาน

1. ผู้ดูแลช้างต้น “พระเศวตอดุลยเดชพาหนการ” ได้มาตัดนำไปเลี้ยงช้างต้น จำนวน 1,500 กิโลกรัม
2. ได้นำท่อนพันธุ์หญ้าขนและ หญ้าบาน่า ไปปลูกขยายพันธุ์ที่ โครงการหม่อนไหม
3. สนับสนุนท่อนพันธุ์ให้แก่เกษตรกรในช่วงที่ผู้ดูแลช้างไม่มาตัดไปเลี้ยงช้างต้น

วางท่อน้ำระบบสปริงเกอร์ ในแปลงหญ้าขนจำนวน 15 ไร่

ใส่ปุ๋ยคอกในแปลงหญ้าขน จำนวน 15 ไร่ บาน่า 5 ไร่

แปลงหญ้าขน อายุ 45 วัน จำนวน 15 ไร่

แปลงหญ้าบาน่า อายุ 10 วัน จำนวน 5 ไร่

2. โครงการแหล่งผลิตอาหารตามพระราชดำริ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ บ้านหนองตาตัง จ.ราชบุรี

จากการดำเนินงานโครงการฯ บ้านหนองตาตัง อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี ได้ประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดราชบุรี สำนักงานชลประทานจังหวัดราชบุรีและหน่วยงานทหารที่รับผิดชอบโครงการดังกล่าวโดยทุกฝ่ายให้การสนับสนุนร่วมดำเนินการโครงการฯ เป็นอย่างดี ทำให้สามารถปลูกสร้างแปลงหญ้าพื้นที่รวมทั้งสิ้น 30 ไร่ สำหรับใช้เป็นพืชอาหารสัตว์และตัดใช้ประโยชน์ ผลผลิตประมาณ 15-20 ตันต่อเดือน ผลผลิตน้ำหนักรด 8 เดือน ประมาณ 100-120 ตัน นำมาเลี้ยงสัตว์ในโครงการฯ ประมาณ 80 ตัว สัตว์เลี้ยงมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง เนื่องจากได้รับพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโต สามารถบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ได้เป็นอย่างดี

ผลตอบแทนของโครงการ

จากภาพรวมของโครงการ มีการลงทุนของโครงการ 130,650 บาท มีผลทำให้ผลิตพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเลี้ยงกระบือได้ตลอดทั้งปี และสามารถรองรับการเพิ่มปริมาณของกระบือในอนาคตจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกรรอบ ๆ โครงการ สามารถนำไปปรับใช้กับการเลี้ยงโค - กระบือ ของตัวเอง และใช้เป็นแหล่งขยายท่อนพันธุ์หญ้าให้เกษตรกรรอบ ๆ โครงการนำไปขยายพันธุ์ได้อีกด้วย

ร่วมประชุมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี หน่วยงานชลประทาน พัฒนาที่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี และหน่วยงานทหารที่รับผิดชอบโครงการ

กำหนดพื้นที่เพื่อปลูกสร้างแปลงหญ้า จำนวน 30 ไร่ โดยแบ่งเป็นแปลงหญ้ารัฐ จำนวน 25 ไร่ และแปลงหญ้ากินนีสีม่วง จำนวน 5 ไร่

เตรียมพื้นที่และหว่านเมล็ดพันธุ์ เพื่อปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์

ตรวจเยี่ยม ให้คำแนะนำในการตัดใช้ประโยชน์ และวิธีบำรุงรักษาแปลงหญ้าเพื่อให้มีผลผลิต
เพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการฯ ต่อไป

✍️ ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี – โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จ. นครศรีธรรมราช

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยความเดือดร้อนและความทุกข์ยากของประชาชน ในพื้นที่อำเภอปากพนัง เขตใหญ่ หัวไทร ชะอวด ร่อนพิบูลย์ เฉลิมพระเกียรติ จุฬาภรณ์ พระพรหม ลานสกา และอำเภอเมือง รวม 10 อำเภอในจังหวัดนครศรีธรรมราช และยังรวมพื้นที่บางส่วนของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และบางส่วนของอำเภอระโนด จังหวัดสงขลาด้วย ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีประชาชนจำนวนมากกว่า 600,000 คน มีพื้นที่ประมาณ 1.9 ล้านไร่ เป็นพื้นที่มากกว่า 500,000 ไร่ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ลุ่ม ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื่องจากปัญหาน้ำ 3 รส (น้ำจืด-น้ำเค็ม-น้ำเปรี้ยว) จึงเป็นสาเหตุทำให้การประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนา ได้รับความเสียหาย ผลผลิตตกต่ำ ผู้คนส่วนใหญ่ยากจน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การพัฒนาและการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังมีรายได้เพิ่มมากขึ้น จากการเลี้ยงสัตว์ และจำหน่ายพืชอาหารสัตว์ เนื่องจากมักเกิดปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์อยู่เสมอๆ เป็นประจำทุกปี ประกอบกับพื้นที่ที่พืชอาหารสัตว์ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติในปัจจุบันสภาพแวดล้อม ถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปริมาณพืชอาหารสัตว์ในธรรมชาติลดลง และหาได้ยากมากยิ่งขึ้น ซึ่งภารกิจเหล่านี้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี ที่จะต้องนำเทคโนโลยีด้านพืชอาหารสัตว์ไปถ่ายทอดให้เกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจในพันธุ์พืชอาหารสัตว์แต่ละชนิด รู้จักพิจารณาเลือกชนิดของพืชอาหารสัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ข้อควรคำนึงถึงการนำพืชอาหารสัตว์ไปใช้ประโยชน์ อาทิเช่น การปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็ม การตัดพืชอาหารสัตว์สดนำไปเลี้ยงสัตว์ หรือการเก็บสำรองเสบียงสัตว์ในรูปของพืชอาหารสัตว์แห้ง และพืชอาหารสัตว์หมัก ซึ่งพืชอาหารสัตว์แต่ละชนิดมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน ตลอดจนการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ตนเองและจำหน่าย

พื้นที่ดำเนินการ

อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอปากพนัง และ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

กิจกรรมดำเนินการ

ตารางที่ 38 ตารางแสดงกิจกรรมดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ. นครศรีธรรมราช

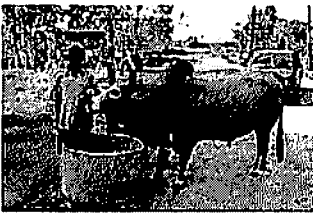
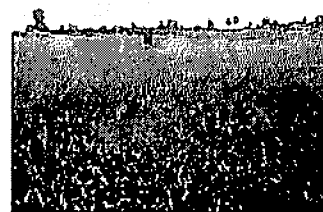
กิจกรรม	เป้าหมาย	รายละเอียด
1. ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านอาหารสัตว์	200 ราย	ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านพืชอาหารสัตว์ แก่เกษตรกร ได้แก่ การผลิต การบริหารจัดการ การเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ และการสำรวจเสบียงสัตว์
2. ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์	200 ราย/400 ไร่	มอบปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และปุ๋ยเคมี
3. สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง (อัดฟาง)	-	สนับสนุนรถแทรกเตอร์ เครื่องอัดฟางและพนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดเบา เพื่อผลิตเสบียงสัตว์

ผลการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 39 ตารางแสดงผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ. นครศรีธรรมราช

กิจกรรม	เป้าหมาย	ผล	รายละเอียด
1. ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านอาหารสัตว์	200 ราย	200 ราย	- ต.แม่เจ้าอยู่หัว อ.เชียรใหญ่ 20 ราย - ต.บ้านราม อ.หัวไทร 20 ราย
2. ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์	200 ราย/400 ไร่	200 ราย/400 ไร่	- ต.เชียรเขา อ.เฉลิมพระเกียรติ 12 ราย
3. สนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์สำรอง(อัดฟาง)	-	3,200 ฟ่อน	- ต.ป่าระกำ ต.ชะเมา และ ต.นุล่อง อ. ปากพนัง 108 ราย - ต.ท่าเรือ อ.เมือง 40 ราย

ภาพกิจกรรม

🔪 สถานี พัทลุง - โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จังหวัดพัทลุง

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง ได้ดำเนินงานโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านทุ่งครองชีพ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 10 ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง โดยปีงบประมาณ 2551 สถานี พัทลุง ได้รับงบประมาณจำนวน 36,450 บาท เพื่อปรับปรุงบำรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ พื้นที่ 9 ไร่ พร้อมให้คำแนะนำการจัดการการใช้ประโยชน์แปลงหญ้าเลี้ยงแพะและตัดถั่วสด

วัตถุประสงค์

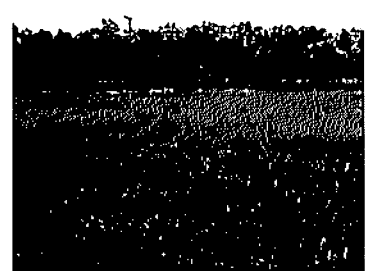
1. ส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่โครงการให้มีรายได้เสริมจากดำเนินงานฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ
2. เป็นแหล่งข้อมูลในการถ่ายทอดวิธีการดำเนินงานของกิจกรรมในฟาร์มที่ได้ผลให้กับผู้สนใจ
3. เป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

ผลการดำเนินงาน

1. สนับสนุนปุ๋ยเคมี เพื่อใช้บำรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ พื้นที่ 9 ไร่ ประกอบด้วยหญ้าแพงโกล่า พื้นที่ 4 ไร่ หญ้าชิกแนลเลื่อย พื้นที่ 3 ไร่ หญ้าพลิแคทูลัม พื้นที่ 1 ไร่ และถั่วไมยรา ถั่วท่าพระสไตโด กระถิน พื้นที่ 1 ไร่
2. สนับสนุนเสบียงสัตว์แห้งช่วงเกิดภัยธรรมชาติ จำนวน 2,000 กิโลกรัม และสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ ถั่วไมยรา ถั่วท่าพระสไตโด และกระถิน
3. แนะนำการนำวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรในฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริเลี้ยงแพะ
4. แนะนำการจัดการการใช้ประโยชน์แปลงหญ้าเลี้ยงแพะ แบบปล่อยแพะเล็มหญ้าเวียนและตัดตระกุลถั่วเสริม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์เลี้ยงแพะ
2. การจัดการการใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์เลี้ยงแพะได้ตลอดทั้งปี
3. เป็นแหล่งข้อมูลในการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

 ศูนย์ฯ นราธิวาส ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จ.นราธิวาส

ตารางที่ 40 ตารางสรุปกิจกรรมศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จ.นราธิวาส ปีงบประมาณ 2551

กิจกรรม	หน่วยวัด	เป้าหมาย	ผลงาน	หมายเหตุ
1. งานวิจัยด้านอาหารสัตว์	เรื่อง	2	2	โครงการ ต่อเนื่อง
1.1 การใช้ถั่วท่าพระสไตโลสดเป็นอาหารหยาบหลักขุนแพะ ลูกผสมพื้นเมือง	เปอร์เซ็นต์	65	65	
1.2 การปรับตัวของพืชอาหารสัตว์บางชนิดในพื้นที่ดิน เปรี้ยวจัด (ชุดดินมูโนะ)	เปอร์เซ็นต์	61	61	
2. งานพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ในศูนย์ศึกษา การพัฒนาพิกุลทองฯ				โครงการ ต่อเนื่อง
2.1 สาธิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี	เรื่อง	1	1	
2.2 สาธิตเทคโนโลยีการจัดการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ ดินเปรี้ยว	เรื่อง	1	1	
3. งานถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ร่วมกับ เกษตรกร				
3.1 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์บริเวณรอบศูนย์ศึกษาฯ				
3.1.1 ส่งเสริมและขยายผลการทำแปลงพืชอาหารสัตว์ แบบประณีต	ราย/ไร่	15/30	16/32	
3.1.2 จัดฝึกอบรมเกษตรกร	ราย	50	50	
3.1.3 ให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์	ครั้ง/ราย	50/100	129/239	
3.1.4 สนับสนุนเสบียงสัตว์ - พันธุ์พืชอาหารสัตว์ (กิจกรรมในโครงการพระราชดำริ)				
- หญ้าสด	กิโลกรัม	-	19,800	
- หญ้าแห้ง	กิโลกรัม	-	12,000	
- ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	กิโลกรัม	-	2,800	
3.2 โครงการพัฒนาทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์หมู่บ้านปศุสัตว์- เกษตรกรมูโนะ				
3.2.1 การบำรุงรักษาแปลงหญ้าเดิมของโครงการฯ	ไร่	100	100	
3.2.2 ส่งเสริมและขยายผลการทำแปลงพืชอาหาร สัตว์แบบประณีต	ราย/ไร่	15/30	15/30	
3.2.3 ให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์	ครั้ง/ราย	25/50	28/143	
งบประมาณที่ได้รับ	บาท	219,400	219,400	

1. งานวิจัยด้านอาหารสัตว์

งานวิจัยเรื่อง : การใช้ถั่วท่าพระสโตไลสดเป็นอาหารหยาบหลักขุนแพะลูกผสมพื้นเมือง
ผลความก้าวหน้า

ดำเนินการเตรียม โรงเรือน อุปกรณ์ต่างๆ วัตถุดิบอาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์ทดลอง และอยู่ระหว่างการรอคอยสัตว์ทดลอง เนื่องจากมีงานทดลองที่อยู่ระหว่างการเก็บข้อมูล

แปลงถั่วท่าพระสโตไล

ปรับสภาพสัตว์ทดลอง

งานวิจัยเรื่อง : การปรับตัวของพืชอาหารสัตว์บางชนิดในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด (ชุดดินมุโนะ)
(โครงการต่อเนื่อง)

ผลความก้าวหน้า

เตรียมพื้นที่ในโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์ - เกษตรมุโนะ สำหรับจัดทำแปลงทดลอง จำนวน 32 แปลง เก็บตัวอย่างดินก่อนดำเนินการทดลองส่งวิเคราะห์หาความต้องการปูน (Lime requirement) และดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์ตามแผนการทดลองและอยู่ระหว่างรอการตัดวัดผลผลิต

แพะกล้ำพันธุ์พืชอาหารสัตว์

เตรียมแปลงทดลอง จำนวน 32 แปลง

รายงานผลงานวิชาการเรื่อง : ผลของการเสริมอาหารชั้นต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของแพะลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน ในสภาพการเลี้ยงแบบขังคอก (เลขทะเบียนผลงาน 51(2)-0214-074 บทคัดย่อ :

การศึกษาผลของการเสริมอาหารชั้นระดับต่างๆ ต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของแพะลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน ทำการศึกษาที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส วางแผนการทดลองแบบ Randomized complete block design (RCBD) โดยใช้แพะพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน อายุประมาณ 3 เดือน น้ำหนักเฉลี่ย 11.04 ± 1.97 กิโลกรัม จำนวน 16 ตัว แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 ตัว (ผู้ 2 ตัวเมีย 2 ตัว) เสริมด้วยอาหารชั้นที่มีระดับโปรตีน 14.92 เปอร์เซ็นต์ ระดับยอโดโซนที่น้อยกว่า 71.16 เปอร์เซ็นต์ แพะแต่ละกลุ่มเสริมอาหารชั้นดังนี้ คือกลุ่มที่ 1 เสริมอาหารชั้น 1 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กลุ่มที่ 2 เสริมอาหารชั้น 1.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กลุ่มที่ 3 เสริมอาหารชั้น 2 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว และ กลุ่มที่ 4 เสริมอาหารชั้น 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว โดยให้กินอาหารหยาบ (หญ้าชิกแนลเลื่อย : ถั่วท่าพระสโตโล อัตราส่วน 1 : 1) เต็มที่ ตลอดการทดลอง 98 วัน

ผลปรากฏว่า แพะที่เสริมอาหารชั้น 1.5 2 และ 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กินวัตถุดิบแห้งได้ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p > 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 543.34 605.60 และ 666.81 กรัมต่อตัวต่อวัน มากกว่ากลุ่มที่เสริมอาหารชั้น 1 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 503.17 กรัมต่อตัวต่อวัน อัตราการเจริญเติบโตและผลตอบแทนของแพะกลุ่มที่เสริมด้วยอาหารชั้น 2 และ 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว มีอัตราการเจริญเติบโตและมีผลตอบแทนสูงกว่าแพะทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยมีอัตราการเจริญเติบโต เฉลี่ยเท่ากับ 93.88 และ 102.68 กรัมต่อตัวต่อวัน และมีผลตอบแทน เฉลี่ยเท่ากับ 596 และ 616 บาทต่อตัว ส่วนต้นทุนค่าอาหารในการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมของแพะมีต้นทุนใกล้เคียงไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p > 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 38 39 37 และ 40 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ การเสริมอาหารชั้นที่ระดับ 2 – 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว จะทำให้แพะมีประสิทธิภาพการผลิตที่ดีที่สุด

2. งานพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

2.1 สาธิตเทคโนโลยีการจัดการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยว

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2551 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาสในส่วนของงานส่งเสริมการปลูกสัตว์โครงการพระราชดำริ ได้ดำเนินการปรับปรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ใหม่ทั้งหมด โดยการไถเตรียมดินเพื่อปลูกพืชอาหารสัตว์ใหม่ เนื่องจากพื้นดังกล่าวเป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมขัง มีวัชพืชขึ้นหนาแน่น และพืชอาหารสัตว์ที่ปลูกภายในแปลงตายเป็นส่วนใหญ่ การเก็บข้อมูลผลผลิตค่อนข้างยาก ผลผลิตที่ได้มีปริมาณต่ำกว่าในปีที่ผ่านมา

ปัญหาและอุปสรรค

พื้นที่ที่เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง มีวัชพืชขึ้นหนาแน่น ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่และคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ดังกล่าว เพื่อเป็นที่ศึกษาดูงานแก่ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมงานในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

2.2 สาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2551 ได้ดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์เพิ่มเติมจำนวน 4 พันธุ์ และได้ดำเนินการปลูกซ่อมพืชอาหารสัตว์บางแปลงเนื่องจากสภาพดินภายในแปลงอัดแน่นน้ำไม่สามารถระบายออกได้ ทำให้พืชอาหารสัตว์ภายในแปลงไม่เจริญเติบโต ผลผลิตต่ำ จำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างของดินใหม่ โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์ใหม่บางแปลง เพื่อให้พืชอาหารสัตว์ภายในแปลงมีความสวยงาม สำหรับให้ผู้เข้ามาศึกษาดูงานในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้นำไปเป็นแบบอย่าง

จากการเก็บข้อมูลผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ย ปีที่ 1 2 3 และ 4 พบว่าหญ้าชิกแนลเฉลี่ย ให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 1,705 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาคือ หญ้าแพงโกล่า 1,390 กิโลกรัมต่อไร่ และหญ้าอะตราดัม 1,346 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ

ตารางที่ 41 ตารางแสดงผลผลิตน้ำหนักแห้งของหญ้าอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ งานสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี ในงานพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

พันธุ์พืชอาหารสัตว์	ผลผลิตน้ำหนักแห้ง (กก./ไร่)				ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
	ปีที่ 1 2548	ปีที่ 2 2549	ปีที่ 3 2550	ปีที่ 4 2551	
1.หญ้าชิกแนลเฉลี่ย	3,762	1,707	419	932	1,705.00
2.หญ้ารูซี่	3,029	1,100	478	341	1,237.00
3.หญ้าพริแคทูลัม	2,962	1,277	276	442	1,239.25
4.หญ้าอะตราดัม	3,207	1,229	465	483	1,346.00
5.หญ่ากินนีสีม่วง	2,852	1,262	505	576	1,298.75
6.หญ้าแพงโกล่า	3,199	1,166	549	646	1,390.00
7.หญ่าเนเปียร์แคระ	2,562	1,349	689	404	1,251.00
8.หญ่าหว่ายข้อ	-	-	-	805	805.00
9.หญ่าชิกแนลนอน	-	-	-	316	316.00
10.ถั่วลิสงเถา	-	-	-	355	355.00
11.กระถิน	-	-	-	942	942.00

3. งานถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร

3.1 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ บริเวณรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หลักการและเหตุผล

จากการสำรวจพื้นที่ในหมู่บ้านบริวาร รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวมีเกษตรกรที่สนใจอาชีพด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยเฉพาะ โค แพะ แกะ เป็นจำนวนมาก เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการแปลงพืชอาหาร

สัตว์ และบางรายมีความประสงค์ที่จะจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ เป็นของตนเอง ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่มี 2 ลักษณะคือ พื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเล และมีพื้นที่ซึ่งอยู่ถัดเข้ามามีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำขัง และดินเปรี้ยว ราษฎรปล่อยทิ้งรกร้างว่างเปล่า บางพื้นที่ไม่เหมาะต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ แต่สามารถที่จะพัฒนาเป็นแปลงสำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์ได้ เกษตรกรส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนอาหารสัตว์ อาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ก็มีคุณภาพต่ำ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การสำรองเสบียงสัตว์ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นมีความเป็นอยู่ที่ดีและเป็นการขยายผลการพัฒนาไปสู่เกษตรกรรายอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ทั้งปริมาณและคุณภาพ ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
3. เพื่อเป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีและเป็นการขยายผลการพัฒนาสู่เกษตรกรรายอื่นๆ

วิธีดำเนินการ

1. คัดเลือกเกษตรกรเพื่อเข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 ราย
2. จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาหารสัตว์และการจัดการโดยการเข้ารับการฝึกอบรม
3. คัดเลือกเกษตรกรที่มีความตั้งใจจริงจำนวน 15 ราย เพื่อเข้าโครงการการจัดทำแปลงพืชอาหาร

สัตว์แบบประณีต

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส ต.ไพรวัน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส

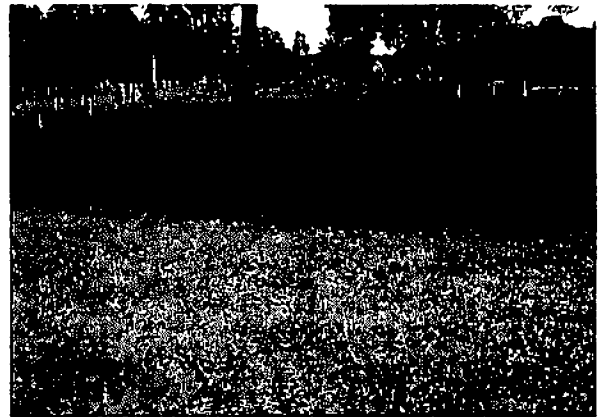
ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2551 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส ได้ดำเนินงานขยายผลการพัฒนาในลิ้งด้านอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร มีกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 42 ตารางสรุปกิจกรรมงานถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริปีงบประมาณ 2551

กิจกรรม	หน่วยวัด	เป้าหมาย	ผลงาน	หมายเหตุ
1. ส่งเสริมและขยายผลการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์สาธิต	ราย/ไร่	15/30	16/32	
2. ฝึกอบรมเกษตรกร	ราย	50	50	
3. ให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์และการจัดการ	ครั้ง/ราย	50/100	129/239	
4. สนับสนุนพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์				
กิจกรรมในโครงการพระราชดำริ				
4.1 ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์	กิโลกรัม	-	2,800	
4.2 หญ้าสด	กิโลกรัม	-	19,800	
4.3 หญ้าแห้ง	กิโลกรัม	-	12,000	

1. กิจกรรมส่งเสริมและขยายผลการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์สาธิตในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ

2. กิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกร (ด้านอาหารสัตว์) เกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ และเกษตรกรในโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตร – มูโนะ จำนวน 50 ราย

สถิติการจัดทำเสบียงสัตว์หมัก

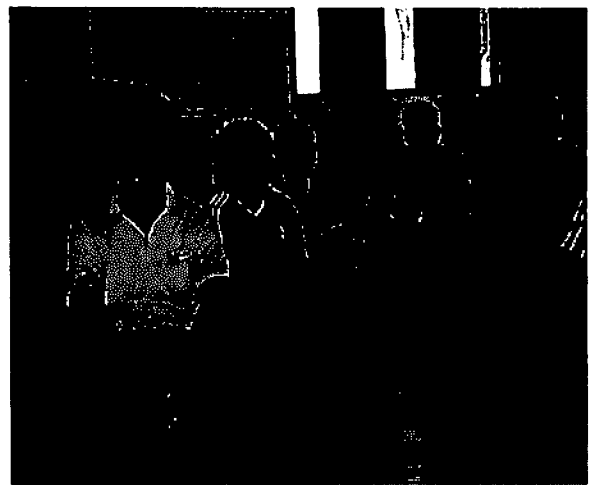

เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3. กิจกรรมออกตรวจเยี่ยม และให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย
โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

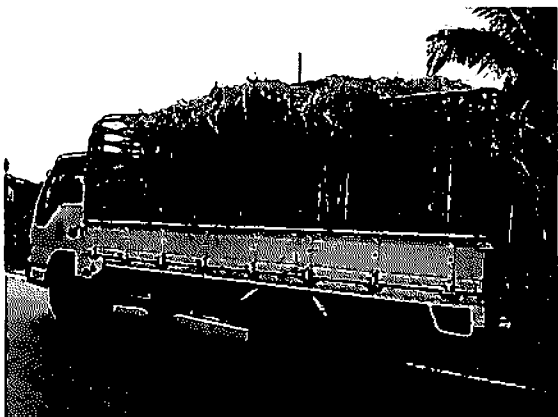

เยี่ยมเจ้าหน้าที่ในฟาร์มตัวอย่าง

เกษตรกรในหมู่บ้านบวรวิจารย์ศึกษามาดูงาน

4. กิจกรรมสนับสนุนเสบียงสัตว์ (หญ้าสด - หญ้าแห้ง)

- ได้แก่
1. งานเลี้ยงสัตว์สาธิตในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
  2. ฟาร์มตัวอย่างในจังหวัดนราธิวาส
  3. กลุ่มสวัสดิการเลี้ยงแพะนมในพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์
  4. กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ ในโครงการพระราชดำริ
  5. เกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ
  6. โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ

3.2 โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ. นราธิวาส

หลักการและเหตุผล

โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ เป็นศูนย์สาขาที่ 3 ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ตั้งอยู่ที่บ้านโคกไทร หมู่ที่ 4 ตำบลโสมมิตร อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เนื้อที่ประมาณ 1,500 ไร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธิตการจัดการดิน น้ำ ในพื้นที่พรุเพื่อการ ปศุสัตว์และการเกษตร โดยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมราษฎรในโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ ทรงมีพระราชเสาวนีย์เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2537 เรื่องการปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ให้ขยายต่อไปเพื่อที่จะได้เพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์ สภาพดินเปรี้ยว เป็นป่าเสม็ด มีวัชพืช เช่น กก กระจุต และหญ้าชันกาด ฯลฯ บางแห่งใช้ทำนาแต่ให้ผลผลิตต่ำและมักเกิดน้ำท่วมเสมอในฤดูเพาะปลูก และมีพื้นที่ว่างเปล่าอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์ จึงต้องการให้มีการรับสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 45 ราย มีโคเนื้อประมาณ 250 - 300 ตัว และสัตว์เลี้ยงเพื่อการสาธิตของโครงการฯ อีกจำนวนหนึ่ง เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงโคขุนและขยายแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ ขณะเดียวกันส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ ควรให้การฝึกอบรมและพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิกในการประกอบอาชีพควบคู่ไปพร้อมกันจากการวิเคราะห์พื้นที่ฟาร์มของเกษตรกรของโครงการฯ พบปัญหาด้านอาหารสัตว์ดังนี้

1. สภาพพื้นที่เป็นดินเปรี้ยว น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝนและมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีให้ผลผลิตต่ำและเจริญเติบโตได้ไม่ดีเท่าที่ควร

2. เกษตรกรขาดความรู้ด้านพืชอาหารสัตว์ บางรายยังคงใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้าธรรมชาติที่มีปริมาณและคุณภาพต่ำ บางรายปลูกพืชอาหารสัตว์แต่ขาดการจัดการที่ดี
3. ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพในช่วงน้ำท่วมหรือช่วงแล้งเป็นประจำแทบทุกปี
4. เกษตรกรขาดความรู้ด้านการจัดการโคขุน ประกอบกับอาหารชั้นมีราคาแพง

กิจกรรมที่ 1 ปรับปรุงแปลงหญ้าเดิมของโครงการฯ

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขังและสภาพดินเปรี้ยวให้สามารถปลูกพืชอาหารสัตว์ได้อย่างถาวร
2. เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ และสำรองเสบียงสัตว์ในรูปหญ้าแห้งหรือหญ้าหมักไว้ใช้ในชื่อน้ำท่วมหรือภัยแล้ง

2. เป้าหมาย

ปรับปรุงแปลงหญ้าเดิมของโครงการฯ จำนวนพื้นที่ 100 ไร่

3. วิธีดำเนินการ

1. เตรียมพื้นที่เฉพาะส่วนที่เสียหาย โดยการไถ 2 ครั้ง พรวน 1 ครั้ง สุ่มเก็บตัวอย่างดินในแปลงเพื่อวิเคราะห์ความต้องการปุ๋ยไนโตรเจนฟอสฟอรัสหากจำเป็นต้องปรับปรุงโดยหว่านสม่ำเสมอให้ทั่วแปลง คลุกเคล้าหน้าดินประมาณ 15 เซนติเมตร ทิ้งไว้ 15 วันทำการปลูกหญ้าชิกแนลเลื่อยด้วยท่อนพันธุ์
2. ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัม/ไร่ แบ่งใส่ 2 ครั้ง ๆ ละ 10 กิโลกรัม/ไร่ และ ใส่ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 10 กิโลกรัม/ไร่ ทุกครั้งหลังการตัดหญ้า
3. ตัดหญ้าครั้งแรกที่อายุ 70-80 วันหลังปลูก และตัดครั้งต่อไปทุก 45-60 วัน

4. ผลการดำเนินงาน

1. บำรุงรักษาแปลงหญ้าเดิมโดยใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่และ สูตร 46-0-0 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ กำจัดวัชพืชและปลูกซ่อมแซมในส่วนที่ตาย ซ่อมแซมรั้วลวดหนามรอบๆแปลงพืชอาหารสัตว์
2. สามารถผลิตหญ้าสดให้สัตว์เลี้ยงของเกษตรกรและสัตว์เลี้ยงเพื่อการสาธิตในโครงการฯ ใช้ประโยชน์ได้ประมาณ 100,000-150,000 กิโลกรัมต่อปี โดยมีสัตว์เลี้ยงใช้ประโยชน์จากแปลงพืชอาหารสัตว์ ดังนี้ โคเนื้อ จำนวน 250 - 300 ตัว แพะ-แกะ จำนวน 100 ตัว
3. ให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์และการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์แก่สมาชิกในโครงการฯ และเกษตรกรบริเวณใกล้เคียง 28 ครั้ง 143 ราย

กิจกรรมปรับปรุงแปลงหญ้าเดิม พื้นที่เป้าหมาย 100 ไร่

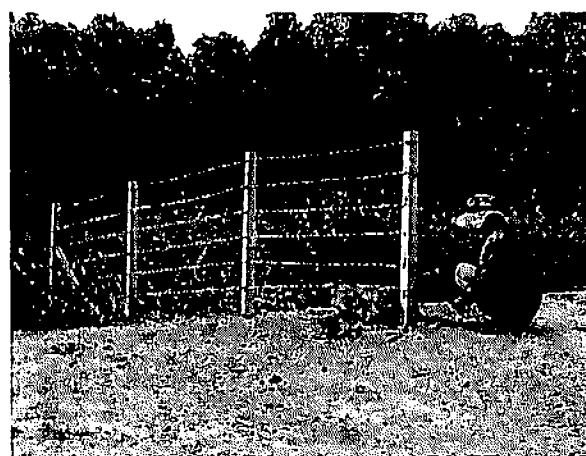

แปลงหญ้ารวมสำหรับตัดสดและปล่อยสัตว์ลงแทะเล็ม แปลงหญ้าชุดยกทรงสำหรับตัดสดเลี้ยงสัตว์สาธิต

นำหญ้ามาเลี้ยงแพะในโรงเรือน

นำสัตว์ลงไปปล่อยในแปลงแทะเล็ม

ใส่ปุ๋ยแปลงพืชอาหารสัตว์

จัดทำรั้วเพื่อป้องกันสัตว์จากภายนอก

ใส่หินปูนฝุ่นเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดของดิน

ดำเนินการปลูกซ่อมในส่วนที่ตาย

กิจกรรมที่ 2 ส่งเสริมและขยายผลการทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.1 เพื่อปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในสภาพพื้นที่ดินพรุและที่ลุ่มน้ำขังของ หมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ ให้เป็นแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์แบบประณีตมีคุณภาพได้อย่างถาวรและยั่งยืน
- 1.2 เพื่อให้เกษตรกรได้พัฒนาการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ ให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพและค่าใช้จ่ายต่ำ
- 1.3 เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์
- 1.4 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์ จากแปลงพืชอาหารสัตว์ที่ทำการขุดยกร่องในการเลี้ยงโคขุนและผลิตหญ้าสดจำหน่ายสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัว
- 1.5 เพื่อสนับสนุนให้อาชีพการเลี้ยงสัตว์มีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

2. เป้าหมาย

จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต เกษตรกร 15 ราย พื้นที่ 30 ไร่

3. วิธีดำเนินการ

3.1 คัดเลือก เกษตรกร จำนวน 15 ราย เข้าร่วมโครงการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต โดยใช้พื้นที่ไม่เกิน 2 ไร่ต่อราย

3.2 เกษตรกรที่ยังไม่มีแปลงหญ้า ทำการปลูกสร้างแปลงหญ้าใหม่ โดยการไถ 2 ครั้ง และพรวน 1 ครั้ง ปลูกหญ้าซิกแนลเลื่อยหรือหญ้าแพงโกล่าด้วยท่อนพันธุ์ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ รองพื้น ดัดหญ้าครั้งแรกที่อายุ 70-80 วัน และตัดครั้งต่อไปทุก 45-50 วัน กำจัดวัชพืช และใส่ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ทุกครั้งหลังตัด สำหรับเกษตรกรที่มีแปลงหญ้าเดิม ให้กำจัดวัชพืช และทำการปลูกซ่อมแซมในส่วนที่เสียหายแล้วบำรุงรักษาแปลงต่อไป

3.3 การจัดการ มีการให้น้ำในช่วงฤดูแล้ง และตัดหญ้าอายุไม่เกิน 45 วัน

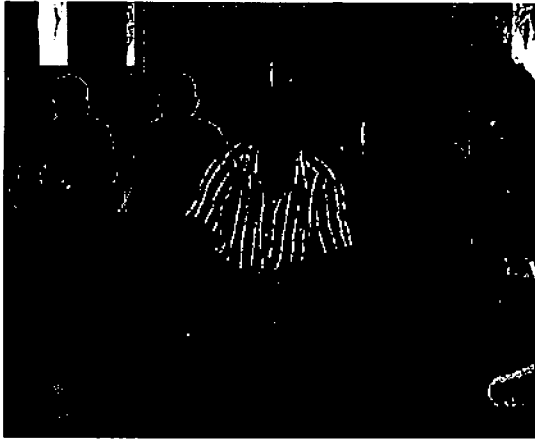
3.4 เกษตรกรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์เพื่อผลิตหญ้าสดหรือหญ้าหมักจำหน่ายตามความต้องการของตลาด

4.สถานที่ดำเนินการ

โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ หมู่ที่ 4 ตำบลโฆมิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

5. ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2551 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต จำนวน 15 ราย พื้นที่ 30 ไร่ ปัจจุบันเกษตรกรบางรายสามารถใช้ประโยชน์จากแปลงพืชอาหารสัตว์ดังกล่าวได้แล้ว

ชี้แจงรายละเอียดของโครงการ

ไถเตรียมดินในพื้นที่ของเกษตรกร

แปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร

เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากแปลงพืชอาหารสัตว์

6. ปัญหาและอุปสรรค

การปฏิบัติงานในพื้นที่มีข้อจำกัดเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เงินนอกงบประมาณ

ได้แก่ การปฏิบัติงาน

โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้า
ล้นตลาดปี พ.ศ.2550

รายงานผลการปฏิบัติงาน
โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์กล้วยาลันตลาด ปี พ.ศ 2550
กรมปศุสัตว์

ณ วันที่ 3 ตุลาคม 2551

ความเดิม

ในปีพ.ศ.2550เกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์กล้วยาลันจำหน่ายประสบปัญหาเมล็ดพันธุ์กล้วยาลันตลาดขายไม่ได้ ขึ้น และร้องขอให้รัฐบาลช่วยเหลือ ต่อมากรมได้มีมติเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2550 อนุมัติให้กรมปศุสัตว์ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ไปดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์กล้วยาลันตลาดปีพ.ศ.2550 จำนวน 142,613,787 บาท เป็นเงินยืมปลอดดอกเบี้ยสำหรับใช้ดำเนินการรับซื้อเมล็ดพันธุ์กล้วยาลัน 123,469,012 บาท และเงินจ่ายขาดสำหรับใช้เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์กล้วยาลันที่กรมการข้าว 19,144,775 บาท

การเบิกเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

1. เบิกเงินยืมปลอดดอกเบี้ย กรมปศุสัตว์เบิกเงินยืมจากกองทุนฯไปแล้ว 6 งวดเป็นเงิน 89,571,632.94 บาท คงเหลือที่ศูนย์/สถานีฯ 361,014.49 บาท , ที่กรมปศุสัตว์ 196,316.58 บาท ที่กองทุนฯ 33,897,379.06 บาท รวมคงเหลือเงินยืมปลอดดอกเบี้ยจำนวน 34,454,710.13 บาท (ตารางที่ 43)
2. เบิกเงินจ่ายขาด กรมปศุสัตว์เบิกเงินจ่ายขาดจากกองทุนฯไปแล้ว 2 งวดเป็นเงิน 9,891,435.00 บาท คงเหลือ ที่กรมปศุสัตว์ 9,133,245.71 บาท ที่กองทุนฯ 9,253,340.00 บาท รวมคงเหลือเงินจ่ายขาดจำนวน 18,386,585.71 บาท (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 ตารางแสดงผลการเบิกจ่ายเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

รายละเอียด	กรม.อนุมัติ	เบิกจ่ายเงิน จากกองทุนฯ	เบิกจ่ายจริง	คงเหลือเงิน (ที่กรมปศุสัตว์+กองทุนฯ)
เงินยืมปลอดดอกเบี้ย	123,469,012.00	89,571,632.94	89,014,301.87	34,454,710.13
เงินจ่ายขาด	19,144,775	9,891,435.00	758,189.29	18,386,585.71
รวม	142,613,787	99,463,067.94	89,772,491.16	52,841,295.84

ผลการใช้จ่ายยืม รวม 88,971,370.47 บาท มีรายละเอียดดังนี้

1. จ่ายเงินค่ารับซื้อเมล็ดพันธุ์กล้วยาลันจากเกษตรกรจำนวน 6,011 ราย จำนวน 1,773,527.55 กิโลกรัม เป็นเงินรวม 85,358,904.80 บาท มีรายละเอียดดังนี้
  - 1) หน้ารูซี่ 402,458.74 กิโลกรัมๆละ 45 บาท เป็นเงิน 18,110,643.30 บาท
  - 2) หน้ากินนี้สีม่วง 1,240,550.91 กิโลกรัมๆละ 50 บาท เป็นเงิน 62,027,545.50 บาท
  - 3) หน้าอะตราดัม 109,167.33 กิโลกรัมๆละ 40 บาท เป็นเงิน 4,366,693.20 บาท
  - 4) หน้าพลีแคลูลัม 21,350.57 กิโลกรัมๆละ 40 บาท เป็นเงิน 854,022.80 บาท

2. จ่ายเงินค่าดำเนินการ 3,612,465.67 บาท มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ค่ากระสอบพลาสติกกาน 1,281,201.10 บาท
- 2) ค่าถุงพลาสติกกรองใน 97,781.95 บาท
- 3) ค่าจ้างเหมาทำเครื่องทำความสะอาดเบื้องต้น 160,000 บาท
- 4) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งเมล็ดไปโรงเก็บ 637,625.54 บาท
- 5) ค่าแรงงานยกกระสอบ 399,642.00 บาท
- 6) ค่าซ่อมแซมโรงเก็บเมล็ดกรมปศุสัตว์ 237,979.30 บาท
- 7) ค่าแควรถรับเมล็ดพันธุ์ 309,500 บาท
- 8) ค่าเบี้ยประกันอัคคีภัย 150,496.81 บาท
- 9) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งเมล็ดหน่วยงานจำหน่าย 338,238.97 บาท

ผลการใช้จ่ายเงินจ่ายขาด

จ่ายเงินค่าเก็บรักษาในห้องเย็นปรับอากาศ และค่ากระแสไฟฟ้าแล้ว 3 งวด เป็นเงิน 758,189.29 บาท
รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 44   ตารางแสดงผลการใช้จ่ายเงินจ่ายขาด ปีงบประมาณ 2551

หน่วย: บาท

หน่วยงานเก็บรักษา	งวดที่1	งวดที่2	งวดที่ 3	รวม
ศมช.นครราชสีมา	44,310.90			44,310.90
ศมช.อุบลราชธานี	27,626.76		36,640.26	64,267.02
ศมช.ร้อยเอ็ด	181,336.84		78,411.46	259,748.30
ศมช.กาฬสินธุ์		44,387.59	98,421.39	142,808.98
ศมช.สกลนคร		34,393.08	69,525.44	103,918.52
ศมช.ขอนแก่น		6,428.00	62,692.09	69,120.09
ศมช.ลำปาง		19,811.02	32,063.40	51,874.42
ศมช.อุดรธานี			22,141.06	22,141.06
รวม	253,274.50	105,019.69	399,895.10	758,189.29

สถานที่เก็บรักษา

กรมปศุสัตว์เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์หญ้าของโครงการฯไว้ที่ห้องเย็น ตั้งอุณหภูมิไว้ที่ 20 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 50 % เพื่อให้รักษาคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้าไว้นาน 2 ปี ใช้ห้องเย็นของกรมการข้าว และกรมปศุสัตว์ รวม 14 แห่ง คือ

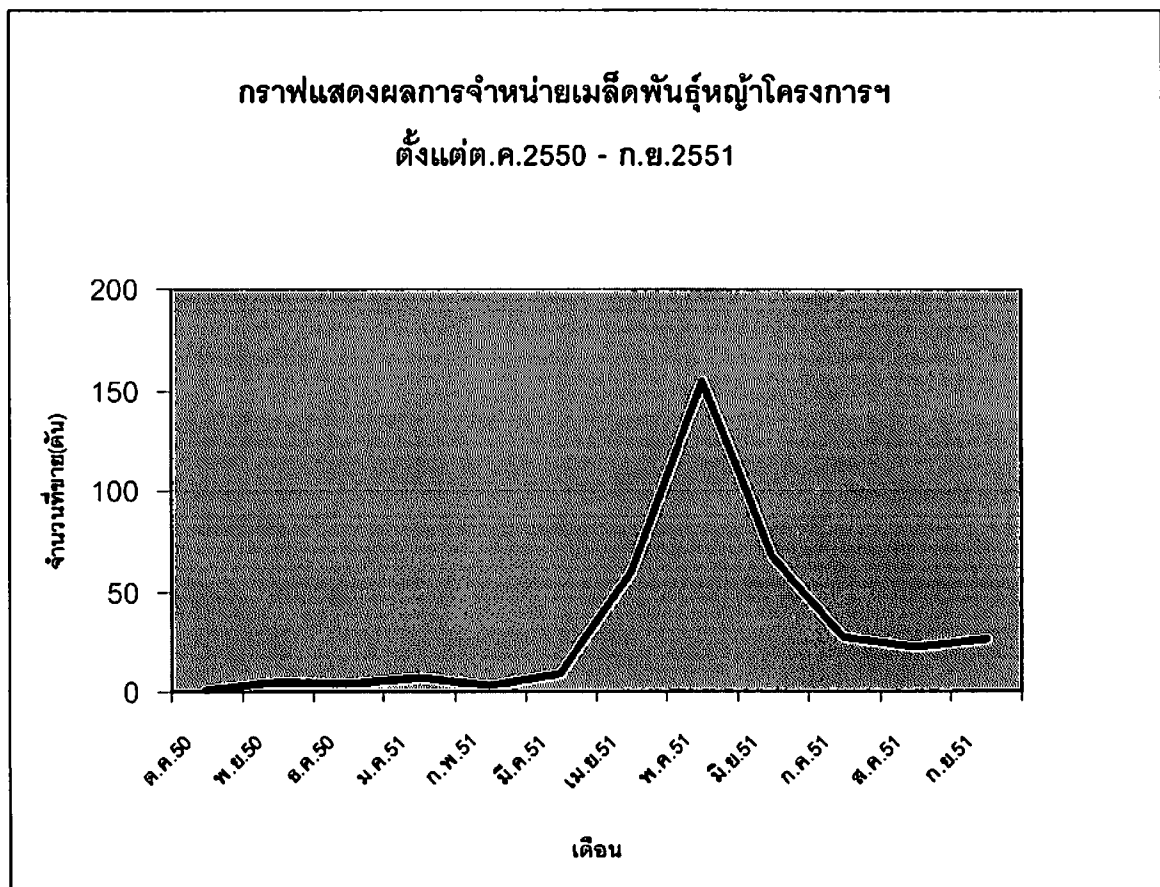
1. ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว 7 แห่ง คือ ขอนแก่น, อุดรธานี, กาฬสินธุ์, สกลนคร, อุบลราชธานี, ลำปาง และร้อยเอ็ด
2. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 3 แห่ง คือ นครราชสีมา, ขอนแก่น และเพชรบุรี

3. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 3 แห่ง คือ ร้อยเอ็ด, บุรีรัมย์ และมหาสารคาม

เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์จะเข้าไปตรวจวัดอุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์เป็นประจำทุกเดือน และสุ่มเก็บตัวอย่างเมล็ดจากห้องเย็นไปตรวจสอบความงอกทุก 2 เดือน

ผลการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์หญ้า

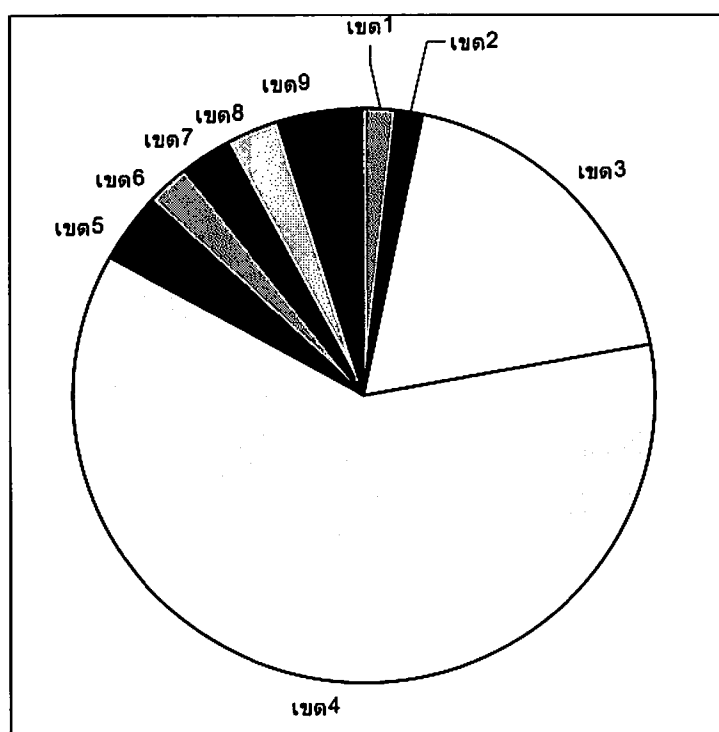
กรมปศุสัตว์เริ่มจำหน่ายเมล็ดพันธุ์หญ้าตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2550 นับถึงวันที่ 30 กันยายน 2551 สามารถจำหน่ายได้ 388,731.24 กิโลกรัม คิดเป็น 43.19 %จากเป้าหมายปี 2551 จำนวน 900,000 กิโลกรัม เป็นเมล็ดหญ้ารูซี่ 141,947.46 กิโลกรัมๆละ 55 บาท เป็นเงิน 7,807,110.30 บาท, เมล็ดหญ้างินนิสีม่วง 221,409.50 กิโลกรัมๆละ 60 บาท เป็นเงิน 13,284,570.00 บาท, เมล็ดหญ้าอะตราดัม 17,608.28 กิโลกรัมๆละ 50 บาท เป็นเงิน 880,414.00 บาท และเมล็ดหญ้าพลิแคทูลัม 7,766 กิโลกรัมๆละ 50 บาท เป็นเงิน 388,300.00 บาทคิดเป็นเงินรวมทั้งสิ้น 22,360,394.30 บาท

ภาพที่ 15

กราฟแสดงผลการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์หญ้าโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้า
ล้นตลาด ปี พ.ศ.2550 ในปีงบประมาณ 2551

ภาพที่ 16 กราฟแสดงผลการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ยางโครงการแก้ไขปัญหามลพิษด้านยาง
ล้นตลาด ปี พ.ศ.2550 แบ่งรายเขตพื้นที่ปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2551

หากพิจารณาตามเขตพื้นที่ปฏิบัติงาน ของหน่วยงานในสังกัดกองอาหารสัตว์ ใน 9 เขตพื้นที่ รับผิดชอบทั่วประเทศ พบว่าเขตพื้นที่ปฏิบัติงานที่สามารถจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ได้สูงสุดคือพื้นที่เขต 4 จำนวน 233,005.7 กิโลกรัม รองลงมาคือพื้นที่เขต 3 จำนวน 72,562 กิโลกรัม, เขต 9 จำนวน 18,378 กิโลกรัม, เขต 5 จำนวน 14,435 กิโลกรัม, เขต 8 จำนวน 11,258 กิโลกรัม, เขต 7 จำนวน 10,525 กิโลกรัม, เขต 6 จำนวน 10,373 กิโลกรัม, เขต 1 จำนวน 7,647 กิโลกรัม, เขต 2 จำนวน 5,381.50 กิโลกรัม และกองอาหารสัตว์ จำนวน 5,166 กิโลกรัม ตามลำดับ

สต็อกเมล็ดพันธุ์ยาง

เมล็ดพันธุ์ยางที่กรมปศุสัตว์รับซื้อทั้งหมด 1,773,527.55 กิโลกรัม จำหน่ายไป 388,731.24 กิโลกรัม ปัจจุบันคงเหลืออยู่ 1,384,796.31 กิโลกรัม เมื่อรวมกับเมล็ดพันธุ์ที่หักค่าสูญเสียไว้ขณะรับซื้อจำนวน 21,212.49 กิโลกรัม รวมเป็นเมล็ดพันธุ์ทั้งสิ้น 1,406,008.80 กิโลกรัม

รายได้อื่นๆ

กรมปศุสัตว์มีรายได้อื่นนอกจากการขายเมล็ดพันธุ์ยางรวมทั้งสิ้น 66,332.51 บาท คือ

1. ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร 66,300.81 บาท
2. หน่วยงานกรมปศุสัตว์ส่งเงินเกิน 31.70 บาท

การส่งเงินคืนกองทุน

1.ชำระเงินยืมคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ในปีงบประมาณ 2551 กรมปศุสัตว์นำเงินค่าจำหน่ายเมล็ดพันธุ์นํ้าสงชำระคืนกองทุนฯไปแล้ว 9 งวด เป็นเงิน 20,910,191.00 บาท (รวมรายได้อื่นจำนวน 31.70 บาท แล้ว) คิดเป็น 23.93 เปอร์เซ็นต์ของเป้าหมาย คงเหลือค้างชำระ 68,367,343.94 บาท มีรายละเอียดดังนี้

งวดที่ 1 ชำระเงินจำนวน	366,560.00	บาท
งวดที่ 2 ชำระเงินจำนวน	239,713.00	บาท
งวดที่ 3 ชำระเงินจำนวน	360,283.00	บาท
งวดที่ 4 ชำระเงินจำนวน	711,345.00	บาท
งวดที่ 5 ชำระเงินจำนวน	3,488,855.00	บาท
งวดที่ 6 ชำระเงินจำนวน	8,982,145.00	บาท
งวดที่ 7 ชำระเงินจำนวน	3,947,330.00	บาท
งวดที่ 8 ชำระเงินจำนวน	1,543,710.00	บาท
งวดที่ 9 ชำระเงินจำนวน	1,270,250.00	บาท

2.ส่งดอกผลของโครงการฯ และอื่นๆ

กรมปศุสัตว์นำเงินดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารและอื่นๆส่งคืนกองทุนฯเป็นเงินรวม 66,300.81 บาท

แนวทางการดำเนินงานต่อไป

ณ.วันที่ 3 ตุลาคม 2551 กรมปศุสัตว์ใช้จ่ายเงินกองทุนไปทั้งสิ้น 88,971,370.47บาท และประมาณการ รายจ่ายที่คาดว่าจะเบิกในปีงบประมาณ 2552 อีก 2,730,112.86 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 91,701,483.33 บาท มีรายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์นํ้าในปีงบประมาณ 2551 จำนวน 388,731.24 กิโลกรัม คิดเป็นเงิน 22,360,394.30 บาท และรายได้อื่นๆ 31.70 บาท คาดว่าจะมีรายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์นํ้าในปีงบประมาณ 2552 อีกประมาณ 600,000 กิโลกรัม คิดเป็นเงิน 34,513,000 บาท รวมเงินรายได้ของโครงการฯ ที่คาดว่าจะชำระหนี้ให้กองทุนเมื่อสิ้นสุดโครงการฯในวันที่ 30 กันยายน 2552 เป็นเงินรวม 56,873,426 บาท ไม่สามารถดำเนินการจำหน่ายและชำระหนี้เงินยืมได้ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับกองทุนฯ เพราะยังเหลือหนี้อยู่อีก 34,828,057.33 บาท หากกองทุนฯอนุมัติให้ขยายโครงการฯออกไปถึงวันที่ 30 กันยายน 2553 กรมปศุสัตว์คาดว่าจะจำหน่ายเมล็ดพันธุ์นํ้าของโครงการฯที่เหลืออยู่อีก 784,796.31 กิโลกรัม ได้หมดโดยจะมีเงินรายได้จำนวน 46,220,786 บาท เพียงพอที่จะชำระหนี้ให้กองทุนฯและขออนุมัติปิดโครงการฯ กรมปศุสัตว์จึงกำหนดแผนดำเนินการไว้ดังนี้

1. ขอบปรับแผนการใช้จ่ายเงินโครงการฯ และจำหน่ายเมล็ดพันธุ์นํ้าในปีงบประมาณ 2552 จำนวน 600,000 กิโลกรัม
2. ขออนุมัติขยายโครงการฯออกไปอีก 1 ปี เป็นสิ้นสุดโครงการฯในวันที่ 30 กันยายน 2553
3. ขอบปรับแผนการใช้จ่ายเงินโครงการฯ และจำหน่ายเมล็ดพันธุ์นํ้าในปีงบประมาณ 2553 จำนวน 784,796.31 กิโลกรัม
4. ขออนุมัติปิดโครงการฯในวันที่ 30 กันยายน 2553

งานบริหารทั่วไป

งานบริหารทั่วไปของส่วนกลางกองอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์เฉพาะในส่วนกลาง มีผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปปีงบประมาณ 2551 จำแนกตามชนิดงานที่ปฏิบัติแสดงในตารางที่ 45

ตารางที่ 45 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปของส่วนกลาง กองอาหารสัตว์

รายการ	หน่วย	ผลงาน
1. งานสารบรรณ		
1.1 ลงทะเบียนรับหนังสือ	เรื่อง	11,997
1.2 ลงทะเบียนส่งหนังสือ	เรื่อง	13,350
2. งานแผนงาน / ประเมินผล		
2.1 จัดทำแผนงานการปฏิบัติงาน	แผนงาน	1
2.2 จัดทำผลงาน/รายงานประจำเดือน	ครั้ง	12
2.3 จัดทำสถิติผลการปฏิบัติงาน	ครั้ง	1
2.4 จัดทำรายงานผลงานวิจัย	ครั้ง	1
3. งานการเงิน / งบประมาณ		
3.1 จัดทำงบประมาณประจำปี	หน่วยงาน	29
3.2 จัดสรรเงินให้หน่วยงานต่างๆ	หน่วยงาน	29
3.3 โอนเงินงบประมาณเบิกจ่ายส่วนภูมิภาค	ครั้ง/หน่วยงาน	7/29
3.4 จัดทำรายงานแสดงรายจ่ายเงินงบประมาณประจำเดือน	รายงาน	12
4. งานพัสดุ		
4.1 การจัดซื้อและควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุ	เรื่อง	64
4.2 การตรวจสอบพัสดุประจำปี	ครั้ง	1
4.3 จัดทำทะเบียนรับจ่ายพัสดุ	รายการ	100
5. ใรเนี่ยวและถ่ายเอกสาร		
5.1 ใรเนี่ยวเอกสาร	แผ่น	120,500
5.2 ถ่ายเอกสาร	แผ่น	234,000

งานวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์

ผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551
กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์
กองอาหารสัตว์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ กองอาหารสัตว์ และงานวิเคราะห์อาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ (ขอนแก่น, นครราชสีมา และนราธิวาส) ได้ดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ของกรมปศุสัตว์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ การแก้ไขความยากจน กระจายความเจริญสู่ชนบทและลดช่องว่างของรายได้

แผนงบประมาณ จัดความยากจนและพัฒนาชนบท

ผลผลิต เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ

กิจกรรม ถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร

จากการที่มีหน้าที่ในกำหนดมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์ รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับคุณภาพอาหารสัตว์ และการวิเคราะห์อาหารสัตว์ จึงได้ดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์และกิจกรรمدังกล่าว คือ

- การให้บริการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกร รวม 638 ราย 3,776 ตัวอย่าง

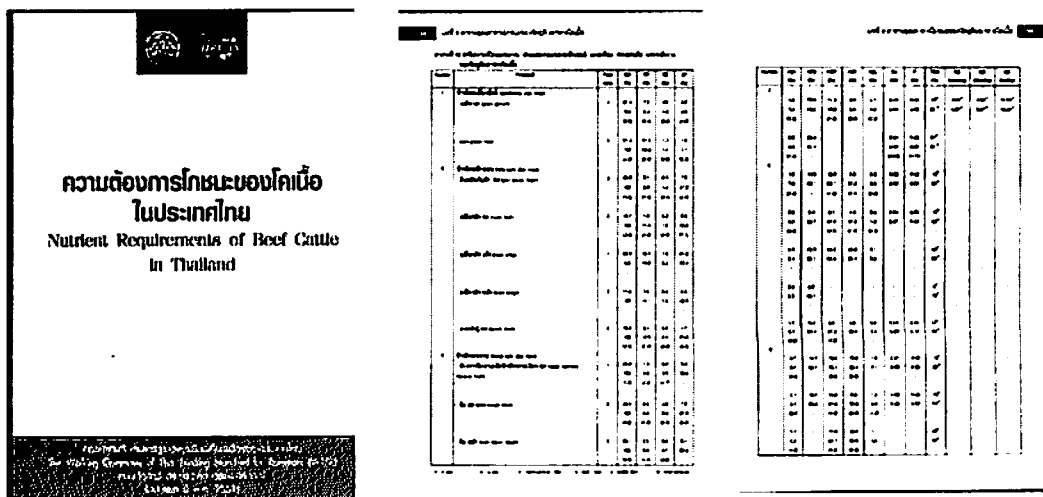
ภาพที่ 17 การวิเคราะห์อาหารสัตว์ในห้องปฏิบัติการกลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ จ.ปทุมธานี

- การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเสบียงสัตว์ และการประเมินคุณภาพทางกายภาพและทางเคมี ให้แก่เกษตรกรในกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตหญ้าแห้งเพื่อการจำหน่าย จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหาดอาษา จังหวัดชัยนาท และกลุ่มแพงโกล่า 11 จังหวัดสิงห์บุรี มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม รวม 30 คน ทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคุณภาพของหญ้าแห้ง การสุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์ทางเคมี และการประเมินทางกายภาพเพื่อจัดชั้นคุณภาพของหญ้าแห้ง

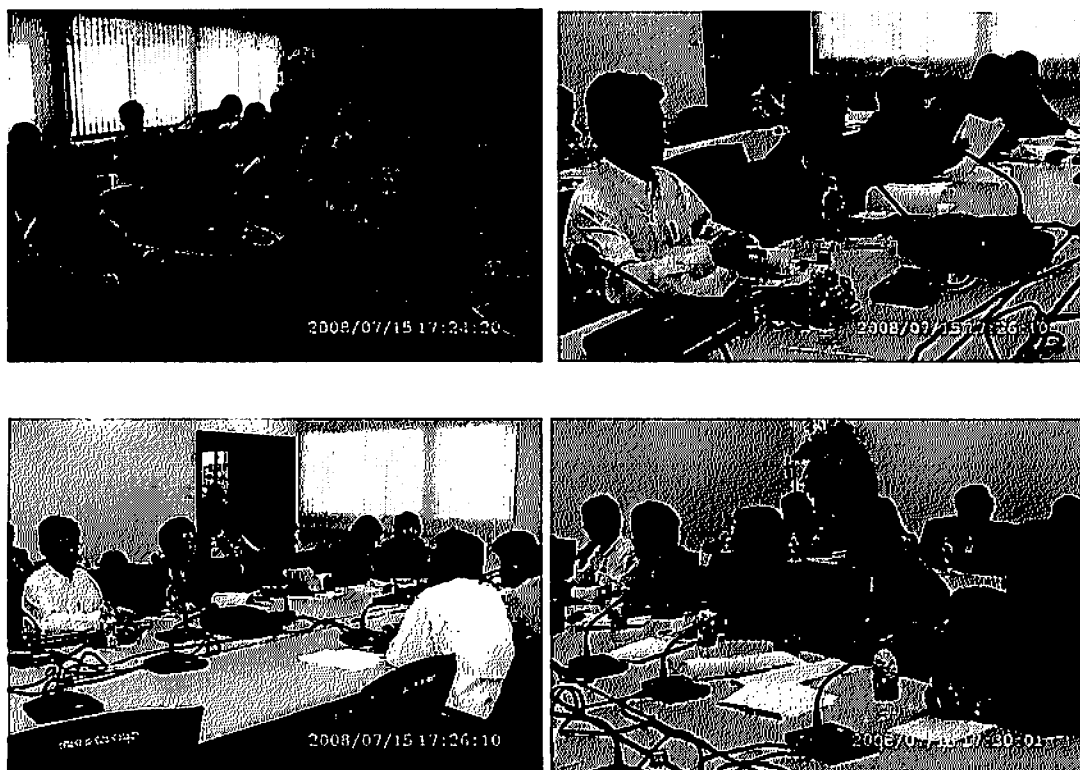

2. ยุทธศาสตร์ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
แผนงบประมาณ ปรับปรุงโครงสร้างภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภาคบริการและการค้า
ผลผลิต การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์
กิจกรรม วิจัยปศุสัตว์

- การจัดทำความต้องการโภชนาของโคเนื้อในประเทศไทย (Nutrient requirements of beef cattle in Thailand) ฉบับแรก เพื่อให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ นักวิชาการ นักศึกษา ตลอดจนผู้กำหนดนโยบายการผลิตปศุสัตว์ของประเทศ ได้ใช้เป็นมาตรฐานประเมินคุณค่าทางโภชนาของวัตถุดิบอาหารสัตว์และค่าความต้องการโภชนาของโคเนื้อ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยต่อไปในอนาคต โดยกลุ่มฯ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบทที่ 3 ตารางคุณค่าทางโภชนาของวัตถุดิบอาหารโคเนื้อ

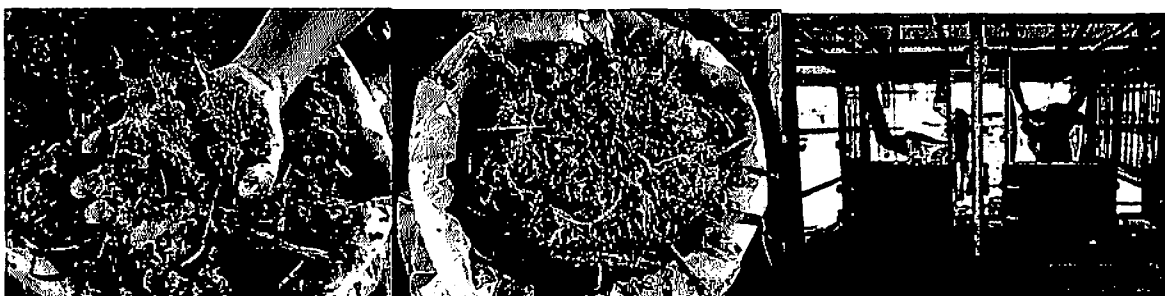

ภาพที่ 19 ภาพหนังสือความต้องการโภชนะของโคเนื้อในประเทศไทย ฉบับแรก

ภาพที่ 20 การประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดทำความต้องการโภชนะของโคเนื้อ ประเทศไทย (Nutrient requirements of beef cattle in Thailand) ฉบับแรก

- วิเคราะห์อาหารสัตว์ ดิน น้ำ เพื่อสนับสนุนงานวิจัย รวม 2,888 ตัวอย่าง
- วิจัยเกี่ยวกับคุณค่าทางโภชนะอาหารสัตว์ และการถนอมพืชอาหารสัตว์หมัก รวม 4 เรื่อง ได้แก่
  - การศึกษาปริมาณไนโตรเจนในหญ้าอาหารสัตว์ในประเทศไทย
  - การสร้างสมการทำนายค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้า
  - การเพิ่มคุณภาพหญ้าเนเปียร์หมักโดยใช้สารเสริมชนิดต่างๆ
  - การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้าแห้งกลั่นหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อย เพื่อจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ 21 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพพืชหมักและคุณค่าทางโภชนะในอาหารสัตว์

สรุปผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ปี 2551

การวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ของกองอาหารสัตว์ 4 แห่ง ได้แก่ กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ นครราชสีมา ขอนแก่น และ นราธิวาส ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีใน พืชอาหารสัตว์ อาหารสัตว์ ดิน และน้ำ โดยทำการวิเคราะห์ Proximate เยื่อใย แร่ธาตุ สารพิษ พลังงาน WSC ฯลฯ จากตัวอย่างโครงการวิจัย โครงการทดสอบเทคโนโลยี และบริการวิเคราะห์ตัวอย่างให้แก่เกษตรกร

นอกจากนี้ยังบริการวิชาการต่างๆ เช่น ฝึกอบรมนักศึกษาจากสถาบันการศึกษา เจ้าหน้าที่จาก หน่วยงานต่างๆ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับคุณค่าอาหารสัตว์ และการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ฯ

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2551 สรุปได้ ดังนี้

- งานวิเคราะห์

ตารางที่ 46 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ปีงบประมาณ 2551

หน่วยงาน	งานวิจัย			งานบริการ		
	เป้าหมาย	ผลงาน	%	เป้าหมาย	ผลงาน	%
	(ตัวอย่าง)		ผลงาน	(ตัวอย่าง)		ผลงาน
กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์	790	1,606	203	950	860	91
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	39	354	908	600	1,542	257
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	288	645	224	700	834	119
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	280	283	101	350	540	154
รวม	1,397	2,888	207	2,600	3,776	145

โดยมีเกษตรกรมาขอรับบริการวิเคราะห์ฯ จำนวน 638 ราย

- งานบริการทางวิชาการ (เฉพาะกลุ่มวิเคราะห์ฯ)

ตารางที่ 47 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานทางวิชาการ ของกลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และ พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2551

ฝึกอบรม (คน/วัน)	ดูงาน (คน)	ให้คำแนะนำ (ราย)	เอกสารวิชาการ/เผยแพร่
นักศึกษา 2 /156	นักศึกษาและอาจารย์ 36	เกษตรกร 3 นักวิชาการ 1	แจก 20 เล่ม

การใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2551

ผลการใช้จ่ายเงินของการปฏิบัติงาน ดังนี้

ผลผลิตที่ 1 : การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

กิจกรรม พัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรม วิจัยปศุสัตว์

ผลผลิตที่ 4 : สินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมฯ

กิจกรรม ปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพ

ในการแข่งขันของสินค้าเกษตรฯ (FTA)

งบประมาณ

ปีงบประมาณ 2551 กองอาหารสัตว์ได้รับงบประมาณ แผนปรับโครงสร้างภาคเกษตร ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ ค่าตอบแทนพนักงานราชการ งบดำเนินงาน-ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ งบลงทุน กิจกรรมพัฒนาพืชอาหารสัตว์ 88,164,700 บาท และกิจกรรมวิจัยปศุสัตว์ 8,073,800 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 96,238,500 บาท ใช้ไป 99,539,509.04 บาท คิดเป็นร้อยละ 103.43 เปอร์เซ็นต์ และ ผลผลิตที่ 4 สินค้าเกษตร ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันฯ FTA งบดำเนินงาน จำนวน 5,208,700 บาท ใช้ไป 4,719,207.96 บาท คิดเป็น 90.60 เปอร์เซ็นต์ของเงินงบประมาณที่ได้รับดังตารางที่ 48

ตารางที่ 48 ตารางแสดงงบประมาณที่ได้รับ และรายจ่ายจริงของกองอาหารสัตว์ ปี 2551
จำแนกตามแผนงาน/กิจกรรม

แผนงาน	งบประมาณที่ได้รับ (บาท)	รายจ่ายจริง (บาท)	เปอร์เซ็นต์ การใช้จ่ายเงิน
แผนปรับโครงสร้างภาคเกษตร ผลผลิตที่ 1 พัฒนาการผลิตปศุสัตว์ กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และ กิจกรรมวิจัยปศุสัตว์ ค่าตอบแทนพนักงานราชการ งบดำเนินงาน	17,770,500	18,827,789.80	105.95
- ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ งบลงทุน	74,348,800	75,387,466.24	101.40
- ค่าครุภัณฑ์	3,754,000	4,923,253	131.15
- ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	365,200	401,000	109.80
รวม	96,238,500	99,539,509.04	103.43
แผนปรับโครงสร้างภาคเกษตร ผลผลิตที่ 4 สินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริม และพัฒนา กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพ ในการแข่งขันฯ FTA งบดำเนินงาน			
- ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ	5,208,700	4,719,207.96	90.60

เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้จ่ายเงินผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ของหน่วยงานต่าง ๆ ดังตารางที่ 50 ปรากฏว่า กองอาหารสัตว์ ใช้เงินไป 4,605,699.90 บาท คิดเป็น 4.63 % หน่วยงานในเขต 1 และ 6 ใช้เงิน 17,418,290.50 บาท คิดเป็น 17.50 %, หน่วยงานในเขต 2 ใช้เงิน 3,082,190.16 บาท คิดเป็น 3.10 %, หน่วยงานในเขต 3 ใช้เงิน 19,157,621.70 บาท คิดเป็น 19.25 %, หน่วยงานในเขต 4 ใช้เงิน 26,389,184.43 บาท คิดเป็น 26.50 %, หน่วยงานในเขต 5 ใช้เงิน 5,418,746.05 บาท คิดเป็น 5.44 %, หน่วยงานในเขต 7 ใช้เงิน 7,097,501.59 บาท คิดเป็น 7.13 %, หน่วยงานในเขต 8 ใช้เงิน 5,769,756.85 บาท คิดเป็น 5.80 %, หน่วยงานในเขต 9 ใช้เงิน 10,600,517.86 บาท คิดเป็น 10.65 %

เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้จ่ายเงิน กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรฯ FTA ของหน่วยงานต่าง ๆ ดังตารางที่ 51 ปรากฏว่า กองอาหารสัตว์ ใช้เงินไป 59,326 บาท คิดเป็น 1.26 % หน่วยงานในเขต 1 และ 6 ใช้เงิน 736,961.05 บาท คิดเป็น 15.62 %, หน่วยงานในเขต 2 ใช้เงิน 131,187.15 บาท คิดเป็น 2.78 %, หน่วยงานในเขต 3 ใช้เงิน 907,280.30 บาท คิดเป็น 19.22 %, หน่วยงานในเขต 4 ใช้เงิน 1,739,088.63 บาท คิดเป็น 36.85 %, หน่วยงานในเขต 5 ใช้เงิน 272,808.80 บาท คิดเป็น 5.78 %, หน่วยงานในเขต 7 ใช้เงิน 307,967.45 บาท คิดเป็น 6.53 %, หน่วยงานในเขต 8 ใช้เงิน 225,659.95 บาท คิดเป็น 4.78 %, หน่วยงานในเขต 9 ใช้เงิน 338,928.63 บาท คิดเป็น 7.18 %

ตารางที่ 49 ตารางแสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2551 ในภาพรวมกองอาหารสัตว์

หน่วย : บาท

เขต	หน่วยงาน	ค่าตอบแทน พนักงานราชการ	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
	1. กองอาหารสัตว์	354,990.00	4,086,440.90	223,595.00	4,665,025.90
1 และ 6	1. ศูนย์ฯ ชัยนาท	988,640.00	4,257,633.86	95,000.00	5,341,273.86
	2. สถานีฯ เพชรบูรณ์	344,340.00	1,563,719.52	0.00	1,908,059.52
	3. สถานีฯ สุโขทัย	983,240.00	1,486,413.33	0.00	2,469,653.33
	4. สถานีฯ พิจิตร	1,371,400.00	1,632,191.04	0.00	3,003,591.04
	5. สถานีฯ สุพรรณบุรี	1,596,840.00	3,655,833.80	180,000.00	5,432,673.80
2	1. ศูนย์ฯ สระแก้ว	982,500.00	2,230,877.31	0.00	3,213,377.31
3	1. ศูนย์ฯ นครราชสีมา	1,161,335.00	7,836,643.16	529,000.00	9,526,978.16
	2. สถานีฯ ร้อยเอ็ด	763,040.00	3,328,867.83	500,000.00	4,591,907.83
	3. สถานีฯ บุรีรัมย์	942,360.00	2,288,549.29	150,000.00	3,380,909.29
	4. สถานีฯ โคราช	627,280.00	1,937,826.72	0.00	2,565,106.72
4	1. ศูนย์ฯ ขอนแก่น	724,930.00	5,482,285.48	0.00	6,207,215.48
	2. สถานีฯ มหาสารคาม	774,505.14	5,119,223.81	100,000.00	5,993,728.95
	3. สถานีฯ กาฬสินธุ์	331,500.00	1,419,541.66	236,000.00	1,987,041.66
	4. สถานีฯ อุดรธานี	344,340.00	2,275,254.61	400,000.00	3,019,594.61
	5. สถานีฯ เลย	344,340.00	1,622,602.60	150,000.00	2,116,942.60
	6. สถานีฯ มุกดาหาร	69,770.00	1,314,843.82	250,000.00	1,634,613.82
	7. สถานีฯ หนองคาย	296,760.00	1,341,513.67	850,000.00	2,488,273.67
	8. สถานีฯ นครพนม	305,750.00	1,439,536.11	165,000.00	1,910,286.11
	9. สถานีฯ สกลนคร	324,180.00	2,046,396.16	400,000.00	2,770,576.16
5	1. ศูนย์ฯ ลำปาง	365,460.00	2,532,460.76	0.00	2,897,920.76
	2. สถานีฯแพร่	319,766.13	2,473,867.96	0.00	2,793,634.09
7	1. ศูนย์ฯ เพชรบุรี	365,460.00	2,850,335.61	100,000.00	3,315,795.61
	2. สถานีฯ ประจวบฯ	1,229,463.01	2,460,210.42	400,000.00	4,089,673.43
8	1. สถานีฯ สุราษฎร์ธานี	1,099,606.65	2,572,994.95	95,658.00	3,768,259.60
	2. สถานีฯ ชุมพร	198,350.00	1,878,807.20	150,000.00	2,227,157.20
9	1. ศูนย์ฯ นราธิวาส	236,600.00	2,828,870.37	350,000.00	3,415,470.37
	2. สถานีฯ ตรัง	222,053.87	1,689,256.48	0.00	1,911,310.35
	3. สถานีฯ สตูล	236,600.00	2,073,466.02	0.00	2,310,066.02
	4. สถานีฯ พัทลุง	922,390.00	2,380,209.75	0.00	3,302,599.75
รวม		18,827,789.80	80,106,674.20	5,324,253.00	104,258,717.00

ตารางที่ 50 ตารางแสดงการใช้เงินงบประมาณปี 2551 ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

เขต	หน่วยงาน	ค่าตอบแทน พนักงานราชการ	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
	1. กองอาหารสัตว์	354,990.00	4,027,114.90	223,595.00	4,605,699.90
	รวม	354,990.00	4,027,114.90	223,595.00	4,605,699.90
1 และ 6	1. ศูนย์ฯ ชัยนาท	988,640.00	3,958,634.59	95,000.00	5,042,274.59
	2. สถานีเพชรบูรณ์	344,340.00	1,514,807.52		1,859,147.52
	3. สถานีสุโขทัย	983,240.00	1,324,713.33		2,307,953.33
	4. สถานีพิจิตร	1,371,400.00	1,555,915.04		2,927,315.04
	5. สถานีสุพรรณบุรี	1,596,840.00	3,504,760.02	180,000.00	5,281,600.02
	รวม	5,284,460.00	11,858,830.50	275,000.00	17,418,290.50
2	1. ศูนย์ฯ สระแก้ว	982,500.00	2,099,690.16		3,082,190.16
	รวม	982,500.00	2,099,690.16	0.00	3,082,190.16
3	1. ศูนย์ฯ นครราชสีมา	1,161,335.00	7,297,861.96	529,000.00	8,988,196.96
	2. สถานีร้อยเอ็ด	763,040.00	3,171,367.87	500,000.00	4,434,407.87
	3. สถานีบุรีรัมย์	942,360.00	2,213,250.15	150,000.00	3,305,610.15
	4. สถานียโสธร	627,280.00	1,802,126.72		2,429,406.72
	รวม	3,494,015.00	14,484,606.70	1,179,000.00	19,157,621.70
4	1. ศูนย์ฯ ขอนแก่น	724,930.00	4,655,437.41		5,380,367.41
	2. สถานีมหาสารคาม	774,505.14	4,862,923.82	100,000.00	5,737,428.96
	3. สถานีกาฬสินธุ์	331,500.00	1,323,641.71	236,000.00	1,891,141.71
	4. สถานีอุดรธานี	344,340.00	2,142,082.36	400,000.00	2,886,422.36
	5. สถานีเลย	344,340.00	1,587,352.60	150,000.00	2,081,692.60
	6. สถานีมุกดาหาร	69,770.00	1,176,691.54	250,000.00	1,496,461.54
	7. สถานีหนองคาย	296,760.00	1,246,364.47	850,000.00	2,393,124.47
	8. สถานีนครพนม	305,750.00	1,369,006.82	165,000.00	1,839,756.82
	9. สถานีสกลนคร	324,180.00	1,958,608.56	400,000.00	2,682,788.56
	รวม	3,516,075.14	20,322,109.29	2,551,000.00	26,389,184.43
5	1. ศูนย์ฯ ลำปาง	365,460.00	2,397,060.96	0.00	2,762,520.96
	2. สถานีแพร่	319,766.13	2,336,458.96		2,656,225.09
	รวม	685,226.13	4,733,519.92	0.00	5,418,746.05
7	1. ศูนย์ฯ เพชรบุรี	365,460.00	2,629,464.06	100,000.00	3,094,924.06
	2. สถานีประจวบฯ	1,229,463.01	2,373,114.52	400,000.00	4,002,577.53
	รวม	1,594,923.01	5,002,578.58	500,000.00	7,097,501.59
8	1. สถานีสุราษฎร์ธานี	1,099,606.65	2,444,434.60	95,658.00	3,639,699.25
	2. สถานีชุมพร	198,350.00	1,781,707.60	150,000.00	2,130,057.60
	รวม	1,297,956.65	4,226,142.20	245,658.00	5,769,756.85
9	1. ศูนย์ฯ นราธิวาส	236,600.00	2,796,671.15	350,000.00	3,383,271.15
	2. สถานีตรัง	222,053.87	1,587,421.07		1,809,474.94
	3. สถานีสตูล	236,600.00	1,945,566.02		2,182,166.02
	4. สถานีพัทลุง	922,390.00	2,303,215.75		3,225,605.75
	รวม	1,617,643.87	8,632,873.99	350,000.00	10,600,517.86

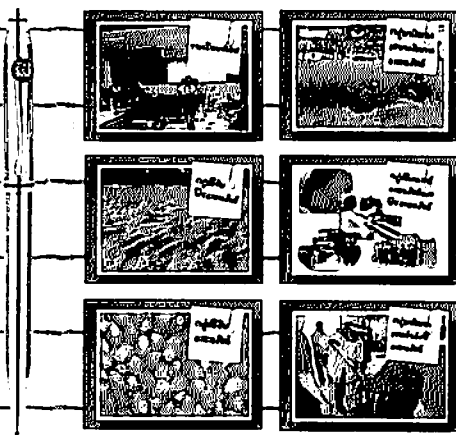
ตารางที่ 51 ตารางแสดงการใช้เงินงบประมาณปี 2551 ผลผลิตที่ 4 สินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริม

และพัฒนา กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรฯ FTA

เขต	หน่วยงาน	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
	1. กองอาหารสัตว์	59,326.00		59,326.00
	รวม	59,326.00	0.00	59,326.00
1 และ 6	1. ศูนย์ฯ ชัยนาท	298,999.27		298,999.27
	2. สถานีฯ เพชรบูรณ์	48,912.00		48,912.00
	3. สถานีฯ สุโขทัย	161,700.00		161,700.00
	4. สถานีฯ พิจิตร	76,276.00		76,276.00
	5. สถานีฯ สุพรรณบุรี	151,073.78		151,073.78
	รวม	736,961.05	0.00	736,961.05
2	1. ศูนย์ฯ สระแก้ว	131,187.15		131,187.15
	รวม	131,187.15	0.00	131,187.15
3	1. ศูนย์ฯ นครราชสีมา	538,781.20		538,781.20
	2. สถานีฯ ร้อยเอ็ด	157,499.96		157,499.96
	3. สถานีฯ บุรีรัมย์	75,299.14		75,299.14
	4. สถานีฯ ยโสธร	135,700.00		135,700.00
	รวม	907,280.30	0.00	907,280.30
4	1. ศูนย์ฯ ขอนแก่น	826,848.07		826,848.07
	2. สถานีฯ มหาสารคาม	256,299.99		256,299.99
	3. สถานีฯ กาฬสินธุ์	95,899.95		95,899.95
	4. สถานีฯ อุดรธานี	133,172.25		133,172.25
	5. สถานีฯ เลย	35,250.00		35,250.00
	6. สถานีฯ มุกดาหาร	138,152.28		138,152.28
	7. สถานีฯ หนองคาย	95,149.20		95,149.20
	8. สถานีฯ นครพนม	70,529.29		70,529.29
	9. สถานีฯ สกลนคร	87,787.60		87,787.60
	รวม	1,739,088.63	0.00	1,739,088.63
5	1. ศูนย์ฯ ลำปาง	135,399.80	0.00	135,399.80
	2. สถานีฯ แพร่	137,409.00		137,409.00
	รวม	272,808.80	0.00	272,808.80
7	1. ศูนย์ฯ เพชรบุรี	220,871.55		220,871.55
	2. สถานีฯ ประจวบฯ	87,095.90		87,095.90
	รวม	307,967.45	0.00	307,967.45
8	1. สถานีฯ สุราษฎร์ธานี	128,560.35		128,560.35
	2. สถานีฯ ชุมพร	97,099.60		97,099.60
	รวม	225,659.95	0.00	225,659.95
9	1. ศูนย์ฯ นราธิวาส	32,199.22		32,199.22
	2. สถานีฯ ตรัง	101,835.41		101,835.41
	3. สถานีฯ สตูล	127,900.00		127,900.00
	4. สถานีฯ พัทลุง	76,994.00		76,994.00
	รวม	338,928.63	0.00	338,928.63

รายงานประจำปี 2551

ANNUAL REPORT 2008

กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์
www.dld.go.th/nutrition